

De fleste forsikrer
eiendelene sine,
men glemmer seg
selv og familien.

Kathrine Glestad
Storebrand

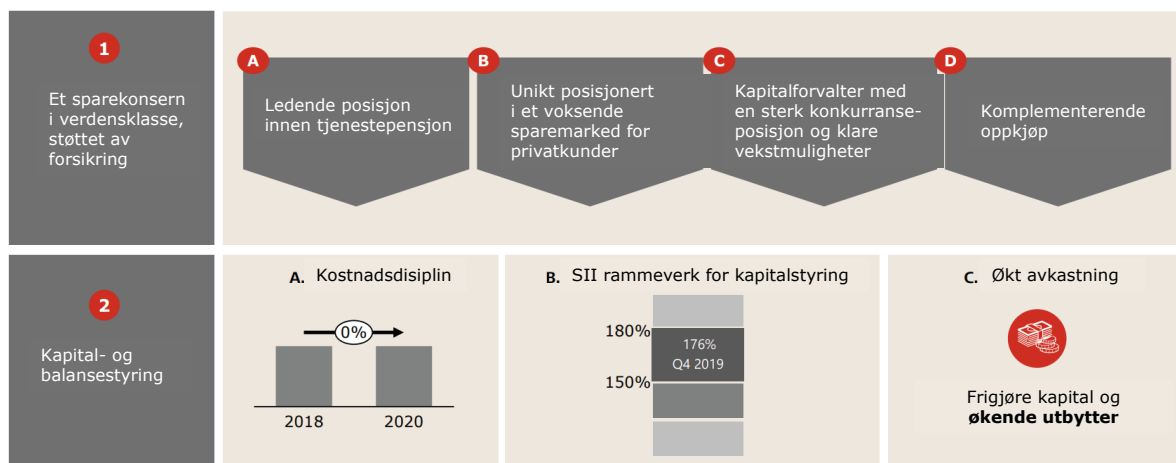
Viktig opplysning

Dette dokumentet kan inneholde uttalelser om fremtidige forhold. Forhold av denne art er forbundet med en rekke risiko- og usikkerhetsmomenter ettersom de relaterer seg til fremtidige hendelser og omstendigheter, som kan være utenfor Storebrand-konsernets kontroll. På bakgrunn av dette kan Storebrand-konsernets fremtidige finansielle posisjon, prestasjoner og resultater i vesentlig grad avvike fra de planer, mål og forventninger angitt i slike uttalelser om fremtidige forhold. Viktige faktorer som kan forårsake et slikt avvik for Storebrand-konsernet omfatter, men er ikke begrenset til: (i) makroøkonomisk utvikling, (ii) endring i konkurranseklima, (iii) endring i regulatoriske rammebetingelser og andre statlige reguleringer og (iv) markedsrelatert risiko som endringer i aksjemarkeder, renter, valutakurser og utviklingen i finansielle markeder generelt. Storebrand-konsernet tar ikke ansvar for å oppdatere noen av uttalelsene om fremtidige forhold i dette dokumentet eller uttalelser om fremtidige forhold som foretas i enhver annen form.

Innhold

Innhold	Side
ÅRSBERETNING	4
STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN	
Totalresultat	24
Balanse	26
Oppstilling over endring i egenkapital	28
STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS	
Totalresultat	30
Balanse	32
Oppstilling over endring i egenkapital	34
NOTER	35
Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør	123
Revisjonsberetning	124
Ord og uttrykk	131

Årsberetning

STRATEGI

Storebrand konsernet følger en todelte strategi, illustrert i figuren ovenfor. På den ene siden (1) skal vi bygge et sparekonsern i verdensklasse, støttet av forsikring. Storebrand er (A) markedsleder innen salg av pensjonsløsninger til norske bedrifter og en utfordrer i det svenske markedet. Konsernet er også (B) unikt posisjonert i et voksende sparemarked for privatkunder. I tillegg har (C) søsterselskapet Storebrand Asset Management en sterk konkurranseposisjon med klare vekstmuligheter. På den andre siden (2) skal Storebrand gjennom disiplinert bruk av kapital og kostnadskontroll øke avkastningen for aksjonærer. I 2019 fortsatte vi å fokusere på de tre overordnede strategiske spakene.

ET SPAREKONSERN I VERDENSKLASSE, STØTTET AV FORSIKRING

Kjernen i strategien er å forvalte sparemidler fra norske og svenske pensjonskunder, institusjonelle kunder og personkunder. De over 800 milliardene Storebrand konsernet inklusiv Storebrand Livsforsikring forvalter bærekraftig for kundene våre, er den viktigste driveren for inntjening og der konsernet har den største kundebasen. I tillegg skal vi kapitalisere på spare – og pensjonsrelasjonen ved å tilby beslektede produkter og løsninger innenfor personforsikringer.

Storebrands kjerneprodukt innskuddspensjon fortsetter sin sterke vekst. I Norge er dette fortsatt et relativt nytt produkt, der forsikringstakernes gjennomsnittsalder er omtrent 50 år, som betyr at mottatte premieinnbetalinger overstiger pensjonsutbetalinger. I Sverige er markedet mer modent, men SPPs posisjon som utfordrer med høyere vekst enn markedet førte til at selskapet økte sin markedsandel i 2019. Konkurranse i markedet har resultert i gradvis marginnedgang, som er forventet å fortsette. Dette krever kostnadsreduksjoner og effektivitetsforbedringer for å oppnå lønnsom vekst.

Videre er vår strategi berørt av flere regulatoriske endringer, som er skissert i eget avsnitt nedenfor. Grunnet norske pensjonsreformer fra det siste tiåret er fremtidens pensjonister forventet å motta lavere pensjon fra det offentlige og vil være nødt til å ta større ansvar for sin finansielle fremtid. Vi forventer at det endrede regelverket vil føre til at folk sparer mer privat. Storebrands samfunnsoppdrag er å hjelpe våre kunder til å oppnå økonomisk frihet og trygghet.

Med dette bakteppet har Storebrand Livsforsikring i 2019 fortsatt å fokusere på våre de strategiske vekstambisjoner: Opprettholde en ledende posisjon på tjenestepensjon og utnytte en unik posisjon i det private sparemarkedet. Et bredt forsikringstilbud til både person- og bedriftsmarkedet skal understøtte de strategiske målene.

Vi har følgende operative mål for å lykkes med våre strategiske ambisjoner:

- Opprettholde en ledende posisjon på tjenestepensjon i Norge og fortsette utfordrerrollen vi har i Sverige med samlet tosifret årlig vekst innen tjenestepensjon
- Styrke den norske posisjonen i personmarkedet igjennom tosifret årlig vekst for sparing
- Vokse premier innenfor forsikring med en «combined ratio» på 90-92 prosent

OPPRETTOLDE EN LEDENDE POSISJON PÅ TJENESTEPENSJON

I 2019 opprettholdt vi vår ledende markedsposisjon for innskuddspensjon i norsk privat sektor med en markedsandel på 29 prosent. Markedet er preget av økt konkurranse i påvente av ny individuell pensjonskonto.

I Sverige fortsatte vi å øke vår markedsandel fra 13 prosent til 14 prosent igjennom sterke salgsresultater. Nye digitale salgsverktøy og vellykket innsats for å aktivere individer til å overføre tidligere opptjente pensjonsrettigheter «fribrev» til SPP bidro sterkt til veksten.

Samlet har Storebrands innskuddspensjonsmidler til forvaltning økt med 23 prosent i 2019 og er forventet å fortsette med en årlig vekst på 12-15 prosent under normale markedsforhold.

Beslutningen om å gå inn igjen i markedet for offentlig tjenestepensjon i Norge etter ny pensjonsreform er en mulighet for å fortsette å styrke vår posisjon som ledende pensjonstilbyder.

UTNYTTE EN UNIK POSISJON I DET PRIVATE SPAREMARKEDET

Innen individuell sparing har det nye bærekraftskonseptet «Bølge» fått oppmerksomhet. Vår investeringsløsning som fokuserer på FNs bærekraftsmål 7: Ren energi til alle, hadde en avkastning på 63,7 prosent i 2019. Vårt partnerskap med spare-app'en Dreams fortsatte å vise seg populær. App'en hadde 150.000 nedlastinger i Norge i 2019.

BALANSE- OG KAPITALSTYRING

Historisk sett var kjerneproduktet ytelsespensjon hvor kunden er lovet en garantert avkastning. Garanterte pensjoner er nå i langsiktig utvikling og i hovedsak stengt for ny forretning. Litt over halvparten av de forvaltede pensjonsmidlene, dvs. 263 milliarder kroner i reserver, har fortsatt en garantert avkastning. Til tross for volatile rentemarkeder i 2019, styrket vi solvensgraden og leverte avkastning over den garanterte renten. Dette har bidratt til å styrke våre kundebuffer mot potensielle fremtidige markedssjokk. Den gjennomsnittlige forsikringstaker med slike kontrakter er over 62 år, som betyr at flertallet av disse pensjonene snart er under utbetaling. Produktene er forvaltet med god kostandskontroll og disiplinert bruk av kapital og risikotaking for å kunne sikre god avkastning til aksjonærer og kunder.

FREMTIDSUTSIKTER

Storebrand Livsforsikring vil fortsette å levere på strategien beskrevet over. I de kommende årene vil vi se viktige endringer i markedet for pensjon, spesielt med muligheten for å gå inn i markedet for pensjon i offentlig sektor i 2020 og med individuelle pensjonskontoer som blir introdusert i Norge i 2021. En overveldende trend mot bærekraftige investeringer er en mulighet for å kapitalisere selskapets lange erfaring med bærekraftige investeringer. Fremtidsutsikter knyttet til risiko og regulatoriske endringer er beskrevet i et eget avsnitt nedenfor.

MARKEDSUTVIKLING

Finansmarkedets utvikling påvirker konsernets solvensgrad. Høyere renter øker solvensgraden og gjør det lettere å oppnå avkastning over garantinivået. Innskuddspensjoner er i stor grad eksponert mot aksjemarkedet – altså vil markedsbevegelser påvirke inntekter opptjent på midler til forvaltning. Valutabevegelser mellom norsk og svensk krone påvirker rapportert balanse og resultat i SPP på et konsolidert nivå.

Handelsspenninger og svake økonomiske indikatorer globalt bidro til finansiell markedsusikkerhet i 2019. Samtidig som aksjemarkeder tok seg opp betydelig i løpet av året etter sterk nedgang mot utgangen av 2018, var globale, samt norske og svenske lange renter volatile og avsluttet året på et lavere nivå enn de startet. Derimot økte både den norske og svenske sentralbankens rentene i 2019, som førte til høyere kortsiktige renter sammenlignet med nivå ved inngangen av året. Den norske sentralbankens prognoser viser en stabil styringsrente. Markedsrisiko er håndtert gjennom et veletablert risikorammeverk, beskrevet i mer detalj under.

FINANSIELLE RESULTATER

Finansielle resultater i Storebrand rapporteres etter forretningsområdene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig. Midler til forvaltning for segmentet sparing er forventet å fortsette å vokse. Midler knyttet til tjenstepensjon i Sverige og Norge er forventet å vokse 12-15 prosent årlig. Marginer vil sannsynlig fortsette å vise gradvis nedgang i takt med den generelle trenden i næringen, særlig med introduksjon av individuell pensjonskonto. Forsøk på å dempe effekten inkluderer sterk kostnadskontroll, fokus på alternative aktivaklasser og alternative prismodeller.

Vårt fordelsprogram for ansatte i bedrifter som har pensjonsordning i Storebrand er en viktig satsning fremover for å lykkes i personmarkedet. Det er forventet at tiltak, muliggjort av nye digitale tjenester for våre kunder, vil skape lojalitet til Storebrand og bidra til økt vekst både i sparing og i forsikringsvirksomheten.

For forsikringsvirksomheten har vi mål om vekst i porteføljepremier med en «combined ratio» på 90-92 prosent. Innsats for å øke salg av individuelle risikoprodukter har vært vellykket. Lønnsomheten i markedet anses generelt for å være tilfredsstillende.

Området Garantert pensjon er under langsiktig avvikling og en flat utvikling i reserver er forventet over flere år før reservene vil begynne å falle. Pensjonene er stort sett under utbetaling, men den garanterte avkastningen på reserver og fortsatt bufferbygging fører til den flate utviklingen. Fripolisebestanden øker fortsatt da selskaper konverterer sine gamle ytelsespensjonsordninger til innskuddsbaserte pensjonsordninger og medlemmene konverterer ytelsespensjon til fripoliser. Segmentet garantert pensjon er fortsatt en betydelig bidragsyter til resultatet, om enn med fallende betydning og begrenset potensial i det rådende lavrentemiljøet. Suksess i pensjonsmarkedet for offentlig sektor vil muliggjøre nye lønnsomme forretningsmuligheter innen dette segmentet.

Storebrand konsernet har rapportert nominelt flate kostnader fra 2012 til 2019 og har en ambisjon om å fortsette det ut 2020. Dette til tross for at midler til forvaltning nesten har doblet i perioden og fortsatte utvalgte investeringer i vekstinitiativer. Dette innebærer en reduksjon i reelle kostnader. Lavere kostnader gjennom automatisering, digitalisering og partnerskap er ventet å dekke investeringer i ny vekst og inflasjon kommende år.

KAPITALSTYRING

Solvensgraden for Storebrand konsernet ved utgangen av fjerde kvartal var 176 prosent mot konsernets mål på 150 prosent. Dette betyr at konsernets soliditet er robust. Det forventes en gradvis netto årlig forbedring i solvensgraden med omtrent fem prosentpoeng etter utbytte i de kommende årene fra pågående virksomhet. Redusert kapitalkrav fra garanterte produkter kan forbedre solvensgraden mer over tid. Volatilitet i finansmarkedet og endringer i regulatoriske krav kan føre til kortsiktige bevegelser i solvensgraden.

KAPITALFORHOLD, RATING OG RISIKO

KAPITALFORHOLD

Storebrand tilpasser nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået er tilpasset virksomhetens finansielle risiko og kapitalkrav. Vekst og sammensetning av forretningsområder er viktige drivere for kapitalbehovet. Kapitalstyringen skal sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav.

Storebrand konsernet har en målsetting om å ha en solvensgrad etter Solvens II på minimum 150 prosent, inkludert bruk av overgangsregler. Solvensmarginen for Storebrand konsernet ble ved utgangen av 2019 beregnet til 176 prosent, inkludert overgangsregler. Uten overgangsregler var solvensmarginen 174 prosent. Storebrand benytter standardmodellen for beregning av Solvens II. God risikostyring og positiv effekt av regulatoriske justeringsmekanismer i solvensregelverket mer enn kompenserer for tidvis krevende finansmarkeder. Solvensmarginen, uten overgangsregler, ble styrket med 2 prosentpoeng i 2019. Verdien av overgangsregler forble marginale igjennom året.

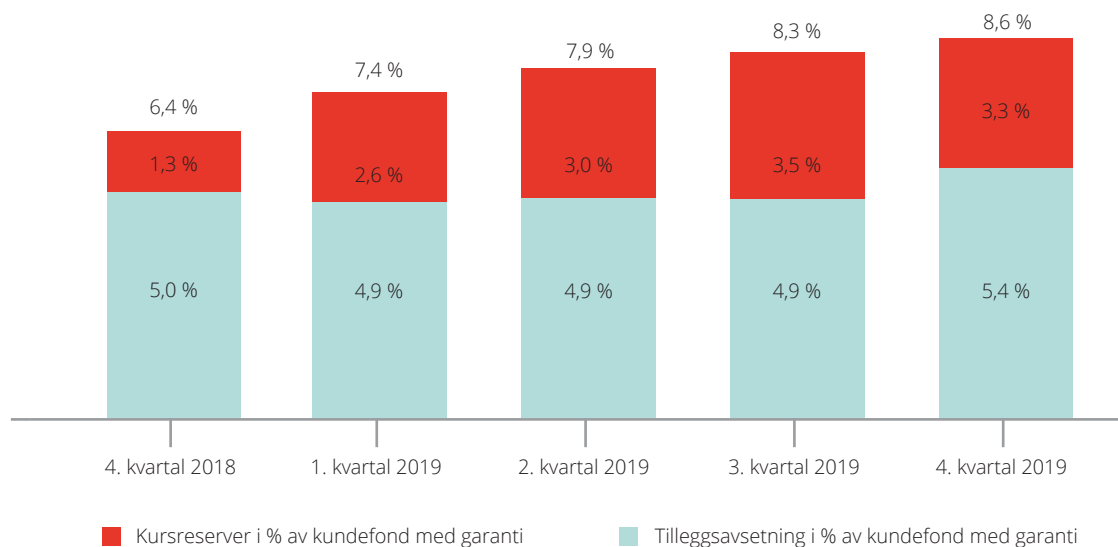
Storebrand Livsforsikring AS har en solvensmargin etter overgangsregler på 225 prosent per 31.12.19 mot 211 prosent 2018. Storebrand Livsforsikring Konsern har ikke krav om å rapportere solvensmargin, kravet på konsolidert nivå gjelder Storebrand Konsern.

SOLIDITETSKAPITAL - STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

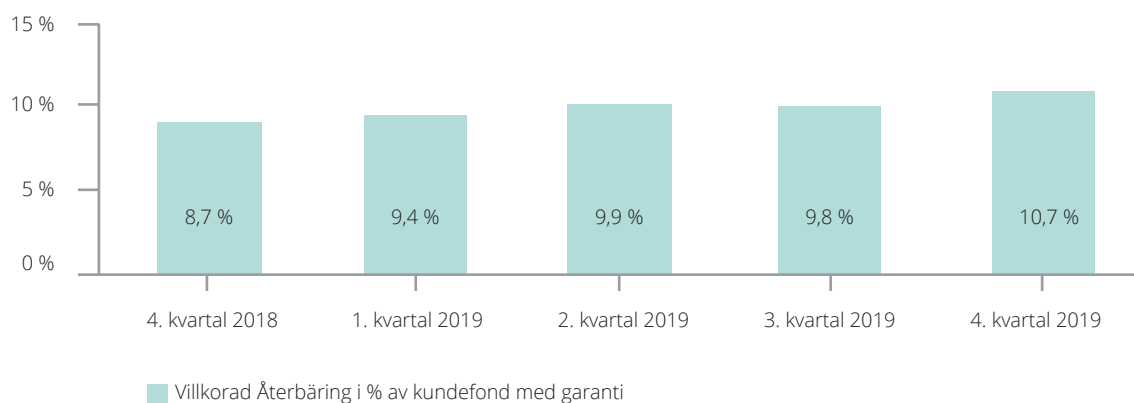
(NOK mill.)	2015	2016	2017	2018	2019
Egenkapital	22 975	23 542	25 735	26 965	24 966
Ansvarlig lånekapital	7 333	7 196	8 426	7 788	8 488
Risikoutjevningssfond	142	140	143	234	466
Kursreguleringsfond	4 520	2 648	3 707	2 245	5 500
Tilleggsavsetning (TA)	5 160	6 794	8 254	8 494	9 023
Villkorad återbäring (VÅ)	9 336	7 241	9 176	8 243	9 302
Oververdi obligasjoner til amortisert kost	10 581	8 785	8 531	5 009	4 697
Sum	60 047	56 381	63 972	58 978	62 442

Soliditetskapitalen ble styrket med 3,5 milliarder kroner i 2019. Kursreguleringsfond er økt med 3,3 milliarder kroner som følge av god markedsutvikling, og utgjør 5,5 milliarder kroner ved årsslutt. Villkorad återbäring er styrket med 1,1 milliarder kroner og utgjør 9,3 milliarder kroner. Bokført avkastning har bidratt til å øke tilleggsavsetningene. Tilleggsavsetningene utgjorde 9,0 milliarder kroner ved utgangen av året, en økning på 0,5 milliarder kroner for året. Oververdi på obligasjoner og utlån som vurderes til amortisert kost er redusert med 0,3 milliarder kroner i år, og utgjør 4,7 milliarder kroner per 31. desember. Oververdi på obligasjoner og utlån til amortisert kost er ikke innregnet i regnskapet.

KUNDEBUFFERE STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

KUNDEBUFFERE SPP PENSION & FÖRSÄKRING AB

RATING

Storebrand Livsforsikring AS utsteder ansvarlig lån og blir kredittvurdert av kreditt-ratingbyrået Standard & Poor's. Storebrand Livsforsikring AS's rating ble i juli 2019 bekreftet som A- med stabile framtidsutsikter, uendret fra 2018.

Selskap	Rating	Outlook	Rating type
Storebrand Livsforsikring AS	A-	Stable	Insurance financial strength
Storebrand Livforsikring AS	A-	Stable	Counterparty credit
Storebrand Livforsikring AS	BBB		Subordinated debt

RISIKO

Vårt rammeverk for risikohåndtering er designet for å beskytte våre kunder, eiere, ansatte og andre interessenter fra uønskede hendelser og tap, og dekker alle risikoer Storebrand kan bli eksponert for. Hovedrisikoene er forretningsrisiko, finansmarkedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko, operasjonell risiko, klimarisiko og likviditetsrisiko.

Styret i Storebrand Livsforsikring AS og styrene i datterselskapene vedtar risikoappetitt og risikostrategi minst årlig. Risikotakingen skal bidra til å oppnå våre strategiske og kommersielle mål, inkludert at våre kunder får en konkurransedyktig avkastning på sine pensjonsmidler og at Storebrand mottar tilstrekkelig betaling for å påta seg risiko. Risikotakingen er definert som overordnet risikonivå og hva slags typer risikoer som er akseptable. Retningslinjene fra risikoappetitten er integrert i vår risikostrategi, og setter føringer, mål og rammeverk. Basert på disse blir det utarbeidet mer detaljerte strategier for forskjellige risikokategorier. Storebrand publiserer en årlig solvens- og økonomisk tilstandsrapport (SFCR) som hjelper kunder og andre interessenter å forstå risikoen i virksomheten og hvordan disse håndteres.

For Storebrand konsern er det på overordnet nivå en positiv utvikling i antall rapporterte hendelser i 2019. Antallet gikk ned med 6 prosent sammenlignet med 2018, og antall «høy-risiko» hendelser gikk ned med 8 prosent.

Risikobildet varierer mellom forretningsområder. Hovedrisikoene er beskrevet per forretningsområde under.

FORSIKRING

Forsikring består av risikoprodukter. Prisene kan vanligvis justeres på årlig basis hvis det skjer endringer i risikobildet.

Den største risikoen er uførerisiko. Flere personer enn forventet kan bli uføre og/eller færre uføre personer har mulighet til å arbeide igjen. Vi tilbyr også dekninger som gir utbetaling ved død, men Storebrands risiko fra dette er begrenset.

SPARING

Sparing består av fondsforsikring og andre ikke-garanterte pensjoner.

For fondsforsikring bærer kunden den finansielle markedsrisikoen. Utbetalingene er i hovedsak tidsbegrenset, og Storebrand har en lav risiko fra økt levealder.

For Storebrand er risikoen for fondsforsikring i hovedsak knyttet til at framtidige inntekter og kostnader endres. Det blir derfor en indirekte markedsrisiko, fordi negativ investeringsavkastning vil redusere framtidige inntekter, uten tilsvarende reduksjon i kostnader. Inntektene reduseres også dersom kunder velger å flytte. Markedsrisiko, spesielt aksjerisiko, og avgangsrisiko er derfor de største risikoene for fondsforsikring. Det er også risiko knyttet til at kostnadene kan øke.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon omfatter spare- og pensjonsprodukter med garantert avkastning. De største risikoene er finansmarkedsrisiko og økt forventet levealder.

En felles egenskap for produktene er at Storebrand garanterer en minimumavkastning. I Norge må avkastningen være over garanti hvert enkelt år, mens det i Sverige i større grad er tilstrekkelig å oppnå garantert avkastning som et gjennomsnitt.

De garanterte forsikringsforpliktelsene er følsomme for endringer i rentene, der lavere renter vil øke verdien på forpliktelsene og gjøre det vanskeligere å oppnå den garanterte satsen. Vi forsøker å kontrollere risikoen gjennom investeringene, men det er en gjenværende risiko fra lavere renter.

De tradisjonelle garanterte produktene er lukket for nye kunder, men det gjenstår vesentlige reserver på balansen. Nye premier kommer først og fremst i innskuddspensjons- (fondsforsikring) eller hybride-ordninger med null prosent garanti.

ØVRIG

Øvrig omfatter selskapsporteføljen og mindre datterselskaper av Storebrand Livsforsikring og SPP. Selskapets porteføljer er investert med lav risiko, i hovedsak i korte rentebærende papirer med høy kredittverdighet.

REGULATORISKE ENDRINGER

Nedenfor er en oversikt over de viktigste regulatoriske endringene og potensiell påvirkning på Storebrand.

EUROPEISK REGELVERK

Solvens II 2020-revisjon

Den europeiske tilsynsmyndighet for forsikring og tjenstepensjon (EIOPA) har lansert en offentlig høring om endringer i Solvens II standardmodellen. EIOPA har foreslått å endre renterisikomodule, som kan gi økte kapitalkrav for norske og svenske virksomheter. EIOPA skal presentere de endelige forslagene til EU-kommisjonen i juni 2020, og kommisjonen, parlamentet og rådet vil konkludere endelig i 2022.

Bærekraftig finans

EU-kommisjonen utarbeider med en regelverkspakke om bærekraftig finans. Dette er i tråd med handlingsplanen for finansiering av bærekraftig vekst og skal bidra til økt investering i bærekraftig virksomhet, samt styrke det finansielle systemets evne til å håndtere klimarisiko.

Det vil komme reguleringer på tre hovedområder:

1. Et enhetlig klassifiseringssystem ("taxonomy") som definerer bærekraftig økonomisk aktivitet.
2. Krav til opplysning om bærekraftige investeringer og bærekraftsrisiko.
3. Referanseverdier for karbonutslipp ("carbon benchmarks").

De nye regulatoriske endringene vil etablere standarder for bærekraftig kapitalforvaltning og tydeliggjøre krav om rapportering og kundeinformasjon.

Vi anser dette som et positivt skritt. Det vil gi økte krav til og høyere kvalitet på finansiell og ikke-finansiell rapportering, bedre informasjon til viktige interessenter, samt forbedret benchmarking gjennom sammenlignbare data på tvers av finanssektoren.

Vårt nåværende informasjonsnivå anses for å være nok til å oppfylle kravene i de foreslåtte forskriftene, og representerer som sådan ikke en nøkkelrisiko for oss.

EU-kommisjonen vil vurdere et sertifiseringssystem (EU Ecolabel) for bærekraftige investeringer basert på klassifiseringssystemet. Dette systemet vil tre i kraft i desember 2021.

NORSK REGELVERK

Egen pensjonskonto

I april 2019 godkjente Stortinget lovforslaget om egen pensjonskonto i innskuddspensjonsmarkedet. Dette forventes å tre i kraft i 2021. Individuelle pensjonskontoer vil konsolidere innskuddspensjonsmarkedet ved å overføre pensjonskapitalbevis fra tidligere arbeidsgivere til en pensjonskonto hos nåværende arbeidsgivers pensjonsleverandør. Overføringen vil skje automatisk, med mindre arbeidstaker aktivt reserverer seg. Arbeidstakere kan velge å overføre pensjonskontoen til en selvalgt pensjonsleverandør.

Arbeidsgiveren vil dekke kapitalforvaltningskostnader for midler fra nåværende ansettelse (aktiv del), mens den ansatte vil dekke kapitalforvaltningskostnader for tidligere opptjente midler (pensjonskapitalbevis som overføres til den nye pensjonskontoen).

Et av formålene med reformen er å redusere administrasjonskostnadene forbundet med pensjonsopptjening fra tidligere arbeidsforhold. Dette vil gi lavere inntekter for leverandørene.

Ved innføring av egen pensjonskonto vil tidligere pensjonsopptjening flyttes fra et privatmarked for pensjonskapitalbevis til et bedriftsmarked for aktive innskuddsordninger.

Vi er godt posisjonert i dette markedet. Over tid kan den enkeltes mulighet til å overføre kontoen til en leverandør av eget valg bidra til ytterligere individualisering av markedet for pensjoner.

Overgangen kommer til å føre til ny digital infrastruktur for å kunne håndtere de ulike valg-mulighetene, utvekslingen av informasjon og utbetalinger mellom selskapene. For Storebrand er det viktig å finne løsninger som sikrer en smidig implementering av reformen, og samtidig begrense ekstra administrasjonskostnader. Vi er en del av et implementeringsutvalg for flere interessenter opprettet av Finansdepartementet.

Offentlig tjenestepensjon

Ny offentlig tjenestepensjon innføres i 2020. Vi leverer i dag administrasjon og kapitalforvaltning til kommunale pensjonskasser, og bestemte at vi skal inn i markedet for kommunal tjenestepensjon i 2019.

Når kollektive garanterte pensjonskontrakter overføres til andre tilbydere, kan leverandøren som kunden overfører fra holde tilbake kursreserver opp til to prosent av tekniske avsetninger. Finansdepartementet har fjernet dette regelverket fra og med desember 2019. Storebrands oppfatninger at dette vil ha en positiv effekt på markedet for offentlig tjenestepensjon. Det vil fasilitere bedre konkurranse gjennom et mer balansert markedet og økte overføringsverdier for kommunale kunder som flytter fra KLP.

Regelverk for garanterte produkter

Finansdepartementet har sendt forslaget fra Finanstilsynet om endringer i garanterte pensjonsbestemmelser på høring. Finanstilsynets forslag er en oppfølging fra en arbeidsgruppemelding om garanterte pensjoner publisert i september 2018. Arbeidsgruppen vurderte regelverket for overskuddsdeling og bufferbygging, samt regler som regulerer overføring av pensjonsmidler mellom tilbydere:

- Muligheten for selskaper å bygge opp tilleggsavsetninger separat for individuelle kontrakter.
- Sammenslåing av tilleggsavsetninger og kursreserver i en ny kundedistribuert bufferreserve som også kan dekke negativ avkastning.
- Mulighet for selskapet til å oppfylle årlige rentegarantier med lånt egenkapital.
- Mulighet for kundene til å velge raskere utbetalinger for små fripoliser.
- Mulighet for selskapene til å kompensere kundene når de konverterer til fripolise med investeringsvalg.

Finanstilsynet foreslo også å fjerne muligheten til å bokføre obligasjoner til amortisert kost. Storebrand og andre pensjonsleverandører har argumentert imot en slik endring. I høringsnotatet peker Finansdepartementet på argumentene mot forslaget og understreker at en slik endring bare vil bli vurdert dersom den i vesentlig grad skulle vise seg å være gunstig for kundene.

Finansdepartementet vil bestemme hvilket forslag som skal legges frem for Stortinget etter den offentlige høringen som avsluttes i april 2020.

SVENSK REGELVERK

Offisiell rapport om premiepensjonen (PPM) for det nasjonale pensjonssystemet

Den andre rapporten om PPM ble lansert i november 2019. Fra januar 2021 vil en ny lov kreve at fond på plattformen skal velges gjennom anbudsprosesser under nye kriterier for gebyrer, kvalitet og bærekraft. Rapporten foreslår at Sveriges AP7 fond skal bli gitt autoritet til å forvalte plattformen og anbudsprosessene i tillegg til å administrere standard-alternativet i PPM-systemet. Syvende AP fondet vil døpes om til "Myndigheten för premiepensjonens fondförvaltning". Anbudsprosessene er forventet å starte 2021 og reformen skal være ferdig implementert innen 2024. PPM's fondsplattform er en stor distribusjonskanal for Storebrands fond. Den nye fondsplattformen forventes tilby færre fond enn det som er tilgjengelig på plattformen i dag.

Nytt overføring markeds regelverk

Et nytt regelverk med formål om å øke overførbarheten av pensjonsrettigheter tredde i kraft januar 2020. Det nye regelverket begrenser størrelsen på gebyrer ved overføring av pensjonsrettigheter til konkurrerende pensjonsleverandører. I samsvar med den nye forskriften justerte SPP overføringsgebyrene. SPP er en talsmann for økte overføringsrettigheter og ønsker den nye forskriften velkommen. Den svenske regjeringen er blitt bedt om å foreslå ytterligere tiltak som vil føre til ytterligere justeringer av gebyrmodellene.

DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER

Storebrand Livsforsikring AS eier 100 prosent av Storebrand Holding AB som igjen eier 100 prosent av SPP Pension & Försäkring AB, SPP Spar AB, SPP Konsult AB og Storebrand & SPP Business Services AB. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenstepensjoner. SPP leverer både unit linked produkter, tradisjonelle forsikringer og ytelsesbaserte pensjonsprodukter, så vel som konsulenttjenester som dekker tjenstepensjoner og forsikrings- og administrasjonsløsninger for kommuner og andre organisasjoner. Samlet vil Storebrand og SPP skape den ledende livsforsikrings- og pensjonstilbyderen i Norden. SPP har sitt hovedkontor i Stockholm.

Storebrand Livsforsikring AS etablerte i 2005 filial i Sverige. Filialen forvalter pensjonsforsikringer og unit linked avtaler i det svenske markedet etter norsk forsikringslov. Det foregår ikke lenger nysalg i filialen. Filialen ble i 2008 driftsmessig integrert med SPP.

Storebrand Livsforsikring AS eier 89,6 prosent i BenCo Insurance Holding BV som igjen eier Euroben Pension Ltd med hovedkontor i Dublin. Selskapet tilbyr pensjonsprodukter til nordiske bedrifter. I desember 2018 ble det inngått avtale om salg av Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd som var eid av BenCo. Transaksjonen er gjennomført i 2019.

Gjennom Storebrand Pensjonstjenester AS tilbyr Storebrand leveranser innen aktuatertjenester, systemløsninger og alle typer tjenester knyttet til drift av pensjonskasser. Selskapet er et heleid datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS.

Storebrand Finansiell Rådgivning AS, som utfører salg og rådgivning av Storebrand konsernets produkter i privatmarkedet, ble etablert som et heleid datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS for å tilfredsstille lovpålagte endringer innenfor finansiell rådgivning (MiFid regelverket) som trådte i kraft fra 1. november 2007.

Storebrand Eiendom Trygg AS, Storebrand Eiendom Vekst AS og Storebrand Eiendom Utvikling AS er holdingselskaper for den norske eiendomsvirksomheten. Selskapene er 100 prosent eid av Storebrand Livsforsikring AS. I tillegg eier Storebrand Livsforsikring 20,2 prosent i Storebrand Eiendomsfond Norge KS gjennom sitt heleide datterselskap Storebrand Eiendomsfond Invest AS.

RESULTAT

Storebrand Livsforsikring AS er et heleid datterselskap av det børsnoterte selskapet Storebrand ASA. For informasjon om Storebrandkonsernets resultat per 31.12.2019 vises det til Storebrand konserns årsrapport.

Konsernregnskapet til Storebrand Livsforsikring Konsern er avlagt i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som fastsatt av EU, mens selskapsregnskapet til Storebrand Livsforsikring AS er satt opp i samsvar med årsregnskapsforskriften for livsforsikringselskaper.

Styret bekrefter at regnskapet er avgitt under forutsetning om fortsatt drift. Styret er ikke kjent med at det har inntruffet hendelser etter balansedagen som har vesentlig betydning for det avlagte årsregnskapet og konsernregnskap.

(NOK mill.)	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter	3 332	3 185
Forsikringsresultat	665	947
Administrasjonskostnader	-2 510	-2 454
Driftsresultat	1 486	1 678
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	709	637
Resultat før amortisering	2 196	2 315

Storebrand Livsforsikring oppnådde et konsernresultat før amortisering på 2 196 millioner kroner i 2019, mot 2 315 millioner kroner i 2018. Resultat før skatt ble 1 855 millioner kroner i 2019, mot 2 010 millioner kroner i 2018. Resultat etter skatt ble 1 522 millioner kroner sammenlignet med 3 098 millioner kroner året før.

Fee- og administrasjonsinntekter økte med 4,6 prosent i 2019. Justert for valutaendringer var økningen 6,3 prosent. Underliggende er inntektsutviklingen er preget av økte inntekter i segmentet Sparing fra produkter uten rentegaranti.

Forsikringsresultatet hadde en combined ratio på 91 prosent (81 prosent). Høyere erstatninger for uførhet i 2019 og oppløsning av reserver i 2018 forklarer utviklingen i resultatet.

Driftskostnadene økte med 2,3 prosent. Storebrand har en ambisiøs plan for å digitalisere og effektivisere virksomheten.

Samlet utgjorde driftsresultatet for 2019 1 486 millioner kroner (1 678 millioner kroner).

Finansresultatet er styrket, drevet av betydelig overskuddsdeling og risikoresultater, samt god avkastning på selskapsporteføljen.

Storebrand Livsforsikring konsernet hadde en regnskapsmessig skattekostnad på 333 millioner kroner for 2018 (inntekt på 1 088 millioner). Skatteinntekten i 2018 skyldes fraregning av utsatt skatt ved overgang til nye skatteregler for forsikrings- og pensjonsforetak.

Den effektive skattesatsen påvirkes av at konsernet driver virksomhet i land med ulik skattesats fra Norge og varierer fra kvartal til kvartal avhengig av de enkelte juridiske enhetenes bidrag til konsernresultatet. Skattesatsen er estimert til å ligge mellom 20-23 prosent for 2020. For mer informasjon om beløpets størrelse og tilknyttet usikkerhet se note 26.

RESULTATER ETTER VIRKSOMHETSOMRÅDE

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

Presentasjon av segmentene vises eksklusive interne transaksjoner.

(NOK mill.)	2019	2018
Sparing	566	491
Forsikring	281	554
Garantert pensjon	1 029	1 148
Øvrig	320	121
Resultat før amortisering	2 196	2 315

Segmentet Sparing har en vekst i fee- og administrasjonsinntekter på 11,1 prosent fra 2018 til 2019, korrigert for valutaeffekt. Vekst i midler til forvaltning drevet av premieinntekter og nysalg samt positive finansmarkeder bidro til resultatforbedringen.

Forsikring viser stabil utvikling i premieinntekter. Forsikringsresultatet ble 665 millioner kroner for året med en samlet combined ratio på 91 prosent (81 prosent i 2018). Det samlede risikoresultatet gav en skadeprosent på 76 prosent (66 prosent). Det har i 2019 vært høye erstatninger for uførhet, og pristiltak er implementert.

Fee- og administrasjonsinntektene i segmentet Garantert Pensjon har hatt en utvikling i tråd med at en stor del av bestanden er moden og i langsiktig avgang. Administrasjonsinntektene økte med 3,9 prosent fra 2018 til 2019, korrigert for valutaeffekt. Driftskostnadene reduseres over tid som følge av at området er i langsiktig avvikling. Resultatet utgjør 1 029 millioner kroner i 2018 (1 148 millioner). Nedgangen i resultatet følger av positive engangseffekter i 2018.

Segmentet Øvrig består i hovedsak av finansiering og investering av selskapets midler. I tillegg rapporteres enkelte mindre datterselskap i dette segmentet.

SPARING

Sparing består av produkter som omfatter sparing til pensjon, uten eksplisitte rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon og tilsvarende fondsbaserte produkter i Norge og Sverige.

RESULTAT

Sparing hadde et år med sterk vekst i midler til forvaltning drevet av premieinntekter, vekst i nysalg og god markedsavkastning.

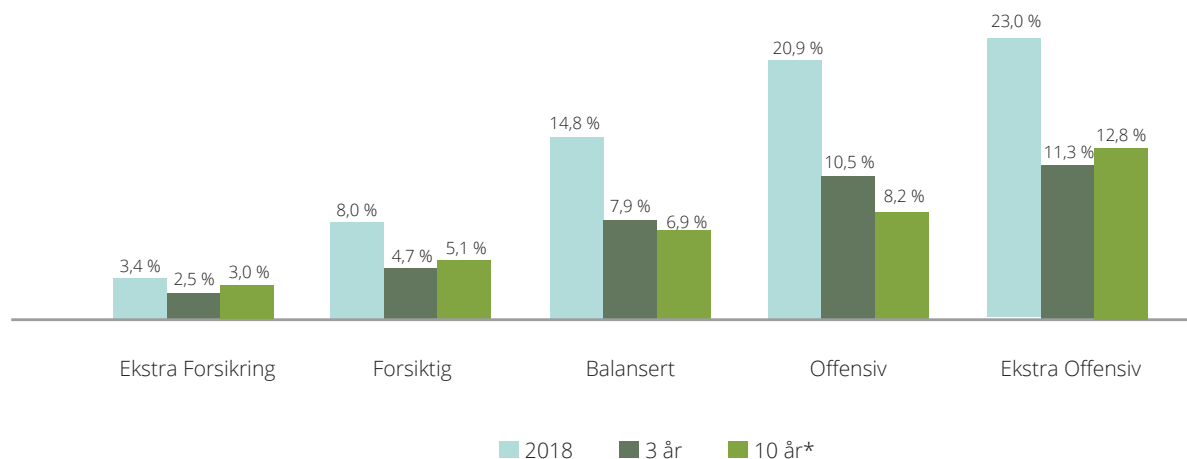
(NOK mill.)	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter	1 805	1 655
Administrasjonskostnader	-1 222	-1 139
Driftsresultat	583	516
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	-17	-25
Resultat før amortering	566	491

Resultatet i Sparing utgjør 566 millioner kroner i 2019 sammenlignet med 491 millioner kroner året før. Resultatforbedringen drives av volum- og inntektsvekst.

Totale fee- og administrasjonsinntekter har økt med 11,1 prosent fra 2018 til 2019, korrigert for valutaeffekt, til 1 805 millioner kroner (1 655 millioner kroner). Økningen følger av underliggende volumvekst, nysalg og høyere sparerater. Økt konkurranse bidro til moderat marginpress både for de norske og svenske Unit Linked-produktene.

Driftskostnadene øker grunnet underliggende vekst i virksomheten, og er videre knyttet til investeringer i nye produkter, høyere distribusjonskostnader og øvrige volumrelaterte kostnader.

AVKASTNING PER ÅR INNSKUDDSPENSJON STANDARD PORTEFØLJER

* Forsiktig, Balansert og Offensiv ble etablert i mars 2004. Ekstra Forsiktig og Ekstra Offensiv ble etablert i desember 2011.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Innskuddspensjon fortsetter å vokse kraftig fordi de fleste bedrifter nå har valgt å konvertere fra ytelsesbaserte ordninger til innskuddsordninger. Dette øker antall medlemmer, løpende premieinnbetalinger og forvaltningsvolum i de innskuddsbaserte pensjonsordningene i både Norge og Sverige, i tillegg til vekst gjennom avkastning på premiereservene.

Unit Linked-premier økte med 7 prosent og utgjorde 17,2 milliarder kroner. Totale reserver i Unit Linked økte med 41 milliarder som tilsvarer 23 prosent sammenlignet med året før og utgjorde 220 milliarder kroner ved utgangen av 2019. Veksten er drevet av nysalg, høyere sparerater, vekst fra lønnsjusteringer og god markedsavkastning. Avkastningen er vist i grafen over.

I Norge beholdt Storebrand sin posisjon som markedsleder innen innskuddspensjon, med en markedsandel på 29 prosent. SPP er den fjerde største leverandøren av ikke-fagorganiserte tjenestepensjoner med en markedsandel på 14 prosent.

NØKKELTALL SPARING

(NOK mill.)	2019	2018
Unit Linked-reserver	219 793	179 299
Unit Linked-premier	17 168	14 143

FORSIKRING

I Forsikring inngår personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

RESULTAT

(NOK mill.)	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter		
Forsikringsresultat	665	947
- Premier for egen regning	2 750	2 780
- Erstatninger for egen regning	-2 086	-1 833
Administrasjonskostnader	-417	-411
Driftsresultat	248	536
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	33	18
Resultat før amortisering	281	554

Resultat før amortisering ble 281 millioner kroner sammenlignet med 554 millioner kroner i 2018. Forsikringsresultatet ble 665 millioner kroner for året med en samlet combined ratio på 91 prosent (81 prosent i 2018). Forsikringspremiene var på nivå med året før.

Det lavere resultatet og en høyere combined ratio skyldes høyere uføreerstatninger i 2019. Pristiltak er implementert for å styrke resultatene. I 2018 ble resultatet positivt påvirket av reserveoppløsning.

	2019	2018
Skadeprosent	76 %	66 %
Kostnadsprosent	15 %	15 %
Combined ratio	91 %	81 %

Det samlede risikoresultatet gir en skadeprosent på 76 prosent (66 prosent).

Høyere uføreerstatninger økte skadeprosenten særlig innen gruppeliv. Innen personrisiko og kollektiv uførepensjon er lønnsomheten samlet sett tilfredsstillende. Resultatet for de svenske risikoproduktene var godt og forklares av en lavere skadeprosent.

Resultatet i Personalforsikring er svakt i 2019 som følge av høye erstatningsnivåer innen uførhet, og pristiltak er implementert. Kollektiv uførepensjon har et godt resultat som følge av generell god uføreutvikling i Norge. Personforsikring opprettholder en god lønnsomhet med en moderat bestandsvekst. Resultatet for de svenske risikoproduktene er tilfredsstillende drevet av et godt uførerresultat.

Kostnadsprosenten utgjør 15 prosent (15 prosent) for året. Det gjennomføres løpende effektivisering i forsikringsområdet.

Investeringsporteføljen til Forsikring i Norge utgjorde 6,4 milliarder kroner (6,1 milliarder kroner), som primært er investert i rentepapirer med kort eller middels løpetid. Avkastningen økte i 2019 grunnet høyere korte renter.

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Forsikringssegmentet tilbyr et bredt spekter av produkter til personmarkedet i Norge, samt til bedriftsmarkedet i Norge og Sverige. De totale bestandspremiene for segmentet ved utgangen av 2019 utgjorde 2,6 milliarder kroner (2,7 milliarder kroner). Av disse er 0,7 milliarder kroner (0,7 milliarder kroner) i personmarkedet og 1,9 milliarder kroner (2,0 milliarder kroner) i bedriftsmarkedet.

Vår vekst i personmarkedet er økt på grunn av et sterkt bidrag fra salgsagentene. Sammen med våre egne distribusjonskanaler skal dette bidra til lønnsom vekst. Marginene innen segmentet er fortsatt attraktive, og Storebrand har mål om å fortsatt øke markedsandelen.

Bedriftsmarkedet er et mer modent marked med lavere marginer og et sterkt prisfokus. I Sverige har uføregraden vært synkende i lang tid, noe som har resultert i bedre resultater. Vi er en relativt liten leverandør i markedet for livsforsikring og lønnsomheten i 2019 er lavere enn forventet. Prisøkning blir implementert fra januar 2020 for å forbedre resultatet.

FORSIKRINGSPREMIER (ÅRLIG)

(NOK mill.)	2019	2018
Person liv *	673	645
Gruppeliv **	805	872
Pensjonsrelatert uføreforsikring ***	1 144	1 138
Bestandspremie	2 622	2 655

* Individuell livs- og ulykkesforsikring

** Gruppe ulykkes-, yrkesskedeforsikring

*** Individuell tjenestepensjon, risikopremie Norge og uførerisiko Sverige

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

RESULTAT

Et sterkt risikoresultat og god avkastning på finansmarkedet bidro til et sterkt økonomisk resultat i virksomheten Garantert pensjon, med ytterligere styrkede kundebuffer.

(NOK mill.)	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter	1 475	1 440
Administrasjonskostnader	-819	-816
Driftsresultat	657	624
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	372	526
Resultat før amortisering	1 029	1 148

Resultat for garantert pensjon utgjorde 1 029 millioner kroner (1 148 millioner kroner). Mens driftsresultatet og risikoresultatet ble bedre i 2019, var netto overskuddsdeling i 2019 lavere enn i 2018 på grunn av oppløsningen av reserver på 200 millioner kroner i fjor.

Fee- og administrasjonsinntekter i 2019 var på linje med året før og utgjorde 1 475 kroner (1 440 millioner kroner). Dette stemmer overens med at produktene er i langsiktig avvikling. Inntektene fra norske fripoliser økte 12 prosent og fra garanterte pensjoner i SPP med 2 prosent, mens norsk ytelsespensjon hadde en utvikling i inntekter på minus 3 prosent. Driftskostnadene var på tilsvarende nivå som i 2018 og har gått ned over tid, også som et resultat av at området er i langsiktig avvikling.

Risikoresultatet var 215 millioner kroner (191 millioner kroner). Resultatet ble hovedsakelig generert i den norske fripoliseporteføljen.

Overskuddsdelingen var 157 millioner kroner (333 millioner kroner). Resultatet ble i hovedsak generert i SPP. Det lavere resultatet i 2019 forklares med oppløsning av reserver på 200 millioner kroner i 2018. God avkastning har resultert i lavere latent kapitaltilskudd (LKT).

BALANSE OG MARKEDSUTVIKLING

Produktene er i langsiktig avvikling, men kundereservene for Garantert pensjon utgjorde 263 milliarder kroner ved utgangen av 2019, noe som er 1 prosent høyere enn ved starten av året. Avkastningen på pensjonsavtalene har overskredet nettoflyten av premieinntekter og pensjonsutbetalinger. Netto premieinntekt og utbetalte erstatninger utgjorde minus 8,2 milliarder kroner i 2019. Den norske fripoliseporteføljen økte til 137 milliarder kroner (133 milliarder kroner) ved utgangen av 2019 fordi kontrakter for ytelsespensjon ble konvertert til fripoliser.

Alle produkter hadde i gjennomsnitt en avkastning over den garanterte renten i 2019, noe som resulterte i 16 prosent vekst i bufferkapital. I Norge var gjennomsnittlig verdjustert avkastning 5,5 prosent, mens gjennomsnittlig garantert rente var 3,2 prosent. I Sverige var gjennomsnittlig verdjustert avkastning 7,9 prosent og gjennomsnittlig garantert rente 2,8 prosent.

(NOK mill.)	2019	2018
Garanterte reserver	263 185	260 573
Garanterte reserver i % of totale reserver	54,4 %	59,2 %
Overføring av garanterte reserver	103	7 729
Bufferkapital i % av kundefond Storebrand	8,6 %	6,4 %
Bufferkapital i % av kundefond SPP	10,7%	8,7 %

Premieinntektene for garantert pensjon (eksklusiv flytting) var 5,6 milliarder kroner i 2019. De fleste produktene er lukket for nysalg, og kundenes valg om overgang fra garanterte til ikke-garanterte produkter er i tråd med konsernets strategi.

PREMIEINTEKTER (EKSKLUSIVE TILFLYTTING AV RESERVER)

(NOK mill.)	2019	2018
Kollektiv pensjon	3 095	3 066
Fripoliser	112	120
Individual liv- og pensjonsforsikring	228	232
Garanterte produkter SPP	2 169	1 846
Sum	5 603	5 265

ØVRIG

Under kategorien Øvrig rapporteres resultatet i selskapsporteføljene og mindre datterselskap i Storebrand Livsforsikring og SPP. I tillegg inngår blant annet resultatet knyttet til virksomheten BenCo.

(NOK mill.)	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter	51	89
Administrasjonskostnader	-52	-88
Driftsresultat	-1	2
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	321	120
Resultat før amortisering	320	121

Resultatet før amortisering for segmentet Øvrig virksomhet ble 320 millioner kroner i 2019, mot 121 millioner kroner i 2018.

Storebrand Livsforsikring konsern er finansiert av en kombinasjon av egenkapital og ansvarlige lån. Forutsatt gjeldende rente ved utgangen av 2019, forventes renteutgiftene å være cirka 90 millioner kroner kvartalsvis.

Det økonomiske resultatet inkluderer avkastningen på selskapets porteføljer i Storebrand Livsforsikring og SPP. Det finansielle resultatet påvirkes av det lave rentenivået gjennom 2019, men reduserte kredittspreader bidro til positiv avkastning.

SAMFUNNSANSVAR

BÆREKRAFT

Storebrand tilbyr pensjon, spareprodukter, forsikring og bankprodukter til personkunder, bedriftskunder og offentlige institusjoner. Vi skal jobbe for en trygg og bærekraftig fremtid og økonomisk frihet for kundene til å oppleve det de vil. Vi skal sikre at våre kunder får en fremtid å glede seg til. Mer enn to millioner nordmenn og svensker har pensjonen sin hos oss. Dette forplikter oss til å forvalte kundenes penger ansvarlig. Vår virksomhet og våre investeringer skal forvaltes på en bærekraftig måte.

Finansbransjen spiller en nøkkelrolle for å nå FNs bærekraftsmål. Som en betydelig kapitaleier, kapitalforvalter og forsikringsaktør, ser vi store muligheter i å tilpasse våre porteføljer til en bærekraftig agenda. Vi mener at selskaper som tar hensyn til klima og andre bærekraftutfordringer vil bli fremtidens finansielle vinnere fordi de har bedre forståelse for utviklingen i verden og hvordan håndtere risiko og muligheter.

Storebrands prinsipper for bærekraft oppsummerer hvordan arbeidet er en integrert del av konsernets overordnede målsetninger og styrings- og kontrollprosesser. Prinsippene omfatter alle selskaper og alle deler av virksomheten, inkludert investeringer, produkter, innkjøp, medarbeideroppfølging og egen drift.

Disse prinsippene er:

- Vi legger FNs bærekraftsmål til grunn for vår virksomhet.
- Vi hjelper våre kunder til å leve mer bærekraftig. Dette gjør vi gjennom å forvalte våre kunders penger på en bærekraftig måte, i tillegg til å tilby bærekraftig finansiering og forsikring.
- Vi er en ansvarlig arbeidsgiver.
- Bærekraft ligger til grunn for våre prosesser og beslutninger – fra styre og ledelse, som har det overordnede ansvaret, til hver medarbeider som fremmer bærekraft på sitt område.
- Vi samarbeider for å nå FNs bærekraftsmål – med kunder, leverandører, myndigheter og kunnskapsmiljøer.
- Vi er åpne om vårt arbeid og våre resultater på bærekraft.

Storebrand er en ledende nordisk aktør innen bærekraftig kapitalforvaltning. Vi ble anerkjent for utmerket praksis innen bærekraftige investeringer av PRI (Principles for Responsible Investments) i 2019. Alle midler til forvaltning, 780 milliarder kroner, forvaltes i tråd med strenge kriterier for bærekraft, og alle selskapene vi investerer i får en bærekraftscore. I 2019 ble en tredel av midler til forvaltning plassert i fossilfrie fond og investeringsløsninger.

Vi er transparente og rapporterer våre resultater innen bærekraftarbeidet i tråd med en rekke internasjonale rapporteringsstandarder, som GRI, TCFD og CDP. Vi samarbeider med internasjonale nettverk og initiativer, og var i 2019 en av 12 grunnleggere av den FN-støttede Net-Zero asset Owner Alliance. Denne alliansen av kapitaleiere har forpliktet seg til å ha en karbonnøytral portefølje innen 2050.

Vi forplikter oss til en rekke internasjonale initiativer for bærekraft, blant annet PRI (Principles for Responsible Investments), PSI (Principles for Sustainable Insurance), FNs Global Compact, TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) og CDP (Carbon Disclosure Project). Vår bærekraftrapport er integrert i årsrapporten til Storebrand ASA og følger GRIs retningslinjer for rapportering (Global Reporting Initiatives), versjon Core.

ETIKK OG TILLIT

Vår virksomhet er avhengig av tillit fra kunder, partnere, myndigheter, aksjonærer og samfunnet som helhet. Alle våre ansatte skal opptre med integritet og ha en høy etisk standard i sitt arbeid.

Alle våre ansatte skal gjøre seg kjent med våre etiske regelverk og retningslinjer, og skal gjennomføre kurs i etikk, antikorrupsjon, anti-hvitvasking og anti terrorfinansiering. Våre retningslinjer er gjennomgått og godkjent av styret.

Vi jobber aktivt mot korrupsjon gjennom vår virksomhet, i kontakt med våre leverandører og med andre samarbeidspartnere.

MILJØ

Storebrand arbeider målrettet for å redusere forretningsdriftens belastning på miljøet, både gjennom egen drift, investeringer, innkjøp og eiendomsforvaltning. Vår drift er klimanøytral. Dette oppnår vi ved å sette tydelige mål og tiltak for å redusere CO₂-utslipp fra egen drift. De utslippene vi likevel har, gjennom reiser og energibruk, kompenseres ved kjøp av verifiserte klimakvoter. Selskapets hovedkontor er et lavutslippsbygg hvor det er tatt i bruk fornybare energikilder med opprinnelsesgaranti. Bygget er Miljøfyrtårnsertifisert, og har vært det siden 2009. Storebrand-konsernet stiller strenge miljøkrav til leverandører og selskapene det investeres i.

PERSONAL OG ORGANISASJON

LÆRING OG UTVIKLING

Høy kompetanse er en av Storebrands viktigste suksessfaktorer, og danner basis for fornyet vekst. I Storebrand er kompetanse ensbetydende med evnen hver enkelt ansatt har til å utføre og håndtere visse oppgaver og situasjoner. Denne evnen bygges opp av både kunnskap og erfaring, ferdigheter, motivasjon og personlighet.

I Storebrand skal alle ansatte ha mulighet til å utvikle seg i takt med selskapets behov. Selskapet har i 2019 hatt fokus på å styrke evnen til å lære og å jobbe mer på tvers av organisatoriske enheter og fagdisipliner. Finanssektoren transformeres. Det digitale skiftet muliggjør tjeneste- og produktutvikling i et tempo finansbransjen ikke har sett før. For en organisasjon som både skal representere de langsiktige forpliktelsene Storebrand har ovenfor våre kunder og samtidig være i førersetet for digital forbedring og innovasjon, er rask og kontinuerlig læring helt essensielt.

For å kommunisere, involvere og skape felles forståelse av vårt formål, strategi og kultur, bruker vi læringsteknologi for å gi våre medarbeidere mulighet for en fleksibel og enkel tilgang til læring hvor som helst og når som helst.

MANGFOLD

Storebrand er opptatt av at organisasjonen skal avspeile kundene og det markedet konsernet opererer i. Mangfold bidrar til økt innovasjon og læring i organisasjonen. Det er viktig at Storebrand gjenspeiler kundene og markedet vi opererer i. I tillegg viser våre bærekraftsanalyser at selskaper med fokus på mangfold er mer innovative og lønnsomme.

Alle medarbeidere i Storebrand er likeverdige, uavhengig av alder, kjønn, funksjonshemming, kulturell bakgrunn eller seksuell orientering. Individuelle egenskaper skal respekteres og verdsettes, og vi ønsker et aldersmessig mangfold blant våre ansatte. Alder skal ikke være et avgjørende kriterium verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet.

Vi jobber aktivt for å legge forholdene til rette for at alle medarbeidere uavhengig av kulturell bakgrunn skal trives, og det aksepteres ikke diskriminering verken ved ansettelsesprosessene eller senere i arbeidsforholdet. Det skal være god balanse mellom kvinner og menn på alle nivåer i selskapet.

Vi ønsker å ha en mest mulig åpen og inkluderende rekrutteringsprosess som oppfordrer et mangfold av kandidater til å søke seg til oss.

Vi har nulltoleranse mot trakassering og diskriminering, og tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Vi jobber aktivt for å ivareta kjønnsbalanse blant nøkkelpersoner. Storebrand har gjennom flere år arbeidet systematisk med å identifisere framtidens lederkandidater og fremme en jevn kjønnsfordeling. Vi jobber målrettet med lederutvikling innenfor strategisk og operativ ledelse, kommunikasjon og endring.

Gjennomsnittsalderen i Storebrand er 43 år og gjennomsnittlig ansiennitet er 12 år i Norge og 10 år i Sverige. Storebrand Livsforsikring konsern har 1 282 (1 317) ansatte ved årets utgang. 35 prosent av lederne i norsk virksomhet er kvinner og tilsvarende er 53 prosent i svensk virksomhet kvinner. 45 prosent av de ansatte i den norske delen er kvinner, og i svensk virksomhet er tallet 53 prosent. I 2019 er 29 prosent av styremedlemmene i Storebrand Livsforsikring kvinner. I konsernledelsen er kvinneandelen 30 prosent.

Selskapet tilstreber likebehandling og like muligheter i alle interne og eksterne rekrutterings- og utviklingsprosesser.

Hovedkontoret er tilrettelagt for å møte individuelle behov. Det er et universelt utformet bygg, som ble re-sertifisert som miljøfyrtårn i 2018.

ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR

Storebrands sykefravær har gjennom mange år vært stabilt lavt. Konsernets sykefravær i 2019 er på 3,1 prosent. Sykefraværet i Storebrand Livsforsikring AS var 3,0 prosent og for den svenske delen av virksomheten 2,5 prosent. Storebrand har vært en inkluderende arbeidslivsbedrift siden 2002, og konsernets ledere har gjennom årene opparbeidet gode rutiner knyttet til inkluderende oppfølging av ansatte ved sykdom. Alle ledere med norske ansatte må ta obligatoriske HMS-kurs der oppfølging av sykdom er en del av læringsløpet.

Storebrands helseklinikker på hovedkontoret i Norge, samt en god helseforsikring for alle ansatte, er positive bidragsytere til Storebrands lave sykefravær. Storebrand tilbyr ansatte en tjeneste som kalles "Raskt tilbake". Dette er et forebyggende tilbud der ansatte som står i fare for å bli syke, kan få hjelp.

Ansatte på hovedkontoret i Norge kan trene i spinning-rom, styrkerom og egen idrettshall. 65 prosent av de ansatte i Norge er medlemmer av Storebrand Sport. I Sverige er alle ansatte medlemmer av SPP Fritid. Alle medarbeidere der har tilgang til subsidierte bidrag til trening og "friskvård". I likhet med hovedkontoret i Norge har de tilgang til treningslokaler med ulike aktiviteter og tilrettelagt trening.

Det er meldt én personskade i 2019. Det ble ikke meldt om materielle skader eller ulykker for øvrig i Storebrandkonsernet.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Storebrand Livsforsikrings systemer for internkontroll og risikostyring tilknyttet regnskapsprosessen følger Storebrand konsernets retningslinjer. Retningslinjene besluttes i styret årlig.

Ledelsen og styret i Storebrand ASA vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse. Storebrand ASA etablerte prinsipper for eierstyring og selskapsledelse i 1998. Storebrand avlegger i samsvar med regnskapsloven § 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse (som senest ble revidert 30. oktober 2014) en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse. For en nærmere redegjørelse om Storebrands eierstyring og selskapsledelse samt om foretaksstyring etter regnskapsloven § 3-3b, vises til egen artikkel i årsrapporten til Storebrand konsern for 2019.

Storebrand Livsforsikring konsern offentliggjør fire kvartalsregnskaper i tillegg til ordinært årsregnskap. Regnskapene skal tilfredsstille krav i lover og forskrifter og skal avlegges i henhold til vedtatte regnskapsprinsipper samt følge tidsfrister fastsatt av styret i Storebrand ASA. Storebrand Livsforsikrings regnskap utarbeides av avdelingen Konsernregnskap som sorterer under Storebrand konsernets CFO. Sentrale ledere i Konsernregnskap har fast årlig kompensasjon som ikke er påvirket av konsernets regnskapsmessige resultater. Det er etablert en rekke risikovurderings- og kontrolltiltak i forbindelse med regnskapsavleggelsene. Det avholdes interne møter, samt møter hvor eksternrevisor deltar, for å identifisere risikoforhold og tiltak knyttet til vesentlige regnskapsposter eller andre forhold. Det avholdes også tilsvarende kvartalsvise møter med ulike fagmiljøer i konsernet som blant annet er sentrale i forbindelse med vurdering og verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendom, fastsettelse av forsikringsforpliktelser og andre vurderingsposter. I disse møtene er det særlig fokus på eventuelle markedsendringer, spesifikke forhold knyttet forsikringsvirksomheten, transaksjoner samt operasjonelle forhold. Vurderinger knyttet til vesentlige regnskapsposter samt eventuelle prinsippendringer mv, beskrives i et eget dokument (Vurderingspostnotat). Eksternrevisor deltar i styremøter ved behandling av kvartalsregnskap og årsregnskap, og i møter i revisjonsutvalg i Storebrand ASA. Det utarbeides månedlige og kvartalsvise driftsrapporter hvor resultater per forretningsområde og produktområde analyseres og vurderes mot fastsatte budsjetter. Driftsrapporteringen avstemmes mot øvrig regnskapsrapportering. For øvrig foretas det løpende avstemming av fagsystemer mv mot regnskapssystemet.

Styrets arbeidsform reguleres i egen styreinstruks. Styret i Storebrand ASA har i tillegg etablert et overordnet "Styringsdokument styring og kontroll i Storebrand konsernet" samt en instruks for datterselskapsstyrer. Disse dokumentene beskriver hvordan retningslinjer, planer og strategier vedtatt av konsernstyret forventes å bli fulgt samt hvordan risikostyring og kontroll skal gjennomføres i konsernet. Styret i Storebrand ASA har tre rådgivende underutvalg, felles for Storebrand konsernet: Kompensasjonsutvalget, Revisjonsutvalget og Risikoutvalget.

Storebrand Livsforsikring har vedtektsført at selskapet skal ha samme valgkomité som Storebrand ASA og følger således Storebrand konsernets prosesser for oppnevning og utskiftning av styremedlemmer.

Storebrand Livsforsikring har ingen vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis.

I 2019 ble det avholdt 10 styremøter hvorav ett var en strategisamling.

Endring i styret

Ansattvalgt representant Sigurd Nilsen Ribu er erstattet med Jørn Hilstad.

Styret takker fratrådte medlemmer av styret for verdifull innsats for selskapet.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Resultat før skatt ble på 2 168 millioner kroner (2 594 millioner). Omtale av resultater er omtalt under det enkelte segment. Følgende forhold har hatt en effekt i selskapsregnskapet, men har ikke effekt i konsernregnskapet. Det er mottatt utbytte og konsernbidrag fra datterselskaper på 786 millioner kroner (912 millioner) i 2019.

ANVENDELSE AV ÅRETS RESULTAT

Styret foreslår overfor generalforsamlingen følgende disponering av årets resultat:

Annen egenkapital	minus 384 millioner kroner
Avsatt konsernbidrag	2 200 millioner kroner
Totalt disponert	1 816 millioner kroner

Lysaker, 11. februar 2020
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arild Grefstad (sign.)
styrets leder

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Jørn Hilstad (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
administrerende direktør

Regnskap og noter

[illegible]

Storebrand Livsforsikring konsern

Totalresultat

1. januar - 31. desember

(NOK mill.)	Note	2019	2018
TEKNISK REGNSKAP FOR LIVSFORSIKRING			
Forfalte premier, brutto		24 988	24 027
Avgitte gjenforsikringspremier		-11	-25
Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper/pensjonskasser		6 239	4 566
Premieinntekter for egen regning	12	31 216	28 568
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	285	254
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	16	7 790	7 350
Netto driftsinntekt fra eiendom	17	1 003	903
Verdiendringer på investeringer	16	5 053	-2 300
Realisert gevinst og tap på investeringer	16	2 235	1
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	12	16 367	6 207
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	56	49
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	16	379	570
Netto driftsinntekt fra eiendom	17	148	127
Verdiendringer på investeringer	16	29 870	-7 624
Realisert gevinst og tap på investeringer	16	1 941	480
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	12	32 394	-6 398
Andre forsikringsrelaterte inntekter	12,18	1 344	1 335
Utbetalte erstatninger brutto		-19 591	-19 223
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		10	76
Overført premiereserve med videre til andre selskaper		-6 357	-5 265
Erstatninger for egen regning	12	-25 938	-24 413
Til/fra premiereserve, brutto		-531	3 212
Endring i tilleggsavsetninger		-768	-52
Endring i kursreguleringsfond		-3 255	1 462
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		-2	-5
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		-8	-5
Endring villkorad återbäring		-1 858	336
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper		-11	-16
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	12	-6 433	4 931
Endring i premiereserve		-43 761	-4 964
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	12	-43 761	-4 964
Overskudd på avkastningsresultatet		-199	-162
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-196	-194
Annen tilordning av overskudd		-43	-63
Midler tilordnet forsikringskontraktene	12	-438	-419

(NOK mill.)	Note	2019	2018
Forvaltningskostnader		-189	-209
Salgskostnader	20	-788	-739
Endring i forskuddsbetalte direkte salgskostnader	20	51	27
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-1 565	-1 503
Forsikringsrelaterte driftskostnader	12	-2 492	-2 425
Andre forsikringsrelaterte kostnader	12,24	-388	-195
Resultat av teknisk regnskap		1 871	2 228
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	15	14
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	16	448	363
Verdiendringer på investeringer	16	133	-108
Realisert gevinst og tap på investeringer	16	83	133
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		679	403
Andre inntekter	19	173	270
Forvaltningskostnader		-18	-18
Andre kostnader	25	-850	-873
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-868	-890
Resultat av ikke-teknisk regnskap		-16	-217
Resultat før skattekostnad		1 855	2 010
Skattekostnad	26	-333	1 088
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		1 522	3 098
Endringer / Estimatavik pensjoner egne ansatte		14	-36
Verdireguleringer - eiendom, egne bygg		-22	48
Justering av forsikringsforpliktelsene		22	-48
Skatt på andre inntekter og kostnader		9	4
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		23	-32
Effektiv andel av gevinster og tap på sikringsinstrumenter i kontantstrømssikring		-36	-23
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		-164	-358
Sum andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet		-201	-381
Sum andre inntekter og kostnader		-177	-413
RESULTAT KAN HENFØRES TIL:			
Andel av resultat til aksjonær		1 515	3 091
Andel av resultat til minoritet		7	7
TOTALRESULTAT KAN HENFØRES TIL:			
Andel av totalresultatet til aksjonær		1 347	2 685
Andel av totalresultatet til minoritet		-2	-1

Storebrand Livsforsikring konsern

Balanse

31. desember

(NOK mill.)	Note	2019	2018
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
Goodwill	27	750	780
Andre immaterielle eiendeler	27	3 073	3 457
Sum immaterielle eiendeler		3 824	4 237
Investerings eiendommer	29	49	50
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	114	100
Utlån til amortisert kost	9,11,28	2	2
Obligasjoner til amortisert kost	9,11,28,31	7 119	7 655
Bankinnskudd til amortisert kost	9,28	582	705
Aksjer og andeler til virkelig verdi	11,28,32	25	16
Rentebærende verdipapirer	9,11,28,33	19 914	17 391
Finansielle derivater til virkelig verdi	11,28,34	1 122	1 121
Sum investeringer		28 926	27 040
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		310	575
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger		17	9
Fordringer med konsernselskaper		112	98
Andre fordringer	36	3 206	6 036
Sum fordringer		3 645	6 719
Anlegg og utstyr	35	325	12
Kasse, bank	9,28	1 814	2 012
Eiendeler ved skatt	26	1 566	1 942
Andre eiendeler betegnet etter sin art		67	70
Sum andre eiendeler		3 772	4 036
Aktiverte salgskostnader		583	553
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		138	132
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		721	685
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		40 887	42 717
Eiendeler i kundeporteføljene			
Investerings eiendommer	29	25 526	24 913
Eierbenyttet eiendom	29	1 375	1 420
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	3 352	3 679
Obligasjoner holdt til forfall	9,11,28,31	13 377	14 403
Obligasjoner til amortisert kost	9,11,28,31	89 790	86 374
Utlån til amortisert kost	9,11,28	23 735	25 270
Bankinnskudd til amortisert kost	9,28	6 163	4 509
Aksjer og andeler til virkelig verdi	11,28,32	25 677	23 402
Rentebærende verdipapirer	9,11,28,33	83 881	91 493
Utlån til virkelig verdi	9,11,28	6 393	5 172
Finansielle derivater til virkelig verdi	11,28,34	3 122	3 031
Sum investeringer i kollektivporteføljen		282 391	283 666
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser		69	48

(NOK mill.)	Note	2019	2018
Investeringseiendommer	29	3 839	3 303
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	693	727
Bankinnskudd til amortisert kost	9,28	1 312	948
Aksjer og andeler til virkelig verdi	11,28,32	168 344	133 664
Rentebærende verdipapirer	9,11,28,33	44 245	42 038
Utlån og fordringer til virkelig verdi		343	535
Finansielle derivater til virkelig verdi	11,28,34	1 009	389
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		219 786	181 605
Sum eiendeler i kundeporteføljene		502 246	465 319
SUM EIENDELER		543 133	508 036
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE			
Aksjekapital		3 540	3 540
Overkurs		9 711	9 711
Annen innskutt egenkapital		88	
Sum innskutt egenkapital		13 339	13 251
Risikoutjevsningsfond		466	234
Garantiordning for skadeforsikring		5	
Annen opptjent egenkapital		11 627	13 714
Minoritetens andel av egenkapitalen		113	114
Sum opptjent egenkapital		12 211	14 061
Evigvarende ansvarlig lånekapital		1 974	2 101
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		6 675	5 847
Sum ansvarlig lånekapital med videre	9,11,28	8 649	7 948
Premiereserve		253 582	260 106
Tilleggsavsetninger		9 023	8 494
Kursreguleringsfond		5 500	2 245
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		2 016	2 157
Villkorad återbäring		9 302	8 243
Andre tekniske avsetninger		649	622
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	37,38	280 072	281 868
Premiereserve		219 793	180 406
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	37,38	219 793	180 406
Pensjonsforpliktelser	21	100	149
Forpliktelser ved skatt	26	527	85
Andre avsetninger for forpliktelser		127	24
Sum avsetninger for forpliktelser		754	258
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		1 015	1 310
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		3	20
Finansielle derivater	11,28,34	932	4 535
Forpliktelser til konsernselskaper		33	42
Andre forpliktelser	39	5 560	3 876
Sum forpliktelser		7 543	9 782
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		772	463
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		772	463
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		543 133	508 036

Lysaker, 11. februar 2020
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arild Grefstad (sign.)
styrets leder

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Jørn Hilstad (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
administrerende direktør

Oppstilling over endring i egenkapital for Storebrand Livsforsikring konsern

(NOK mill.)	Majoritetens andel av egenkapitalen						Annen opptjent egenkapital	Minoritet	Total Kapital
	Aksje-kapital	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Sum innskutt egenkapital	Risiko-utjevnings-fond	Garanti-ordning for skade-forsikring			
Egenkapital 31.12.2017	3 540	9 711		13 251	143		12 370	114	25 878
Resultat før andre inntekter og kostnader					91		3 000	7	3 098
Sum andre inntekter og kostnader							-413	-1	-414
Totalresultat for perioden					91		2 587	6	2 684
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:									
Mottatt konsernbidrag/utbytte								4	4
Avgitt konsernbidrag/utbytte							-1 300	-2	-1 302
Andre							57	-8	49
Egenkapital 31.12.2018	3 540	9 711		13 251	234		13 714	114	27 313
Resultat før andre inntekter og kostnader					232	5	1 278	7	1 522
Sum andre inntekter og kostnader							-175	-2	-177
Totalresultat for perioden					232	5	1 102	6	1 345
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:									
Mottatt konsernbidrag/utbytte			88	88					88
Avgitt konsernbidrag/utbytte							-3 221		-3 221
Andre							33	-7	26
Egenkapital 31.12.2019	3 540	9 711	88	13 339	466	5	11 628	113	25 550

Kontantstrømoppstilling Storebrand Livsforsikring

1. januar - 31. desember

Storebrand Livsforsikring konsern			Storebrand Livsforsikring AS	
2018	2019	(NOK mill.)	2019	2018
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
24 039	25 236	Netto innbetalte premier forsikring	17 104	16 698
-19 282	-19 913	Netto utbetalte erstatninger og forsikringsytelser	-12 529	-11 133
-699	-118	Netto inn-/utbetalinger ved flytting	-1 368	-799
-5 140	-765	Netto andre inn-/utbetalinger forsikringsforpliktelser	-260	773
1 335	1 344	Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	824	693
-195	-388	Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-368	-157
-2 425	-2 492	Utbetalinger til drift	-1 509	-1 456
-4 147	2 687	Netto inn-/utbetalinger vedrørende andre operasjonelle aktiviteter	-114	-2 833
-6 514	5 591	Netto kontantstrøm fra drift før finansielle eiendeler	1 780	1 785
-4 398	310	Netto inn-/utbetalinger på utlån kunder	1 556	-4 209
12 896	-1 148	Netto inn-/utbetalinger vedrørende verdipapirer	2 115	4 371
296	-368	Netto inn-/utbetalinger vedrørende eiendomsinvesteringer		
-423	-2 092	Netto endring bankinnskudd forsikringskunder	-2 770	229
8 371	-3 298	Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	901	391
1 857	2 293	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2 681	2 175
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
1 176		Netto inn/utbetalinger ved kjøp/salg av datterselskaper		799
-520		Netto inn/utbetalinger ved kjøp/salg av tilknyttede selskaper og felles-kontrollert virksomhet		-520
-4	-14	Netto innbetalinger/utbetalinger ved salg/kjøp av driftsmidler	-15	-7
652	-14	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-15	272
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
845	927	Innbetaling av ansvarlig lånekapital	927	845
-1 501	-128	Utbetalinger ved tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital	-128	-1 501
-366	-355	Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	-355	-366
	110	Innbetaling av konsernbidrag/utbytte	110	
-1 300	-3 200	Utbetaling av konsernbidrag/utbytte	-3 200	-1 300
-2 322	-2 646	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-2 646	-2 322
188	-367	Netto kontantstrøm i perioden	20	126
-8 184	2 931	- herav netto kontantstrøm i perioden før finansielle eiendeler	-881	-300
188	-367	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	20	126
2 540	2 717	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens start	1 390	1 265
-10	46	Valutaomregning kontanter/kontantekvivalenter i fremmed valuta		
2 717	2 396	Beholdning av kontanter/kontantekvivalenter ved periodeslutt	1 410	1 391

Storebrand Livsforsikring AS

Totalresultat

1. januar - 31. desember

(NOK mill.)	Note	2019	2018
Teknisk regnskap for Livsforsikring			
Forfalte premier, brutto		16 905	16 729
Avgitte gjenforsikringspremier		-8	-18
Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper/pensjonskasser	15	3 139	2 131
Premieinntekter for egen regning	12,13	20 036	18 843
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	3 461	323
herav inntekter fra eiendomsselskaper		1 302	1 028
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	16	5 389	5 594
Verdiendringer på investeringer	16	1 702	-592
Realisert gevinst og tap på investeringer	16	-455	-555
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	12	10 097	4 770
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	3 870	-814
herav inntekter fra eiendomsselskaper		289	210
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	16	64	503
Verdiendringer på investeringer	16	8 534	-3 373
Realisert gevinst og tap på investeringer	16	1 430	-150
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	12	13 897	-3 835
Andre forsikringsrelaterte inntekter	12,18	824	693
Utbetalte erstatninger, brutto		-12 226	-11 180
Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		9	64
Overført premiereserve med videre til andre selskaper	15	-4 506	-2 930
Erstatninger for egen regning	12	-16 723	-14 046
Til/fra premiereserve, brutto	38	543	335
Endring i tilleggsavsetninger	38	-768	-60
Endring i kursreguleringsfond	38	-3 255	1 462
Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond	38	-2	-5
Til/fra tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten	38	-8	-5
Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre selskaper	15	-11	-16
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	12	-3 501	1 710
Endring i premiereserve		-21 134	-4 530
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	12	-21 134	-4 530
Overskudd på avkastningsresultatet	38	-199	-162
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	38	-196	-194
Annen tilordning av overskudd		-43	-58
Midler tilordnet forsikringskontraktene	12	-438	-415
Forvaltningskostnader		-189	-209
Salgskostnader	20	-269	-282
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inklusive provisjoner for mottatt gjenforsikring)		-1 051	-964
Forsikringsrelaterte driftskostnader	12	-1 509	-1 456
Andre forsikringsrelaterte kostnader	12,24	-368	-157
Resultat av teknisk regnskap		1 180	1 576

(NOK mill.)	Note	2019	2018
Ikke-teknisk regnskap			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	565	908
Renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	16	448	367
Verdiendringer på investeringer	16	102	-61
Realisert gevinst og tap på investeringer	16	279	135
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		1 394	1 350
Andre inntekter	19	22	105
Forvaltningskostnader		-18	-18
Andre kostnader	25	-409	-419
Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-427	-436
Resultat av ikke-teknisk regnskap		988	1 019
Resultat før skattekostnad		2 168	2 594
Skattekostnad	26	-322	1 087
RESULTAT FØR ANDRE INNTEKTER OG KOSTNADER		1 846	3 682
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger		-4	21
Skatt på andre inntekter og kostnader		10	
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		6	22
Effektiv andel av gevinster og tap på sikringsinstrumenter i kontantstrømssikring		-36	-23
Sum andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet		-36	-23
Sum andre inntekter og kostnader		-30	-1
TOTALRESULTAT		1 816	3 681

Storebrand Livsforsikring AS

Balanse

31. desember

(NOK mill.)	Note	2019	2018
Eiendeler			
Eiendeler i selskapsporteføljen			
Andre immaterielle eiendeler	27	338	338
Sum immaterielle eiendeler		338	338
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	12 814	13 136
Utlån til amortisert kost	9,11,28	1	1
Obligasjoner til amortisert kost utlån og fordring	9,11,28,31	7 119	7 655
Bankinnskudd - amortisert kost	9	508	486
Aksjer og andeler til virkelig verdi	11,28,32	24	16
Rentebærende verdipapirer	9,11,28,33	11 675	11 026
Finansielle derivater til virkelig verdi	9,11,28,34	1 122	1 121
Sum investeringer		33 262	33 441
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		305	520
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger		9	0
Fordringer med konsernselskaper	30	770	197
Andre fordringer	36	356	1 752
Sum fordringer		1 439	2 469
Anlegg og utstyr	35	19	4
Kasse, bank	9,28	902	904
Eiendeler ved skatt	26	1 340	1 817
Sum andre eiendeler		2 261	2 725
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		25	38
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		25	38
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		37 326	39 012
Eiendeler i kundeporteføljene			
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	28 662	25 919
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		19 565	18 751
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30		529
Obligasjoner holdt til forfall	9,11,28,31	13 377	14 403
Obligasjoner til amortisert kost utlån og fordring	9,11,28,31	89 790	86 374
Utlån til amortisert kost	9,11,28	23 735	25 270
Bankinnskudd - amortisert kost	9,28	4 444	1 791
Aksjer og andeler til virkelig verdi	11,28,32	7 860	6 797
Rentebærende verdipapirer	9,11,28,33	22 173	25 166
Finansielle derivater til virkelig verdi	9,11,28,34	1 080	709
Sum investeringer i kollektivporteføljen		191 121	186 959
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser		67	48
Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30	20 077	15 855
herav investeringer inklusive fordringer på eiendomsselskaper		4 643	4 133
Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	30		106
Bankinnskudd - amortisert kost	9,28	986	870
Aksjer og andeler til virkelig verdi	11,28,32	54 990	42 617
Rentebærende verdipapirer	9,11,28,33	37 138	34 731
Utlån og fordringer til virkelig verdi	9,11,28	343	364
Finansielle derivater til virkelig verdi	9,11,28,34	1 009	389
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		114 544	94 933
Sum eiendeler i kundeporteføljene		305 732	281 939
SUM EIENDELER		343 058	320 951

(NOK mill.)	Note	2019	2018
Egenkapital og forpliktelser			
Aksjekapital		3 540	3 540
Overkurs		9 711	9 711
Annen innskutt egenkapital		599	84
Sum innskutt egenkapital		13 850	13 335
Risikoutjevningfond		466	234
Garantiordning for skadeforsikring		5	
Annen opptjent egenkapital		11 190	11 812
Sum opptjent egenkapital		11 661	12 045
Evigvarende ansvarlig lånekapital		1 974	2 101
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		6 675	5 847
Sum ansvarlig lånekapital mv.	8,11,28	8 649	7 948
Premiereserve		171 973	171 927
Tilleggsavsetninger		9 023	8 494
Kursreguleringsfond		5 500	2 245
Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		2 016	2 157
Andre tekniske avsetninger		649	622
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	37,38	189 161	185 446
Premiereserve		114 538	93 441
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – særskilt investeringsportefølje	37,38	114 538	93 441
Pensjonsforpliktelser	21	7	12
Sum avsetninger for forpliktelser		7	12
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		758	1 050
Finansielle derivater	9,11,28,34	421	3 910
Forpliktelser til konsernselskaper		2 257	3 257
Andre forpliktelser	39	1 450	367
Sum forpliktelser		4 886	8 585
Mottatte, ikke opptjente leieinntekter			
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		305	139
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		305	139
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		343 058	320 951

Lysaker, 11. februar 2020
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arild Grefstad (sign.)
styrets leder

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Jørn Hilstad (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
administrerende direktør

Oppstilling over endring i egenkapital for Storebrand Livsforsikring AS

(NOK mill.)	Aksje- kapital ¹⁾	Overkurs	Annen innskutt egen- kapital	Sum innskutt egen- kapital	Risiko- utjevning- fond	Garanti- ordning for skade- forsikring	Annen opptjent egen- kapital	Total egen- kapital
Egenkapital 31.12.2017	3 540	9 711		13 251	143		11 422	24 815
Resultat før andre inntekter og kostnader					91		3 591	3 682
Sum andre inntekter og kostnader							-1	-1
Totalresultat for perioden					91		3 590	3 681
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:								
Mottatt konsernbidrag			84	84				84
Avgitt konsernbidrag/utbytte							-3 200	-3 200
Andre							1	1
Egenkapital 31.12.2018	3 540	9 711	84	13 335	234		11 812	25 381
Resultat før andre inntekter og kostnader					232	5	1 609	1 846
Sum andre inntekter og kostnader							-30	-30
Totalresultat for perioden					232	5	1 578	1 816
Egenkapitaltransaksjoner med eiere:								
Mottatt konsernbidrag			515	515				515
Avgitt konsernbidrag/utbytte							-2 200	-2 200
Andre								0
Egenkapital 31.12.2019	3 540	9 711	599	13 850	466	5	11 190	25 511

1) 35 404 200 aksjer pålydende kr. 100

Noter

Note 1 - Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper

1. SELSKAPSFORMLASJON

Storebrand Livsforsikring konsern tilbyr produkter innenfor livs-, pensjon- og personforsikring til privatpersoner og bedrifter, kommuner og offentlig virksomhet i Norge og Sverige. Konsernet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

Storebrand Livsforsikring har hovedkontor i Professor Kohts vei 9, Lysaker, Norge.

2. GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er benyttet konsistent for like transaksjoner og andre hendelser under like omstendigheter. Når det gjelder forsikringskontrakter er det ikke krav om bruk av ensartede regnskapsprinsipper og dette unntaket benyttes i konsernregnskapet for forsikringskontrakter. Dette er omtalt i punkt 14.

Årsregnskapet er avgitt i samsvar med forskrift om årsregnskap m.m. for livsforsikringsselskaper for morselskapet og for konsernregnskapet i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards (IFRS), som godkjent av EU, og tilhørende fortolkninger, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av lover og forskrifter.

BRUK AV ESTIMAT I UTARBEIDELSEN AV ÅRSREGNSKAPET

Utarbeidelsen av årsregnskapet i overensstemmelse med gjeldende lover og forskrifter og i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimer og tar forutsetninger som påvirker eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader, noteopplysninger og opplysning om potensielle forpliktelser. Faktiske tall kan avvike fra benyttede estimer. Se nærmere omtale om dette i note 2

3. OPPSUMMERING AV SENTRALE REGNSKAPSPRINSIPPER FOR VESENTLIGE BALANSEPOSTER

Eiendelssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter og investeringseiendom, og det skilles mellom eiendeler i selskapsporteføljen (aksjonærer) og eiendeler som tilhører kundeporteføljen. Denne splitten skyldes at konsernet har en betydelig livsforsikringsvirksomhet hvor kundemidlene må holdes adskilt fra selskapets midler.

FINANSIELLE INSTRUMENTER - IFRS9

IFRS9 Finansielle instrumenter erstatter dagens IAS39, og ble generelt gjort gjeldende fra

1. januar 2018. For forsikringsdominerte konsern og selskap er det imidlertid under IFRS4 gitt adgang til å enten å utsette implementering av IFRS9 (deferral approach) eller føre forskjellene mellom IAS39 og IFRS9 over totalresultatet (Other Comprehensive Income) (overlay approach) frem til implementering av IFRS17. Storebrand Livsforsikring konsern kvalifiserte for utsettelse av IFRS9, da over 90 prosent av konsernets samlede forpliktelser per 31. desember 2015 var knyttet til forsikringsvirksomhetene. For Storebrand livsforsikring konsern vil IFRS9 implementeres samtidig med IFRS 17, forventet gjeldende fra 1.januar 2022.

Storebrand konsern har gjennomført en foreløpig analyse av klassifikasjon og måling av finansielle instrumenter etter dagens IAS39 ved overgang til IFRS9, basert på dagens forretningsmodell for de enkelte instrumenter. For finansielle instrumenter forventet klassifisert og målt til amortisert kost eller virkelig verdi over totalresultat ved overgang til IFRS9, er det gjennomført en SPPI-test ("Solely payment of principal and interest", "utelukkende betaling av hovedstol og utestående renter på hovedstol"). Dette er en foreløpig inndeling etter IFRS9 ut i fra dagens aktivaallokering. Det er ikke gjort noen vurderinger av eventuelle endringer i klassifikasjon og måling av finansielle eiendelene etter IFRS9 ved overgang til IFRS17.

IFRS 9 KLASSIFIKASJON FINANSIELLE INSTRUMENTER (JFR, IFRS 4, 39E)

IFRS 9 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST OG VIRKELIG VERDI OVER TOTALRESULTAT

(NOK mill.)	IAS 39 klassifikasjon	IFRS 9 klassifikasjon	Bokført verdi etter IAS 39 01.01.2019	Virkelig verdi etter IFRS 9 01.01.2019	Bokført verdi etter IAS 39 31.12.2019	Virkelig verdi etter IFRS 9 31.12.2019
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	AC	AC	8 175	8 175	9 871	9 871
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	AC	AC	108 432	113 469	110 287	115 021
Utlån til kunder	AC	FVOCI	25 272	25 253	23 736	23 736
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	AC	AC	6 819	6 819	4 365	4 365
Sum finansielle eiendeler			148 903	153 922	148 147	152 881
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital	AC	AC	7 948	7 940	8 649	8 729
Annen kortsiktig gjeld	AC	AC	4 404	4 404	5 816	5 816
Sum finansielle forpliktelser			13 764	13 756	15 817	15 898

IFRS 9 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

(NOK mill.)	IAS 39 klassifikasjon	IFRS 9 klassifikasjon	Bokført verdi etter IAS 39 01.01.2019	Virkelig verdi etter IFRS 9 01.01.2019	Bokført verdi etter IAS 39 31.12.2019	Virkelig verdi etter IFRS 9 31.12.2019
Finansielle eiendeler						
Aksjer og andeler	FVP&L (FVO)	FVP&L	157 082	157 082	194 045	194 045
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	FVP&L (FVO)	FVP&L	150 922	150 922	148 040	148 040
Utlån til kunder	FVP&L (FVO)	FVP&L	5 708	5 708	6 736	6 736
Finansielle derivater	FVP&L/ Sikringsbok- føring	FVP&L/ Sikringsbok- føring	4 542	4 542	5 253	5 253
Sum finansielle eiendeler			318 534	318 534	354 074	354 074
Finansielle forpliktelser						
Finansielle derivater	FVP&L/ Sikrings- bokføring	FVP&L/ Sikringsbok- føring	4 535	4 535	932	932
Sum finansielle forpliktelser			4 535	4 535	932	932

En betydelig del av de finansielle instrumenter måles til virkelig verdi (virkelig verdi-opisjon benyttes), mens øvrige finansielle instrumenter som inngår i kategoriene Utlån og fordringer og Holdt til forfall, måles til amortisert kost. Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost er hovedsakelig relatert til norske pensjonsforpliktelser med årlig rentegaranti.

Investerings eiendommer måles til virkelig verdi.

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av merverdier knyttet til ervervede forsikringskontrakter og kunderelasjoner ved foretaksintegrasjon. Disse merverdiene måles til historisk kostpris fratrukket årlig amortisering og nedskrivning.

Gjeldssiden i konsernets balanse består hovedsakelig av finansielle instrumenter (forpliktelser) og av avsetninger knyttet til fremtidige pensjons- og forsikringsutbetalinger (forsikringsmessige avsetninger, forsikringsforpliktelser). Med unntak for derivater og forsikringsforpliktelsene i Sverige som måles til virkelig verdi, måles hoveddelen av de finansielle forpliktelser til amortisert kost.

Forsikringsforpliktelser skal være tilstrekkelige og dekke forpliktelser knyttet til utstedte forsikringskontrakter. Det benyttes ulike metoder og prinsipper i konsernet for fastsettelse av avsetningene for ulike forsikringskontrakter. En betydelig andel av forsikringsforpliktelsene er relatert til forsikringskontrakter med rentegarantier. Innregnede forpliktelser knyttet til norske forsikringskontrakter med rentegaranti, diskonteres med grunnlagsrenten (som tilsvarer den garanterte avkastning/rente) for de respektive forsikringskontrakter.

Innregnede forpliktelser knyttet til svenske forsikringskontrakter med rentegaranti i datterselskapet SPP, diskonteres med en observerbar markedsrente og med en estimert markedsrente for løpetider hvor det ikke foreligger en observerbar rente og tilsvarer hovedsakelig den samme rente som benyttes i Solvens beregninger.

For fondsforsikringskontrakter i livsforsikringsvirksomheten (Unit Linked) vil avsetning for spareelementet i kontraktene korrespondere med verdien av tilhørende eiendelsporteføljer.

Som følge av at kundenes midler i livsforsikringsvirksomheten (garantert pensjon) historisk har hatt en avkastning som har oversteget verdiøkningen i garanterte forsikringsforpliktelser, har det overskytende blitt avsatt som kundebuffer (forpliktelser), herunder i form av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og villkorad återbäring.

Forsikringsforpliktelser inkluderer Incurred But Not Settled (IBNS) avsetninger som består av avsetning for inntrådte ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør (Incurred But Not Reported "IBNR" og Reported But Not Settled "RBNS"). IBNS-avsetningene inngår i premiereserven.

IBNS avsetningene måles ved bruk av aktuarielle modeller basert på historisk informasjon om bestanden.

4. ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Det er i 2019 implementert en ny regnskapsstandard IFRS16 Leiekontrakter.

IFRS16 Leiekontrakter erstatter dagens IAS17 og er gjeldende fra 1. januar 2019. IFRS16 fastsetter prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler. Ny standard for leieavtaler vil ikke medføre store endringer for utleier, men vil derimot endre regnskapsføring for leietaker betydelig. IFRS 16 krever at leietakere i utgangspunktet skal innregne alle leieavtaler i balansen etter en forenklet modell som ligner på regnskapsføring av finansielle leieavtaler i henhold til IAS17. Nåverdien av faste leiebetalinger skal balanseføres som gjeld retten til bruk av den leide eiendelen i leieperioden balanseføres som en eiendel. Kortsiktige leieavtaler og leieavtaler hvor den leide eiendelen har lav verdi balanseføres ikke. Storebrand har valgt å klassifisere rett til bruk eiendelen som varige driftsmidler og leieforpliktelsen som annen langsiktig gjeld. Balanseført eiendel amortiseres over leieperioden og avskrivningskostnaden resultatføres løpende som driftskostnad. Rentekostnad på leieforpliktelsen resultatføres som finanskostnad.

IFRS16 kan implementeres enten etter full retrospektiv metode eller modifisert retrospektiv metode, og Storebrand har valgt modifisert retrospektiv metode. Dette innebærer at sammenligningstall ikke om arbeides, og effekten tas i balansen i implementeringsåret 2019. Ved implementering vil bruksretten av eiendelen og forpliktelsen være samme beløp og vil ikke påvirke egenkapitalen. Leieavtaler som har kortere leieperiode enn 12 måneder pr. 1. januar 2019 og leieavtaler som omfatter eiendeler med lavere verdi enn NOK 50.000 blir ikke innregnet i balansen men innregnes som en driftskostnad over leieperioden. For nærmere opplysninger om regnskapsmessige effekter av IFRS16, se note 35 Varige driftsmidler og leiekontrakter.

5. NYE IFRS'ER SOM IKKE HAR TRÅDT I KRAFT

Nye standarder og endringer i standarder som ikke er gjort gjeldende:

IFRS 17

IFRS17 erstatter IFRS4 Forsikringskontrakter og introduserer nye krav til innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. Standarden er ikke vedtatt av EU men er forventet å bli gjeldende fra 1. januar 2022. Formålet med ny standard er å etablere ensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter.

IFRS17 er en omfattende og kompleks standard med grunnleggende forskjeller fra dagens standard for måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter skal innregnes til risikojustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer med tillegg av uopptjent resultat for en gruppe kontrakter (kontraktsmessig servicemargin = CSM). Tapsbringende kontrakter skal innregnes og resultatføres umiddelbart.

IFRS17 skal som utgangspunkt anvendes retrospektivt, men det er åpnet for en modifisert retrospektiv anvendelse eller anvendelse basert på virkelig verdi på overgangstidspunktet dersom retrospektiv anvendelse ikke er praktisk mulig ("impracticable").

Implementeringstidspunkt er 1. januar 2022 med krav om at det oppgis sammenlignbare tall.

Storebrand arbeider med å forberede implementering av IFRS17, herunder kartlegging av hvilke effekter implementering av IFRS17 vil ha for Storebrands konsernregnskap.

Det er ikke noen andre nye eller endrede regnskapsstandarder som ikke er trådt i kraft som forventes å få vesentlig effekt for Storebrands konsernregnskap.

6. KONSOLIDERING

For Storebrand Livsforsikring AS (morselskapet) vil datterselskap som inngår i kollektivporteføljen innregnes etter egenkapitalmetoden, mens datterselskaper som inngår i selskapsporteføljen innregnes etter kostmetoden. For datterselskaper som utarbeider regnskapet etter andre prinsipper enn forsikringsselskaper, er datterselskapets regnskap omarbeidet i samsvar med de prinsipper forsikringsselskapets selskapsregnskap utarbeides etter.

Konsernregnskapet omfatter Storebrand Livsforsikring AS og selskaper hvor Storebrand Livsforsikring AS har kontroll. Minoritetsinteresser inngår i konsernets egenkapital, med mindre det foreligger opsjoner eller andre betingelser som medfører at minoriteter måles som gjeld.

Storebrand Livsforsikring AS eier også det svenske holdingselskapet Storebrand Holding AB som igjen eier SPP Pension & Försäkring AB (publ). Ved ervervet av den svenske virksomheten i 2007 påla norske myndigheter Storebrand å søke om å opprettholde konsernstrukturen innen utgangen av 2009. Storebrand har sendt søknad om å beholde nåværende konsernstruktur. BenCo (som eier Euroben) er også et selskap eiet av Storebrand Livsforsikring AS.

Investeringer i tilknyttede selskaper (TS) (normalt investeringer på mellom 20 prosent og 50 prosent av selskapenes egenkapital) hvor konsernet har betydelig innflytelse og investering i felleskontrollert virksomhet (FKV) blir regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Investeringer i TS og FKV førstegangsinnregnes til anskaffelseskost.

VALUTA OG OMREGNING AV UTENLANDSKE SELSKAPER

Konsernets presentasjonsvaluta er norske kroner. Utenlandske selskaper som inngår i konsernet og som har annen funksjonell valuta, er omregnet til norske kroner. Omregningsdifferanser er ført i totalresultatet.

ELIMINERING AV INTERNE TRANSAKSJONER

Interne mellomværende, interne gevinster og tap, renter og utbytte og lignende mellom konsernselskapene er eliminert i konsernregnskapet. Transaksjoner mellom kundeporteføljene og selskapsporteføljen i livsforsikringsvirksomheten og mellom kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten og andre selskaper i konsernet, blir ikke eliminert i konsernregnskapet. Grunnen til dette er at resultatet i kundeporteføljen tildeles kundene hvert enkelt regnskapsår, og skal ikke påvirke resultat og egenkapitalen til selskapet. I samsvar med livsforsikringsregelverket er transaksjoner med kundeporteføljer gjennomført til virkelig verdi.

7. VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER

Ved overtakelse av virksomhet anvendes overtakelsesmetoden. Vederlaget måles til virkelig verdi. Direkte overtakelsesutgifter kostnadsføres når de oppstår, med unntak av utgifter knyttet til opptak av gjeld og egenkapital (emisjon).

Ved investeringer, herunder ved kjøp av investeringseiendom, blir det vurdert om kjøpet omfatter kjøp av virksomhet i henhold til IFRS3. Når slike kjøp ikke omfatter kjøp av virksomhet anvendes ikke overtakelsesmetoden slik den følger av IFRS3. Dette medfører at det blant annet ikke avsettes for utsatt skatt slik som i en foretaksintegrasjon.

8. SEGMENTINFORMASJON

Segmentinformasjonen er basert på den interne finansielle rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Storebrand er konsernledelsen ansvarlig for oppfølging og evaluering av segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Det rapporteres på fire segmenter

- Sparing
- Forsikring
- Garantert pensjon
- Øvrig

Det er noen forskjeller mellom resultatlinjer som benyttes i resultatregnskapet og segmentresultatene. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I segmentresultatene inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av.

Finansielle tjenester som leveres mellom segmentene prises til markedsvilkår. Tjenester levert fra fellesfunksjoner og staber belastes de ulike segmentene basert på leveranseavtaler og fordelingsnøkler.

9. INNTEKTSFØRING

PREMIEINNTEKTER

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie (inklusive spareelementer, administrasjonspremie, honorar for utstedelse av norske rentegarantier og fortjenesteelement risiko), tilflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring. Årlig premie periodiseres generelt lineært over dekningsperioden.

INNTEKTER FRA EIENDOMMER OG FINANSIELLE EIENDELER

Inntekter fra eiendommer og finansielle eiendeler er beskrevet i avsnitt 12 og 13.

ANDRE INNTEKTER

Honorar innregnes når inntekten kan måles pålitelig og er opptjent. Avkastningsbaserte inntekter og suksesshonorarer innregnes når usikkerheten knyttet til inntekten ikke lenger er til stede. Faste honorarer inntektsføres etter hvert som tjenesten leveres og suksesshonorarer inntektsføres når suksesskriteriet er oppfylt.

10. GOODWILL OG IMMATERIELLE EIENDELER

Merverdi ved kjøp av virksomhet som ikke kan allokere til eiendeler eller gjeldsposter på datoen for oppkjøpet, er klassifisert som goodwill i balansen. Goodwill måles til anskaffelseskost på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskaper er klassifisert som immateriell eiendel.

Goodwill avskrives ikke, men testes for verdifall og nedskrivingsbehov. Goodwill testes for verdifall dersom det er indikatorer som tilsier at et verdifall har funnet sted. Det gjennomføres minst én årlig vurdering av gjenvinnbart beløp. Dersom den relevante diskonterte kontantstrømmen er lavere enn regnskapsført verdi, vil goodwill bli nedskrevet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke selv om det i etterfølgende perioder skulle foreligge informasjon om at nedskrivingsbehovet ikke lenger eksisterer eller at nedskrivingsbehovet er blitt mindre. For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet.

Immaterielle eiendeler med begrenset utnyttbar levetid måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningstid og -metode måles årlig. Ved balanseføring av nye immaterielle eiendeler må det kunne påvises at det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler som kan henføres til eiendelen vil tilflyte konsernet. I tillegg må eiendelens kostpris kunne estimeres pålitelig. Det foretas vurdering av nedskrivingsbehov når det foreligger indikasjoner på verdifall, for øvrig behandles nedskrivning på immaterielle eiendeler og reversering av nedskrivning på samme måte som beskrevet for varige driftsmidler.

11. TILSTREKKELIGHETSTEST FORSIKRINGSFORPLIKTELSE OG TILHØRENDE MERVERDIER

Etter IFRS4 skal det gjøres en tilstrekkelighetstest av forsikringsforpliktelsen ved hver regnskapsavleggelse. Testen som gjennomføres i Storebrands konsernregnskap gjøres med utgangspunkt i konsernets kapitalberegning.

12. INVESTERINGSEIENDOMMER

Investerings eiendommer måles til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. Inntekter fra investerings eiendommer består av både endringer i virkelig verdi og leieinntekter.

Investerings eiendommer består hovedsakelig av sentrale kontorbygg, kjøpesentre og logistikkbygg. Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor konsernet er klassifisert som investerings eiendommer. Når det gjelder eiendommer hvor deler av eiendommen benyttes av konsernet til eget bruk og andre deler leies ut, er utleiedelene som kan seksjoneres, klassifisert som investerings eiendom. Alle eiendommer som eies av kundeporteføljene måles til virkelig verdi og verdiendringer tilordnes kundeporteføljene.

13. FINANSIELLE INSTRUMENTER

13-1. GENERELLE PRINSIPPER OG DEFINISJONER

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen når Storebrand blir part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Når en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse blir førstegangsinnregnet måles den til virkelig verdi.

Førstegangsinnregningen inkluderer transaksjonsutgifter som er direkte henførbare på tidspunktet for anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen/forpliktelsen, i de tilfeller den finansielle eiendelen/forpliktelsen ikke er til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Finansielle forpliktelser fraregnes fra balansen når de har opphørt — det vil si når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som er innregnet til amortisert kost, vurderes det på hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at det er inntruffet tap på en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall, har påløpt, måles tapet som differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene (eksklusiv framtidige kredittap som ikke har påløpt), diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente (effektiv rente beregnet ved førstegangsinnregning). Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Tap som forventes som følge av framtidige hendelser, uansett graden av sannsynlighet, blir ikke innregnet.

13-2. KLASSIFIKASJON OG MÅLING AV FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier:

- Finansielle eiendeler holdt for omsetning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- Finansielle eiendeler som holdes til forfall
- Finansielle eiendeler utlån og fordringer

Holdt for omsetning

En finansiell eiendel er klassifisert som holdt for omsetning når den:

- i hovedsak er anskaffet eller pådratt med det formål å selge den eller kjøpe den tilbake på kort sikt
- er en del av en portefølje av identifiserte finansielle instrumenter som blir styrt sammen, og som det er godtgjort at det foreligger et nylig faktisk mønster for kortsiktig realisering av overskudd for, eller
- er et derivat, med unntak for et derivat som er øremerket og effektivt sikringsinstrument.

Med unntak for derivater faller kun en begrenset andel av Storebrands finansielle instrumenter inn under denne gruppen.

Finansielle eiendeler holdt for omsetning måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen

En betydelig andel av Storebrands finansielle instrumenter er klassifisert til kategorien virkelig verdi over resultatet på grunn av at:

- klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser, eller at
- de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Regnskapsføringen er tilsvarende som for gruppen holdt for omsetning (instrumentene måles til virkelig verdi og verdiendringer føres i resultatoppstillingen).

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som et foretak har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall med unntak for

- de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet, eller
- de som oppfyller definisjonen av utlån og fordringer

Holdt til forfall eiendeler innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten for eiendeler som er knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som foretaket har til hensikt å selge umiddelbart eller på kort sikt, som skal klassifiseres som holdt for omsetning, og de som foretaket ved førstegangsinnregning øremerker til virkelig verdi over resultatet.

Utlån og fordringer innregnes til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Kategorien anvendes i den norske livsforsikringsvirksomheten knyttet til forsikringskontrakter med rentegaranti.

Utlån og fordringer som er øremerket som sikringsobjekter er underlagt måling i henhold til kravene til sikringsbokføring.

13-3. DERIVATER

Regnskapsføring av derivater som ikke er et sikringsinstrument

Derivater som ikke faller inn under kriteriene for sikring innregnes i gruppen finansielle instrumenter holdt for omsetning. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres henholdsvis som en eiendel eller som en forpliktelse, med endinger i virkelig verdi over resultatet.

Hoveddelen av de derivater som løpende benyttes i forvaltningen faller inn under denne kategorien.

En del av konsernets forsikringskontrakter inneholder innebygde derivater, som for eksempel rentegarantier. Disse forsikringskontraktene følger ikke regnskapsstandarden IAS 39 Finansielle instrumenter, men følger regnskapsstandarden IFRS 4 Forsikringskontrakter, og de innebygde derivatene måles ikke løpende til virkelig verdi.

13-4. SIKRINGSBOKFØRING

Storebrand har valgt å tidlig implementere "Endringene til IAS 39 og IFRS 7 rentenivåreform" som ble gitt ut i september 2019. I samsvar med overgangsbestemmelsene er endringene implementert retrospektivt på sikringsforhold som eksisterte i begynnelsen av rapporteringsperioden eller ble øremerket deretter, og til beløpet akkumulert i kontantstrømssikringsreserven på den datoen. Endringene gir midlertidig befrielse fra å anvende spesifikke krav til sikringsbokføring på sikringsforhold som er direkte berørt av IBOR-reformen. Lettelsene har den virkningen at IBOR-reform generelt ikke skal føre til at sikringsbokføring avsluttes. Imidlertid blir all sikringsineffektivitet fortsatt regnskapsført i resultatregnskapet. Endringene som angis, utløser videre når lettelsene skal avsluttes, som inkluderer usikkerheten som følge av rentenivåreformen som ikke lenger er til stede. Se omtale i note 40.

Virkelig verdi sikring

Storebrand benytter virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater innregnes til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Kontantstrømsikring

Enkelte innlån i utenlandsk valuta er sikret ved bruk av sikringsinstrumenter (derivater). Storebrand benytter kontantstrømsikring av valutarisiko på hovedstol og valutarisiko av kredittmargin. Netto løpende verdiendringer på sikringsinstrumentet som vurderes til å være effektiv sikring innregnes i Totalresultat og den ikke effektive andelen skal innregnes i resultatet.

Sikring av nettoinvestering

Sikring av nettoinvesteringer i utenlandske virksomheter innregnes på samme måte som kontantstrømsikringer. Gevinst og tap på sikringsinstrumentet som relaterer seg til den effektive delen av sikringen føres over totalresultatet, mens gevinst og tap som relaterer seg til den ineffektive delen innregnes over resultatregnskapet. Samlet tap eller gevinst i egenkapitalen føres over resultatet når den utenlandske virksomheten blir solgt eller avviklet.

13-5. FINANSIELLE FORPLIKTELSE

Etter førstegangsinnregning måles hovedsakelig alle finansielle forpliktelser som ikke er derivater til amortisert kost ved effektiv rentes metode.

14. FORSIKRINGSFORPLIKTELSE

Regnskapsstandarden IFRS4 Forsikringskontrakter, omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Storebrands forsikringskontrakter omfattes av standarden. IFRS4 er ment å være en foreløpig standard og den vil være gyldig inntil IFRS17 skal tas i bruk. IFRS4 tillater bruk av uensartede prinsipper for behandling av forsikringskontrakter i konsernregnskapet. I konsernregnskapet tas forsikringsforpliktelser med slik de er beregnet i de respektive datterselskaper i samsvar med det enkelte lands lovgivning. Dette gjelder også for forsikringskontrakter ervervet i en foretaksintegrasjon. I slike tilfeller er positive merverdier balanseført som eiendeler.

Det følger av IFRS4 at avsetninger for forsikringsforpliktelser skal være tilstrekkelige. Ved vurdering av tilstrekkelighet knyttet til innregnede ervervede forsikringskontrakter, sees det i vurderingen også hen til IAS37 Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser, og Solvens II beregninger.

Nedenfor redegjøres det for regnskapsprinsippene for de vesentligste forsikringsforpliktelsene.

14-1. GENERELT – LIVSFORSIKRING

Erstatninger for egen regning

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, fraflyttede premiereserver og avgitt gjenforsikring.

Endring forsikringsforpliktelser

Endring forsikringsforpliktelser omfatter sparepremien som inntektsføres under premieinntekter og utbetalinger, samt endringer i avsetninger for fremtidige erstatninger. Posten omfatter også tilført garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt avkastning til kundene utover garantert avkastning.

Forsikringsforpliktelse (premiereserve)

Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede forventede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive fremtidige administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige avtalte premier. For individuelle kontoprodukter med fleksibel premieinnbetaling avsettes oppsamlet kontoverdi i premiereserven. Premiereserven svarer til 100 prosent av forsikringenenes garanterte gjenkjøps-/flytteverdi før eventuelle avbrudds-/flyttegebyrer og andel av kursreguleringsfond.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringskontraktene, det vil si samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser. Premietariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premiereserven inneholder for alle bransjer avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusive oppgjørskostnader (administrasjonsreserve). For fullt betalte kontrakter, inklusive fripoliser, er kontantverdien av de forventede fremtidige administrasjonskostnader avsatt fullt ut i premiereserven. For kontrakter med fremtidig premieinnbetaling er det gjort fradrag for kontantverdien av den delen av de fremtidige administrasjonskostnader som forutsettes finansiert gjennom fremtidige premier.

En betydelig andel av de norske forsikringskontraktene har ett-årige rentegarantier, slik at den garanterte avkastningen må oppnås hvert år. I den svenske virksomheten foreligger det ikke kontrakter med en årlig rentegaranti, men det foreligger forsikringskontrakter med en sluttverdigaranti.

Forsikringsforpliktelser særskilt investeringsportefølje

Forsikringsforpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje skal til enhver tid motsvare verdien av den investeringsporteføljen som er tilordnet kontrakten. Andelen av overskudd på risikoresultatet medregnes. Selskapet er ikke utsatt for investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning overfor kundene. Det eneste unntaket er ved dødsfall der etterlatte får utbetalt opprinnelig innbetalt beløp til livrenteforsikringer og for garantikonto.

IBNS-avsetninger

I premiereserven for forsikringsrisiko inngår avsetninger for inntrufne ikke meldte erstatninger samt ikke-ferdigbehandlede forsikringsoppgjør. IBNR er avsetninger for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand ennå ikke er blitt informert om at et uføretilfelle, dødsfall eller annet erstatningstilfelle er inntruffet. Siden Storebrand verken kjenner frekvens eller utbetalingsbeløp estimeres IBNR via aktuarielle modeller basert på historisk informasjon om bestanden. Tilsvarende er RBNS en avsetning for potensielle fremtidige utbetalinger hvor Storebrand har kjennskap til hendelsen, men ikke har ferdig behandlet kravet. Også her benyttes aktuarielle modeller basert på historisk informasjon for å estimere avsetningen.

Overføring av premiereserve m.v. (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringsselskaper føres over resultatregnskapet under posten netto premieinntekter for mottatte reserver og erstatninger for egen regning for avgitte reserver. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsforpliktelser tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond, villkorad återbäring og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/ gjeld til oppgjør finner sted.

Salgskostnader

I norsk livsforsikringsvirksomhet er salgskostnader kostnadsført, mens i de svenske datterselskaper er salgskostnader balanseført og amortiseres over kontraktens forventede løpetid.

14-2. LIVSFORSIKRING NORGE

Tilleggsavsetninger

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har selskapene anledning til å foreta avsetning til tilleggsavsetninger. Tilleggsavsetningene er fordelt på kontraktene og kan benyttes til å dekke et negativt renteresultat inntil rentegarantien. Dersom selskapet et år ikke oppnår en avkastning som svarer til rentegarantien, kan avsetningen føres tilbake fra kontrakten slik at selskapet blir i stand til å innfri rentegarantien. Det betyr at tilleggsavsetningene reduseres og at premiereserven økes tilsvarende på kontrakten. For renteforsikringer utbetales tilleggsavsetningen i rater over utbetalingsperioden.

Tilleggsavsetningene kan maksimalt være 12 prosent av premiereserven. Overstiges grensen blir det overskytende beløpet tilordnet kontrakten som overskudd.

Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier "etter skatteloven" fra forsikringstakerne og tilført overskudd i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Innskuddsfondet inneholder innbetalinger og innskudd for arbeidstakere med kortere medlemsstid enn 12 måneder. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Pensjonistenes overskuddsfond består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

Kursreguleringsfond

Årets netto urealiserte gevinster/tap på finansielle eiendeler til virkelig verdi i kollektivporteføljen tilføres/tilbakeføres fra kursreguleringsfondet i balansen under forutsetning av at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Den delen av netto urealisert gevinst/tap på finansielle omløpsmidler i utenlandsk valuta som kan tilskrives valutakursendringer avsettes ikke til kursreguleringsfond. Valutarisikoen på utenlandske investeringer er i hovedsak sikret med valutakontrakter på porteføljenivå. Valutakursendring tilknyttet sikringsinstrumentet avsettes således heller ikke til kursreguleringsfond, men føres direkte over resultatet. Etter regnskapsstandarden for forsikringskontrakter (IFRS4) er kursreguleringsfondet vurdert som en forpliktelse.

Risikoutjevsningsfond

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av positivt risikoresultatet for kollektiv pensjon og fripoliser til risikoutjevsningsfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevsningsfondet er ikke vurdert som en forpliktelse etter IFRS og inngår som en del av egenkapitalen (bundet egenkapital).

14-3. LIVSFORSIKRING SVERIGE

Livsforsikringsforpliktelser

Livsforsikringsforpliktelsene er estimert som nåverdien av forventede fremtidige garanterte utbetalinger, administrasjonsutgifter og skatter, diskontert med den gjeldende risikofrie renten. Forsikringsmessige avsetninger med rentegaranti i SPP benytter en markedsmessig rentekurve. For risikoforsikring innen den innskuddsbaserte bestanden benyttes en reell diskonteringskurve. For spareforsikringer innen den ytelsesbaserte og den innskuddsbaserte bestanden samt sykeforsikring i den ytelsesbaserte bestanden diskonteres avsetningene med nominell rentekurve. Som utgangspunkt fastsettes den gjeldende diskonteringsrenten ut ifra de metoder som ligger til grunn for diskonteringsrenten i Solvens II.

I beregningen av livsforsikringsforpliktelser tas det hensyn til estimerte fremtidige administrasjonskostnader som med rimelighet kan forventes å oppstå og som kan knyttes til de eksisterende forsikringskontraktene. Kostnadene estimeres med bakgrunn i selskapets egne kostnadsanalyser og baseres på de faktiske driftskostnadene i løpet av det siste året. Projiseringen av de forventede fremtidige kostnader følger de samme prinsipper som grunnlaget for Solvens II. Det tas ikke hensyn til eventuelle fremtidige kostnadseffektiviseringer.

Villkorad återbäring (betinget kundetildelt bonus), og latent kapitaltilskott

Villkorad återbäring oppstår når verdien av kundemidlene er høyere enn nåverdien av forpliktelsene, og omfatter dermed den del av forsikringskapitalen som ikke er garantert. For kontrakter hvor kundemidlene er lavere enn forpliktelsene belastes eiers resultat ved avsetning til latent kapitaltilskudd. Villkorad återbäring og latent kapitaltilskudd innregnes på samme linje i balansen.

14-4. SKADEFORSIKRING

Kostnadsføring av skadetilfeller skjer på det tidspunkt skadetilfeller inntreffer. Det er foretatt følgende avsetninger:

Avsetning for ikke opptjent premie for egen regning gjelder løpende kontrakter som er i kraft på regnskapstidspunktet og skal dekke kontraktens gjenstående risikoperiode.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventet utbetaling av meldte, men ikke oppgjorte erstatningskrav (RBNS). Den skal videre dekke forventede erstatningskrav knyttet til skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (IBNR). I tillegg skal erstatningsavsetningen inneholde en egen avsetning for fremtidige skadeoppgjørskostnader på inntrufne ikke oppgjorte skadetilfeller.

15. PENSJONSFORPLIKTELSE EGENE ANSATTE

Storebrand har landspesifikke pensjonsordninger for ansatte. Ordningene innregnes etter IAS 19. I Norge har Storebrand innskuddspensjon. Storebrand er med i den norske AFP-ordningen (avtalefestet pensjon). Den norske AFP-ordningen er vurdert å være en ytelsesordning, men det foreligger ikke tilstrekkelig kvantitativ informasjon til å kunne estimere pålitelige regnskapsmessige forpliktelser og kostnader.

I Sverige har SPP i samsvar med Bankansattes Tjenestepensjonsplan (BTP-planen) kollektiv ytelses pensjonsplaner for sine ansatte. En kollektiv ytelsespensjon innebærer at en ansatt er garantert en viss pensjon basert på sluttlønn etter avsluttet arbeidsforhold.

15-1. YTELSESORDNING

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesordninger beregnes etter lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, uførhet og frivillig avgang. Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen, samt beregnet avkastning av pensjonsmidlene.

Aktuarielle gevinster og tap, og virkningen av endrede forutsetninger blir regnskapsført mot totalresultatet i den perioden de oppstår. Når ansatte avslutter arbeidsforholdet før pensjonsalder eller går ut av ordningen, vil det utstedes ordinære fripoliser.

15-2. INNSKUDDSORDNING

En innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte.

16. VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Konsernets varige driftsmidler består av maskiner, inventar, IT-systemer og bygninger som benyttes av konsernet til egen virksomhet.

Maskiner, inventar og IT-systemer måles til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle nedskrivninger.

Bygninger som benyttes til egen virksomhet av konsernet måles til oppskrevet verdi fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Det foretas årlig vurdering av virkelig verdi på disse bygningene på samme måte som beskrevet for investeringseiendommer. Økning i verdier for bygninger som benyttes i egen virksomhet resultatføres over totalresultatet. En nedskrivning av bygningens verdi innregnes først mot revalueringsreserve som gjelder oppskrivninger på den aktuelle bygningen. Dersom nedskrivningen overstiger revalueringsreserven resultatføres det resterende.

Avskrivnings-periode og -metode blir vurdert årlig for å sikre at metoden og perioden som brukes samsvarer med den økonomiske levetiden for driftsmiddelet. Tilsvarende gjelder for utrangeringsverdi. For bygninger foretas dekomponering, dersom ulike deler har forskjellig brukstid. Avskrivningsperiode og -metode måles da separat for hver del.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivningsbehov når det foreligger indikasjon på verdifall. Eventuell nedskrivning resultatføres som differansen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag for salgskostnader og bruksverdi. Ved hver rapporteringsdato vurderes det om det er grunnlag for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler.

17. SKATT

Konsernets skatteforpliktelse vurderes etter IAS12 og klargjøringer i IFRIC 23. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført i totalresultatet. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skatt beregnes med utgangspunkt i konsernets skattemessige fremførbare underskudd, skattereduserende midlertidige forskjeller og skatteøkende midlertidige forskjeller.

Eventuell utsatt skattefordel innregnes dersom det anses sannsynlig at skattefordelen vil bli gjenvunnet. Eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt innregnes netto når det foreligger en juridisk rett til å motregne eiendeler og forpliktelser ved betalbar skatt, og konsernet er i stand til og har til hensikt å gjøre opp betalbar skatt netto.

Endringer i eiendeler og forpliktelser ved utsatt skatt som skyldes endringer i skattesats innregnes som et utgangspunkt i resultatregnskapet.

Det vises til note 26 – Skatt for ytterligere informasjon.

18. AVSATT UTBYTTE OG KONERNBIDRAG

I konsernregnskapet er foreslått utbytte og konsernbidrag klassifisert som egenkapital inntil det er vedtatt av generalforsamlingen, og presenteres etter dette tidspunktet som gjeld. Foreslått utbytte og konsernbidrag inngår ikke i beregning av solvenskapitalen. For Storebrand Livsforsikring AS avsettes det for foreslått utbytte og konsernbidrag i samsvar med unntaket for selskapsregnskap i Forskrift til årsregnskap for livsforsikringsforetak.

19. LEIEAVTALER

Leiekontrakter blir innregnet i balansen. Nåverdi av samlede leiebetalinger balanseføres som gjeld og en eiendel som reflekterer bruksretten av eiendelen i leieperioden. Storebrand har valgt å klassifisere rett til bruk eiendelen som varige driftsmidler og leieforpliktelsen som annen gjeld. Balanseført eiendel amortiseres over leieperioden og avskrivningskostnaden resultatføres løpende som driftskostnad. Rentekostnad på leieforpliktelsen resultatføres som finanskostnad. Leieavtaler som har kortere leieperiode enn 12 måneder og leieavtaler som omfatter eiendeler med lavere verdi enn om lag NOK 50.000 blir ikke innregnet i balansen men innregnes som en driftskostnad over leieperioden.

20. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den direkte metoden og viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist.

21. BIOLOGISKE EIENDELER

I samsvar med IAS41 måles investeringer i skog som biologiske eiendeler. Biologiske eiendeler måles til virkelig verdi som er definert basert på alternativ virkelig verdi beregning, eller nåverdien av forventet netto kontantstrøm. Verdiendringer på biologiske eiendeler føres i resultatregnskapet. Eierrettigheter på biologiske eiendeler innregnes på det tidspunktet når kjøpsavtalen signeres. Det beregnes årlige inntekter og utgifter fra skogbruk og utmark.

Note 2 Viktige regnskapsestimater og skjønnsmessige vurderinger

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet må ledelsen anvende estimater, foreta skjønnsmessige vurderinger og anvende forutsetninger for usikre størrelser. Estimater og vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventning om fremtidige hendelser og representerer ledelsens beste skjønn på tidspunktet for regnskapsavleggelsen.

En beskrivelse av de vesentligste estimater og vurderinger der skjønn anvendes og som kan påvirke innregnede verdier eller nøkkeltall fremkommer nedenfor, og i note 44 for Solvens og i note 26 for Skatt.

De faktiske resultatene kan avvike fra regnskapsestimatene.

FORSIKRINGSKONTRAKTER

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller avsetninger.

I konsernregnskapet innregnes forsikringsforpliktelser med rentegaranti, med ulike prinsipper i den norske og svenske virksomheten. Det er også innregnet en immateriell eiendel (value-of-business-in-force, "VIF") knyttet til forsikringskontrakter i den svenske virksomheten. Denne eiendelen har opprinnelse i Storebrands kjøp av forsikringsvirksomhet. Det er flere forhold som kan påvirke størrelsene på forsikringsforpliktelsene inklusive VIF, herunder biometriske forhold som økt levealder, fremtidig avkastning, uførhet, samt utvikling i fremtidige kostnader og juridiske forhold som lovendringer og utfall av rettsaker mv.

Et lavt rentenivå vil på lang sikt være utfordrende for eier med hensyn til forsikringskontrakter med rentegaranti, og vil, sammen med reduserte kundebuffer, kunne påvirke størrelsen på de innregnede beløp knyttet til forsikringskontraktene. De norske forsikringskontraktene med rentegarantier er diskontert med premieberegningsrenten (om lag 3,2 prosent). De svenske forsikringsforpliktelsene med rentegaranti er diskontert med en rentekurve som samsvarer med Solvens II-rentekurven.

I den norske virksomheten har en betydelig andel av forsikringskontraktene årlige rentegarantier. Estimatendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Tilsvarende vil verdiøkninger i stor grad kunne øke størrelsen på slike fond.

I den svenske virksomheten foreligger det ikke kontrakter med ett-årlig rentegaranti, men det foreligger forsikringskontrakter med rentegarantier slik at de får en garantert sluttverdi. Disse kontraktene diskonteres med en markedsmessig beregnet rente hvor deler av den anvendte rentekurven ikke er likvid. Endringer i diskonteringsrente vil kunne gi betydelige utslag i størrelsen på de forsikringsmessige forpliktelser samt påvirke av resultatet. Dersom tilhørende kundemidler har en høyere verdi enn innregnet verdi av disse forsikringsmessige forpliktelsene, vil forskjellen utgjøre et betinget kundetildelt fond – villkorad återbäring (bufferkapital). Endringer i forutsetninger om fremtidige kostnads-, dødelighets- og andre biometriske forutsetninger kan også gi betydelige utslag på de innregnede forsikringsforpliktelsene. Estimatendringer og endrede vurderinger kan medføre endret avkastning i kundeporteføljene. Avhengig av størrelsen på eventuelle verdifall, vil slike verdifall, helt eller delvis, kunne motvirkes av reduksjon i villkorad återbäring slik at effekt for eiers resultat kan bli begrenset. Dersom verdien av den enkelte forsikringskontrakt er høyere enn tilhørende kundemidler, vil eier måtte dekke manglende kapital.

Det gis ytterligere informasjon om forsikringsforpliktelser i note 6, 37 og 38.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommer måles til virkelig verdi. Markedet for næringseiendom i Norge og Sverige er lite likvid og lite transparent. Verdsettelsene som gjøres vil være beheftet med usikkerhet og krever bruk av skjønn, dette gjelder særlig i perioder med urolige finansmarkeder.

Sentrale elementer som inngår i verdsettelsene, og som krever bruk av skjønn er:

- Markedsleie og ledighetsutvikling
- Kvaliteten og varigheten på leieinntektene
- Eierkostnader
- Teknisk standard og eventuelt oppgraderingsbehov
- Diskonteringsrenter for både sikker og usikker kontantstrøm, samt restverdi

Det innhentes også ekstern verdsettelse for deler av porteføljen kvartalsvis. Alle eiendommer skal i løpet av en 3 års periode ha minst en ekstern verdsettelse.

Det vises for øvrig til note 11 hvor verdsettelse av investeringseiendommer til virkelig verdi beskrives ytterligere.

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Det vil være usikkerhet knyttet til prisingen av finansielle instrumenter særlig knyttet til instrumenter som ikke prises i et aktivt marked. Dette gjelder særlig for de typer verdipapirer som er priset på bakgrunn av ikke-observerbare forutsetninger, og for disse investeringene benyttes ulike verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi, herunder private equity investeringer, investeringer i utenlandske eiendomsfond samt andre finansielle instrumenter hvor det nyttes teoretiske modeller ved prisingen. Eventuelle endringer i forutsetninger vil kunne påvirke innregnede verdier. Hoveddelen av slike finansielle instrumenter inngår i kundeporteføljen.

Det vises for øvrig til note 11 hvor verdsettelse av finansielle instrumenter til virkelig verdi beskrives ytterligere.

UTSATT SKATT OG USIKRE SKATTEPOSISJONER

Beregning av utsatt skatt eiendel, utsatt skatt forpliktelse og skattekostnad er basert på fortolkning av regler og estimer.

I forbindelse med konsernets virksomhet kan det oppstå tvister mv. relatert til skatteposisjoner der utfallet er usikkert. Konsernet avsetter for usikre og omtvistede skatteposisjoner med beste estimat av forventet beløp, gitt forventet beslutning fra skattemyndighetene i tråd med IAS12 og IFRIC 23. Avsetningene reverseres hvis den omtvistede skatteposisjonen avgjøres til fordel for konsernet og ikke lenger kan bli anket.

Det vises til ytterligere informasjon i note 26.

Note 3 - Segmentinformasjon – resultat pr virksomhetsområde

SEGMENTER

Storebrands virksomhet er delt inn i segmentene Sparing, Forsikring, Garantert Pensjon og Øvrig.

SPARING

Består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten rentegarantier. I området inngår innskuddspensjon i Norge og Sverige. I tillegg inngår også enkelte øvrige datterselskaper i Storebrand Livsforsikring og SPP.

FORSIKRING

Forsikring omfatter personrisikoprodukter til det norske og svenske privatmarkedet og personalforsikring og pensjonsrelaterte forsikringer i det norske og svenske bedriftsmarkedet.

GARANTERT PENSJON

Garantert pensjon består av produkter som omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse på sparemidlene. I området inngår ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

ØVRIG

Under kategorien øvrig rapporteres resultatet for selskapsporteføljene i Storebrand Livsforsikring og SPP og mindre døtre. I tillegg inngår resultatet knyttet til BenCo som via Euroben tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

AVSTEMMING MELLOM RESULTATREGNSKAP OG ALTERNATIVT RESULTATOPPSETT (SEGMENT)

Resultatene i segmentene avstemmes mot konsernresultat før amortisering og nedskrivning av immaterielle eiendeler. I konsernets resultatoppstilling inngår brutto inntekter og kostnader knyttet til både forsikringskunder og eier (aksjonærer). I alternativt resultatoppsett inngår kun resultatelementer knyttet til eier (aksjonærer) som er de resultatelementene som konsernet har resultatmål og oppfølging av. Resultatlinjer som benyttes i segmentrapporteringen vil dermed ikke være identiske med resultatlinjene i konsernresultatregnskapet. Under følger en overordnet beskrivelse av de vesentligste forskjellene.

Fee- og administrasjonsinntekter består av gebyrer og faste administrative inntekter. I konsernets resultatoppstilling er posten klassifisert som premieinntekter, netto renteinntekter bank, eller andre inntekter avhengig av type virksomhet. I konsernets resultatoppstilling inngår også spareelementer på forsikringskontrakter og eventuell tilflyttet reserve.

Pris for avkastningsgaranti og fortjeneste risiko (feeinntekter) - Storebrand Livsforsikring AS

For kollektive pensjonsforsikringer med avkastningsgaranti skal avkastningsgarantien prises i forkant. Nivået på avkastningsgarantien, størrelsen på bufferkapitalen (tilleggsavsetninger og kursreserver) og investeringsrisikoen for porteføljen pensjonsmidlene investeres i, er styrende for hvilken pris kunden betaler for sin avkastningsgaranti. Det er risikoen egenkapitalen utsettes for som er utgangspunktet for prisfastsettelsen av avkastningsgarantien. Forsikringsselskapet står for all nedsiderisiko og må reservere opp forsikringen dersom bufferavsetninger ikke er tilstrekkelige eller tilgjengelige.

Forsikringsresultatet består av forsikringspremier og erstatninger.

Forsikringspremier består av premieinntekter knyttet til risikoprodukter (forsikrings segment) som er klassifisert som premieinntekter i konsernets resultatoppstilling.

Erstatninger består av utbetalte erstatninger og endring i avsetninger for IBNR og RBNS knyttet til risikoprodukter som er klassifisert som erstatninger i konsernets resultatoppstilling.

Administrasjonskostnader består av konsernets driftskostnader i konsernets resultatoppstilling minus driftskostnader allokert til tradisjonelle individuelle produkter med overskuddsdeling.

Finansposter og risikoresultat liv og pensjon omfatter Risikoresultat liv og pensjon, Finansresultat inkludert netto overskuddsdeling og Utlånstap.

Risikoresultat liv og pensjon består av forskjellen mellom risikopremie og erstatninger for produkter knyttet til innskuddspensjon, fondsforsikringskontrakter (sparing segment) og ytelsespensjon (garantert pensjon segment). Risikopremie er klassifisert som premieinntekt i konsernets resultatoppstilling.

Finansresultat består av avkastningen for selskapsporteføljene til Storebrand Livsforsikring AS og SPP Pension & Försäkring AB (øvrig segment) mens avkastning på de øvrige selskapsporteføljene i konsernet ligger som finansresultat innenfor segmentet som virksomheten er knyttet til. Avkastning selskapsporteføljer er klassifisert som netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for selskap i konsernets resultatoppstilling. I finansresultatet inngår også avkastning på kundemidler knyttet til produkter innenfor forsikringssegmentet, denne posten vil i konsernets oppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder. I alternativt resultatoppstilling inngår enkelte ikke vesentlige datterselskapers resultat før skatt i finansresultatet, mens i konsernets resultatoppstilling vises dette som andre inntekter, driftskostnader og andre kostnader.

NETTO OVERSKUDDSDELING

Storebrand Livsforsikring AS

Gamle og nye individuelle kontrakter utgått fra kollektive pensjonsforsikringer (fripoliser) har modifisert overskuddsdelingsregime som innebærer at selskapet kan beholde inntil 20 prosent av overskudd på avkastning etter eventuell avsetning til tilleggsavsetning. Modifisert overskuddsdelingsmodell innebærer at et eventuelt negativt risikoresultat vil kunne gå til fradrag mot kundenes renteoverskudd før deling hvis det ikke dekkes fra risikoutjevnsfondet.

Tradisjonelle individuelle kapital- og pensjonsprodukter som var i konsernet før 1.1.2008 videreføres etter overskuddsregler som gjaldt før 2008. Det gis ikke anledning til å etablere nye kontrakter i denne porteføljen. Konsernet kan beholde inntil 35 prosent av det samlede resultatet etter avsetning til tilleggsavsetninger.

En eventuell negativ avkastning i kundeporteføljene og avkastning lavere enn rentegaranti som ikke kan dekkes av tilleggsavsetning må dekkes av selskapets egenkapital, og vil inngå i linjen netto overskuddsdeling og tap.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING AB

For premier betalt fra og med 2016 erstattes tidligere overskuddsdeling med en garantiavgift. for premiebestemt forsikring (IF-bestand). Garantiavgift er årlig og beregnes som en prosent av kapitalen, den tilfaller selskapet.

For innbetalinger inngått før 2016 opprettholdes overskuddsdelingen, det vil si at dersom totalavkastningen i et kalenderår for en premiebestemt forsikring (IF-bestand) overstiger garantert rente oppstår avkastningsdeling. Ved avkastningsdeling tilfaller 90 prosent av totalavkastningen forsikringstakeren og 10 prosent selskapet. Selskapets andel av totalavkastningen inngår i finansresultatet.

For ytelsesbasert forsikring (KF-bestand) har selskapet rett til å ta et indekseringsgebyr hvis det kollektive overskuddet tillater en indeksregulering av forsikringene. Indekseringen er maksimalt tilsvarende endringen i konsumprisindeksen (KPI) mellom de to foregående september-måneder. Pensjoner som utbetales blir indeksert dersom konsolidering per 30. september overstiger 107 prosent, hvor halvparten av gebyret belastes. Hele gebyret vil bli belastet dersom konsolidering per 30. september overstiger 120 prosent, her kan også fripoliser (fribrev) medregnes. Totalt gebyr tilsvarende 0,8 prosent av forsikringskapitalen.

Det gjøres en løpende vurdering av den garanterte forpliktelsen. Dersom den garanterte forpliktelsen er høyere enn verdien av eiendelene må det gjøres en avsetning i form av latent kapitaltilskudd. Dersom eiendelene er lavere enn den garanterte forpliktelsen når forsikringsutbetalingen starter tilfører selskapet kapital opp til den garanterte forpliktelsen i form av realisert kapitaltilskudd. Endring i latent kapitaltilskudd inngår i finansresultatet.

UTLÅNSTAP

Tap på utlån som ligger på Storebrand Livsforsikring konsern sin balanse inngår ikke på denne linjen hverken i alternative resultatoppsett eller i konsernets resultatoppstilling, men vil i resultatoppstilling inngå i posten netto inntekter fra finansielle eiendeler og eiendom for kunder.

Amortisering av immaterielle eiendeler inneholder avskrivning og eventuelle nedskrivninger av immaterielle eiendeler oppstått ved oppkjøp av virksomhet.

RESULTAT PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

(NOK mill.)	2019	2018
Sparing	566	501
Forsikring	281	554
Garantert pensjon	1 029	1 138
Øvrig	320	121
Resultat før amortisering	2 196	2 315
Amortisering immaterielle eiendeler	-341	-305
Resultat før skatt	1 855	2 010

SEGMENTOPPLYSNINGER PER 31.12

	Sparing		Forsikring		Garantert pensjon	
(NOK mill.)	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter	1 805	1 654			1 475	1 441
Forsikringsresultat			665	947		
- Premier for egen regning			2 750	2 780		
- Erstatninger for egen regning			-2 086	-1 833		
Administrasjonskostnader	-1 222	-1 128	-417	-411	-819	-828
Driftsresultat	583	526	248	536	657	614
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	-17	-25	33	18	372	525
Resultat før amortisering	566	501	281	554	1 029	1 138
Amortisering immaterielle eiendeler						
Resultat før skatt	566	501	281	554	1 029	1 138

(NOK mill.)	Øvrig		Storebrand Livsforsikring konsern	
	2019	2018	2019	2018
Fee og administrasjonsinntekter	51	89	3 332	3 185
Forsikringsresultat			665	947
- Premier for egen regning			2 750	2 780
- Erstatninger for egen regning			-2 086	-1 833
Administrasjonskostnader	-52	-88	-2 510	-2 454
Driftsresultat	-1	2	1 486	1 678
Finans poster og risikoresultat liv og pensjon	321	120	709	637
Resultat før amortisering	320	121	2 196	2 315
Amortisering immaterielle eiendeler			-341	-305
Resultat før skatt	320	121	1 855	2 010

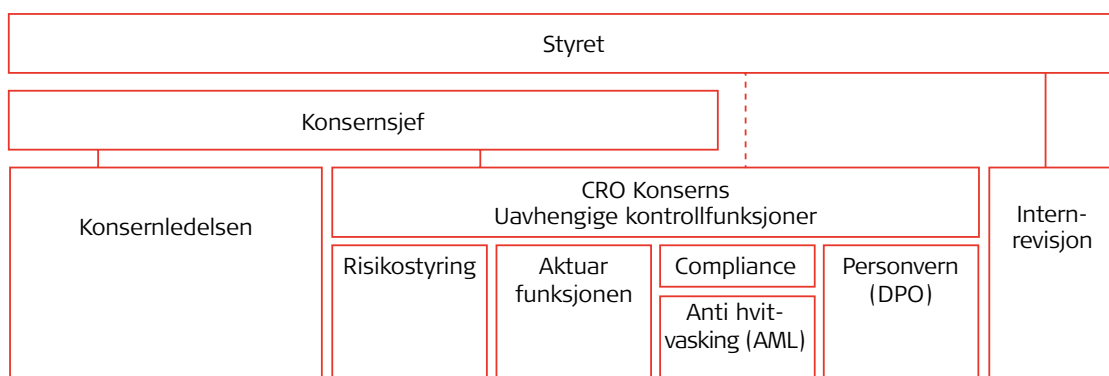
Note 4 - Risikostyring og internkontroll

Storebrands inntekter og resultater er avhengig av eksterne forhold som gir usikkerhet. De viktigste eksterne risikoforholdene er utviklingen i finansmarkedene og endringer i levealderen til den norske og svenske befolkningen. Interne operasjonelle faktorer kan også gi tap, for eksempel feil knyttet til forvaltningen av kunders midler eller utbetaling av pensjon.

Kontinuerlig overvåking og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i konsernets virksomhet og organisasjon. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og planprosessen med fastsettelse av risikoappetitt, risikomål og overordnede risikorammer for virksomheten. Ansvar for risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i Storebrand konsernet.

ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN

Konsernets organisering av risikostyringsansvar følger en modell basert på 3 forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernnivå.

Styrene i Storebrand ASA og i konsernselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotakning, mottar rapporter over faktisk risikonivå og gjør en framoverskuende vurdering av risikobildet.

Styret i Storebrand ASA har etablert et risikoutvalg som består av 3 styremedlemmer. Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. God risikohåndtering forutsetter arbeid med mål, strategier og handlingsplaner, identifisering og vurdering av risikoer, dokumentasjon av prosesser og rutiner, prioritering og gjennomføring av forbedringstiltak, samt kommunikasjon, informasjon og rapportering.

UAVHENGIGE KONTROLLFUNKSJONER

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner for virksomhetens risikohåndtering (risikostyringsfunksjonen/chief risk officer), for regeletterlevelse (compliancefunksjonen) og, for at forsikringsforpliktelsen er riktig beregnet (aktuarfunksjonen), for personvern (Data Protection Officer), for hvitvasking (Anti Money Laundering) og for bankens kredittgivning. Relevante funksjoner er etablert både for Storebrandkonsernet (gruppen) og for alle konsesjonsbelagte selskaper. De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt selskapenes administrerende direktører og har rapportering til respektive selskapsstyre.

Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til CRO konsern, som er underlagt konsernsjefen og har rapportering til styret i Storebrand ASA. Oppgavene til CRO konsern er å sikre at alle vesentlige risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen skal være aktivt involvert i utviklingen av konsernets risik-ostrategi og skal ha et helhetlig syn på virksomhetens risikoek-sponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyringen og konsernselskapenes virksomhet.

Internrevisjonen er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten av virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan forsvarslinjene fungerer.

Note 5 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter compliancerisiko. Compliancerisiko er risikoen for tap eller offentlige sanksjoner forårsaket av manglende etterlevelse av eksternt eller internt regelverk.

Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og innenfor interne og regulatoriske rammer. Operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoer følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner og gjenopprettingsplaner.

Storebrands IT-systemer er sentrale for operasjonell drift og pålitelig finansiell rapportering. Feil og driftsavbrudd kan få konsekvenser for forretningsdriften, og kan påvirke både kunders og aksjonærs tillit. I ytterste konsekvens kan avikssituasjoner føre til sanksjoner fra tilsynsmyndigheter. Storebrands IT-plattform bærer preg av kompleksitet og integrasjoner mellom ulike fagsystemer og fellessystemer. Driften av IT-systemene er i betydelig grad utkontraktert til ulike tjenesteleverandører. Det er etablert en styringsmodell med tett leverandøroppfølging og internkontrollaktiviteter i den hensikt å redusere risikoen knyttet til IT-systemenes utvikling, forvaltning, drift og informasjonssikkerhet. Forsikringsplattformen bygger på innkjøpte standardssystemer som driftes og følges opp gjennom utkontrakteringsavtaler. For livsforsikringsvirksomheten er det stor grad av egenutvikling, mens deler av driften er utkontraktert. Andelsadministrasjon knyttet til sparedel av kollektiv innskuddsbasert tjenstepensjon og unit linked produkter håndteres i en innkjøpt systemløsning.

Note 6 Forsikringsrisiko

Storebrand tilbyr tradisjonelle livs- og pensjonsforsikringer som både kollektive og individuelle kontrakter, i tillegg tilbys det kontrakter hvor kunden har investeringsvalg.

Forsikringsrisikoen i Norge er i stor grad standardisert for kontrakter innen samme bransje som en følge av detaljert regulering fra myndighetene. I Sverige er det rammevilkår for forsikringskontraktene noe som medfører større forskjeller mellom kontraktene innen samme bransje.

Forsikringsrisikoen knyttet til økning av levealder og dermed økning i fremtidige pensjonsutbetalinger (langt liv) er den største forsikringsrisikoen i konsernet, i tillegg finnes uførerisiko og dødsfallsrisiko.

Livsforsikringsrisikoene er:

1. Langt liv – Risiko for feil estimering av levealder og fremtidige pensjonsutbetalinger. Historisk utvikling har vist at flere forsikrede oppnår pensjonsalder og lever lenger som pensjonister sammenlignet med tidligere. Det er betydelig usikkerhet knyttet til fremtidig dødelighetsutvikling. Ved økt levealder utover det som er forutsatt i premietariffene, tiltar også risikoen for at eiers resultat belastes for å dekke nødvendig avsetningsbehov.
2. Uførhet – Risiko for feil estimering av fremtidig sykdom og uførhet. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling av uførhet, inklusive uførepensjonister som reaktives tilbake til arbeidslivet.
3. Død – Risiko for feil estimering av dødsfall og feil estimering av utbetaling til etterlatte. I de senere år har det vært registrert avtagende dødelighet og færre unge etterlatte sammenlignet med tidligere.

I segmentet Garantert Pensjon har konsernet en betydelig forsikringsrisiko knyttet til estimering av levealder og fremtidige pensjonsutbetalinger for kollektive og individuelle forsikringsavtaler. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til estimering av uførhet og etterlattepensjoner til ektefelle og/eller barn. Uføredekningene i Garantert Pensjon er hovedsakelig solgt sammen med en alderspensjon. Dødsrisikoen er lav i Garantert Pensjon sett i forhold til øvrig risiko. I SPP er det mulig å endre fremtidige premier for IF-porteføljen noe som reduserer risikoen betraktelig. I Norge kan også fremtidige premier for kollektive avtaler endres, men kun for ny opptjening, dette vil medføre redusert risiko.

Tjenestepensjonsavtaler (hybrid) rapporteres i segmentet Garantert Pensjon når kunden har en avtale uten eget investeringsvalg på pensjonsmidlene. Dette er en liten bestand med begrenset forsikringsrisiko.

I segmentet Sparing har konsernet lav forsikringsrisiko. Forsikringsrisiko er hovedsakelig knyttet til død, med noe langt liv risiko for fripoliser med investeringsvalg.

I segmentet Forsikring har konsernet forsikringsrisiko knyttet til uførhet og død. I tillegg er det forsikringsrisiko knyttet til yrkesskade, kritisk sykdom, kreftforsikring, barneforsikring og ulykkesforsikring. For yrkesskade utgjør risikoen først og fremst potensielt feil i vurdering av avsetningsnivået, da avviklingen av skadeårgangene kan ta opp mot 25 år. Forsikringsrisikoen innen kritisk sykdom, kreft og ulykke ansees for å være begrenset, på bakgrunn av volumet og den underliggende volatiliteten i produktene.

Segmentet Øvrig omfatter forsikringsrisikoen i BenCo via Euroben som tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter. Forsikringsrisikoen knytter seg hovedsakelig til gruppelivsforsikringer, førtidspensjoner og pensjoner til utestasjonerte medarbeidere. Dette er ytelsespensjoner som kan være tidsbegrenset eller livsvarige og forsikringsrisikoen er begrenset.

BESKRIVELSE AV PRODUKTER

Risikopremie og tariffer

Garantert pensjon

Kollektiv pensjonsforsikringer i Norge følger premiene for tradisjonelle alders- og etterlatte- dekninger fellestariffen K2013. For uførepensjon er premiene basert på selskapets egne erfaringer. Omkostningspremien fastsettes årlig med sikte på full dekning av neste års forventede kostnader.

For individuelle forsikringer i Norge er premiene for dødsrisiko og risiko for langt liv basert på tariffer utarbeidet av forsikringsselskapene med utgangspunkt i felles erfaringer. Dette gjelder både kapital- og pensjonsforsikring. Uførepremiene er basert på selskapets egne erfaringer.

Risikopremien i kollektive forsikringer i Sverige beregnes som en utjevnet premie innenfor forsikringsfellesskapet, basert på kollektiv fordeling på alder og kjønn, samt behovet for etterlattedekning. Risikopremien for individuelle forsikringer fastsettes individuelt og baserer seg på alder og kjønn.

SPPs dødelighetsforutsetninger er fastsatt basert på den bransjefelles dødelighetstariffen DUS 14 og justert for selskapets egne observasjoner.

Ny offentlig tjenestepensjon trer i kraft fra 2020, og omfatter alderspensjon i offentlig sektor. Den nye ordningen er en påslagspensjon og er en nettoppensjon slik man kjenner det fra privat sektor. Påslagspensjon betyr at pensjonen opptjenes hvert år med utgangspunkt i den ansattes lønn. Dette i motsetning til i tidligere ordning hvor pensjon ble beregnet fra sluttlønn. Påslagspensjonen sikrer en livsvarig alderspensjon, alderspensjonen kan tas ut helt eller delvis fra og med 62 år til og med 75 år. Utbetaling av pensjon skal uansett starte ved 75 år. Medlemmer som ikke har rett til AFP, gis betinget tjenestepensjon som et tillegg til alderspensjonen.

Forsikring

For gruppelivsforsikring og enkelte risikodekninger innen kollektiv pensjon er tariffene i tillegg til alder og kjønn også avhengig av næring/yrke. Innen gruppelivsforsikring benyttes også erfaringstariffering. For gruppelivsforsikring er tariffen, både for død og uførhet, basert på selskapets egne erfaringer.

Nyere individuelle kapitalforsikringer prises kjønnsnøytralt. Tariffene for alle individuelle kapitalforsikringer er basert på selskapets egne erfaringer.

For skadeforsikring (yrkesskade) er tariffene basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av forsikringsrisiko

I den eksisterende forsikringsporteføljen overvåkes forsikringsrisikoen innen hver bransje. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko utgjør det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de avsetninger og utbetalinger som man må gjøre for de forsikringstilfeller som inntreffer i perioden. Forsikringstilfeller som man ikke har fått melding om, men som man av erfaring må anta er inntruffet, er tatt hensyn til.

Ved tegning av individuelle risikoprodukter i Norge gjennomføres det en helsevurdering av kunden. Resultatet av vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger foretas en helsevurdering av de ansatte i bedrifter med få ansatte, for øvrig kreves arbeidsdyktighetserklæring. I vurderingen av risiko (underwriting) tas det også hensyn til bedriftens næringskategori, bransje og sykehistorikk.

For alle produkter utgjør storskader eller spesielle hendelser en stor risiko. De største skadene vil typisk være innenfor gruppeliv og yrkesskade. Selskapet styrer sin forsikringsrisiko gjennom ulike reassuranseprogram. Gjennom katastrofereassuranse (excess of loss) dekkes tap (engangserstatninger og reserveavsetninger) utover en nedre grense ved 2 eller flere dødsfall eller uføretillfeller som følge av samme begivenhet. Dekningen har også en øvre grense. Gjennom en reassuranseavtale for et enkelt liv dekkes døds- og uførerisiko som overstiger selskapets praktiserte maksimale risikobeløp for egen regning. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye og gjenforsikret risiko er derfor av beskjednen størrelse.

Selskapet styrer også sin forsikringsrisiko gjennom internasjonal pooling. Dette innebærer at multinasjonale bedriftskunder kan få utlignet resultatene mellom de ulike enhetene internasjonalt. Pooling tilbys for gruppeliv og risikodekninger innenfor kollektiv ytelses- og innskuddspensjon.

RISIKORESULTAT

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

I tabellen nedenfor er risikoresultatet for de største virksomhetene i konsernet spesifisert, i tillegg oppgis resultateffekten knyttet til reassuranse og pooling. Risikoresultatet i tabellen viser samlet risikoresultat før fordeling kunder og eier (forsikringsselskapet).

Spesifikasjon av risikoresultat

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2019	2018	2019	2018
Overlevelsesresultat	-58	2	-39	21
Dødsfallsresultat	416	367	19	-4
Uførerresultat	443	643	92	69
Gjenforsikring	2	47	-1	-2
Pooling	22	52	-14	-15
Annet ¹⁾	-101	-29	-4	-209
Sum risikoresultat	724	1 081	53	-140

1) Endring i estimat knyttet til et lukket risikoprodukt i SPP

TILSTREKKELIGHETSTEST

Det følger av regnskapsstandarden IFRS4 Forsikringskontrakter at de innregnede forsikringsforpliktelsene skal være tilstrekkelige og at det skal gjennomføres en tilstrekkelighetstest (liability adequacy test). Storebrand tilfredsstiller tilstrekkelighetstesten for 2019 og tilstrekkelighetstestene har følgelig ingen resultatmessig effekt på regnskapet for 2019.

Note 7: Finansiell markedsrisiko

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene.

De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand er renterisiko, aksjemarkedsrisiko, eiendomsrisiko, kredittrisiko og valutarisiko.

For livselskapene er de finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer.

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik at Storebrand ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på Storebrands fremtidige inntekt og resultat.

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av tidligere års overskudd.

For garanterte kundeporteføljer påvirkes risikoen av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner og renteswapper, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. I 2019 har lange renter falt noe både i Norge og Sverige. Korte pengemarkedsrenter har økt noe både i Norge og Sverige.

Sammensetningen av eiendelene innenfor hver delportefølje følger av selskapets investeringsstrategi. Investeringsstrategien etablerer også retningslinjer og rammer for selskapets risikostyring, kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivatinstrumenter og krav til likviditet.

AKTIVAALLOKERING

	Kundeporteføljer m/ garanti	Kundeporteføljer u/ garanti	Selskapsporteføljer
Eiendommer til virkelig verdi	11%	2%	0%
Obligasjoner til amortisert kost	38%	0%	25%
Pengemarked	2%	4%	3%
Obligasjoner til virkelig verdi	28%	15%	72%
Aksjer til virkelig verdi	8%	79%	0%
Utlån til amortisert kost	14%	0%	0%
Annet	0%	0%	0%
Totalt	100%	100%	100%

For selskapsporteføljene ønsker Storebrand å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i korte- og mellomlange rentepapirer med lav kredittrisiko.

For kundeporteføljer uten garanti er det den forsikrede selv som står den finansielle risikoen, og den forsikrede kan selv velge risikoprofil. Storebrands rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen profiler tilpasset ulike risikoprofiler og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

For garanterte kundeporteføljer er de største markedsrisikoene knyttet til aksjerisiko, renterisiko, kredittrisiko og eiendomsrisiko. Gjennom 2019 har det ikke vært vesentlige endringer i investeringsallokeringen. I Norge er mesteparten av kredittrisikoen knyttet til papirer som bokføres til amortisert kost. Det reduserer resultatrisikoen vesentlig.

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundebuffer, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

For selskapsporteføljer og garanterte kundeporteføljer er størstedelen av eiendeler i annen valuta enn hjemlandsvaluta valutasikret. Det begrenser valutarisikoen fra investeringsporteføljene.

Valutarisiko oppstår i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og også som følge av eierskapet i SPP.

I konsernregnskapet vil verdien av eiendeler og resultater fra den svenske virksomheten påvirkes av endring i verdien av svenske kroner. Storebrand Livsforsikring AS har valutasikret deler av verdien av SPP, ved valutaterminer samt innlån i svenske kroner.

Tabellen under viser valutaposisjoner per 31. desember 2019. Valutaeksponering er hovedsakelig knyttet til investeringer for den norske og svenske livsforsikringsvirksomheten.

FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD I UTENLANDS VALUTA PER 31.12

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern				Storebrand Livsforsikring AS			
	Balansposter		Nettoposisjon		Balansposter		Nettoposisjon	
	eksklusive	Valuta-			eksklusive	Valuta-		
	valutaderivater	derivater			valutaderivater	derivater		
	Netto på balanse	Nettosalg	I valuta	I NOK	Netto på balansen	Netto salg	I valuta	I NOK
AUD	99	-157	-58	-360	1	-146	-145	-897
CAD	127	-327	-201	-1 365	3	-304	-301	-2 038
CHF	92	-138	-46	-419	1	-128	-127	-1 148
DKK	156	-256	-100	-132	14	-236	-222	-293
EUR	1 091	-1 274	-183	-1 809	654	-1 099	-445	-4 394
GBP	123	-217	-94	-1 103	1	-197	-196	-2 276
HKD	246	-829	-583	-676	32	-420	-388	-437
JPY	26 214	-45 381	-19 167	-1 556	115	-42 156	-42 041	-3 399
NZD	5	-19	-14	-81	0	-18	-18	-105
SEK	212 391	-456	211 935	206 431	25 002	-10 384	14 618	13 722
SGD	20	-37	-18	-117	0	-35	-35	-229
USD	3 654	-5 132	-1 478	-12 960	1 343	-4 661	-3 318	-29 159
NOK ¹⁾	33 929	-1 890	32 039	32 186	53 042		53 042	53 042
Forsikringsforpliktelser i SEK	-209 425		-209 425	-204 526	-451		-451	-424
Sum nettoposisjon valuta 2019				13 514				21 965
Sum nettoposisjon valuta 2018				4 748				17 041

¹⁾ Aksje- og rentefond denominert i NOK med utenlandsk valutaeksponering i blant annet EUR og USD utgjør 22 milliarder kroner.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

Selskapet foretar løpende sikring av det alt vesentlige av sin valutarisiko i kundeporteføljene. Valutarisiko eksisterer i utgangspunktet som følge av investeringer i internasjonale verdipapirer, og i et visst omfang også som følge av ansvarlige lån i fremmed valuta. Sikring gjøres ved hjelp av valutaterminer på porteføljnivå, og valutaposisjonene følges løpende opp mot en totalramme. Negative valutaposisjoner lukkes senest påfølgende dag etter at de oppsto. I tillegg er det gitt separate rammer for å kunne ta aktive valutaposisjoner. Storebrand bruker et prinsipp for valutasikringen som benevnes bloksikring, som effektiviserer gjennomføringen av valutasikringen.

SPP

SPP valutasikrer sine internasjonale investeringer til en viss grad. Valutaeksponering kan være mellom 0 og 30 prosent i henhold til investeringsstrategi.

Nærmere om garanterte kundeporteføljer

Storebrand Livsforsikring

Den årlige garanterte avkastningen til kundene følger grunnlagsrenten. Nye premier tas inn til en grunnlagsrente på 2,0 prosent og oppregulering av pensjon skjer med 0,5 prosent grunnlagsrente.

Avsetninger til forsikringsfond per 31.12 fordeler seg prosentvis slik på ulike satser for årlig grunnlagsrente:

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

Kundeporteføljer fordelt på rentegaranti

Rentegaranti i prosent	2019	2018
6 %	0,3 %	0,3 %
5 %	0,3 %	0,3 %
4 %	44,4 %	45,8 %
3,4 %	0,3 %	0,4 %
3 %	29,0 %	29,5 %
2,75 %	1,8 %	1,8 %
2,50 %	11,0 %	11,0 %
2 %	11,2 %	9,5 %
0,5 %	1,3 %	1,0 %
0 %	0,5 %	0,5 %

Tabellen inkluderer premiereserver eksklusiv IBNS

Gjennomsnittlig rentegaranti i prosent	2019	2018
Individuell kapitalforsikring	2,6 %	2,6 %
Individuell pensjonsforsikring	3,8 %	3,8 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,5 %	2,5 %
Fripoliser	3,3 %	3,3 %
Gruppelivsforsikring	0,1 %	0,1 %
Samlet	3,20 %	3,20 %

Tabell inkluderer premiereserve inklusive IBNS.

Det er 0 prosent rentegaranti på premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og tilleggsavsetninger.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Oppnår selskapet ett enkelt år en avkastning som er lavere enn den garanterte renten, kan inntil ett års garantert rente for den enkelte kontrakt dekkes av kontraktens tilleggsavsetning.

For å oppnå tilstrekkelig avkastning med dagens rentenivå, er det nødvendig å ta investeringsrisiko, i hovedsak ved å investere i aksjer, eiendom og selskapsobligasjoner.

Renterisiko er i en spesiell stilling fordi renteendringer også påvirker den virkelige verdien av forsikringsforpliktelsen for solvensberegningen. Siden pensjonsutbetalingene kan ligge svært langt fram i tid, har forsikringsforpliktelsen stor rentefølsomhet. I den norske virksomheten vil økt rentefølsomhet fra investeringene gi økt risiko for avkastning under garanti. Risikostyringen skal derfor balansere risikoen for årets resultat (renteøkning) med reinvesteringsrisikoen hvis renten faller under garanti i fremtiden. Obligasjoner til amortisert kost er et viktig risikostyringsverktøy.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING

Den garanterte renten fastsettes av forsikringsselskapet og benyttes ved beregning av premien og den garanterte ytelsen. Den garanterte renten medfører ikke en årlig minimumsgaranti for avkastningen slik som i Norge.

Nye premier i individuell innskuddsbasert pensjon (IF) har en garanti på 1,25 prosent for 85 prosent av premien. Kollektiv ytelsesbasert pensjon (KF) er lukket for nytegning.

SPP bærer risikoen for at det oppnås en avkastning lik garantert rente på forsikringstagernes midler over tid og at størrelsen på kontraktens eiendeler er større enn nåverdien av forsikringsforpliktelsen. For IF oppnår SPP overskuddsdeling dersom avkastningen overstiger garantert rente. Kontraktene må ha bufferkapital intakt for at overskuddsdeling skal representere en netto inntekt for SPP. For KF kreves en viss konsolideringsgrad, det vil si at eiendeler er større enn nåverdien av forpliktelser med en viss prosentsats, for at eier skal få overskuddsdeling (indekseringsavgift).

Dersom en forsikringskontrakt i selskapet har mindre eiendeler enn markedsverdien av forpliktelsen avsettes det et egenkapitaltilskudd som reflekterer denne underverdien. Dette benevnes latent kapitaltilskudd (LKT) og endringer i denne størrelsen resultatføres løpende. Når kontraktens eiendeler overstiger nåverdien av forpliktelsene, etableres en bufferstørrelse som benevnes villkorad återbäring (VÅB). Endringer i denne kundebufferen resultatføres ikke.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING

Kundeporteføljer fordelt på rentegaranti

Rentegaranti i prosent	2019	2018
5,20 %	12,7 %	13,0 %
4,5% - 5,2%	0,4 %	0,4 %
4,00 %	3,7 %	1,6 %
3,00 %	48,8 %	47,0 %
2,75% - 4,0%	5,4 %	7,0 %
2,70 %	0,1 %	0,1 %
2,50 %	6,2 %	6,9 %
1,60 %	0,0 %	0,0 %
1,50 %	2,6 %	4,1 %
1,25 %	4,1 %	4,6 %
1,25% *	7,6 %	5,1 %
0,5% - 2,5%	4,0 %	4,3 %
0%	4,1 %	5,9 %

* 1,25 prosent på 85 prosent av premien

Gjennomsnittlig rentegaranti	2019	2018
Individuell pensjonsforsikring	3,1 %	3,3 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,6 %	2,5 %
Individuell tjenestepensjonsforsikring	3,1 %	3,1 %
Samlet	2,88 %	2,82 %

I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene tilnærmet skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

SENSITIVITETSANALYSER

Tabellene viser verdifall for Storebrand Livsforsikring og SPPs investeringsporteføljer som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Beregningen er modellbasert, og resultatet avhenger av valg av stressnivå for den enkelte kategori eiendeler. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer per 31. desember 2019. Effekten av hvert stress endrer avkastningen i hver profil.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet eller bufferkapitalen direkte.

Størrelsen på stresset er det samme som benyttes for selskapets risikostyring. Det er definert to stresstester. Stresstest 1 er fall i verdi av aksjer, kredittobligasjoner og eiendom i kombinasjon med rentenedgang. Stresstest 2 er et noe mindre fall i verdi av aksjer, kredittobligasjoner og eiendom i kombinasjon med renteoppgang.

Stressnivåer

	Stresstest 1	Stresstest 2
Rentenivå (parallelskift)	-100bp	+100bp
Aksjer	-20 %	-12 %
Eiendom	-12 %	-7 %
Kredittpåslag (andel Solvens II)	50 %	30 %

Fordi det er momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer over en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe.

Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebuffer være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Per 31.12.19 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

STRESSTEST 1

Sensitivitet	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	NOK Mill.	Andel av portefølje	NOK Mill.	Andel av portefølje
Renterisiko	3 341	1,6 %	421	0,5 %
Aksjerisiko	-3 201	-1,5 %	-2 038	-2,2 %
Eiendomsrisiko	-2 388	-1,1 %	-1 170	-1,3 %
Kreditrisiko	-850	-0,4 %	-704	-0,8 %
Samlet	-3 098	-1,5 %	-3 490	-3,8 %

STRESSTEST 2

Sensitivitet	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	NOK Mill.	Andel av portefølje	NOK Mill.	Andel av portefølje
Renterisiko	-3 341	-1,6 %	-421	-0,5 %
Aksjerisiko	-1 920	-0,9 %	-1 223	-1,3 %
Eiendomsrisiko	-1 393	-0,7 %	-682	-0,7 %
Kreditrisiko	-510	-0,2 %	-422	-0,5 %
Samlet	-7 164	-3,4 %	-2 749	-3,0 %

STOREBRAND LIVSFORSIKRING

For Storebrand Livsforsikring er det stresstest 2, som inkluderer en renteoppgang som gir størst utslag. Samlet markedsrisiko er 7,2 milliarder kroner, som tilsvarer 3,4 prosent av investeringsporteføljen.

Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundefuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individuellkontrakter.

SPP PENSION & FÖRSÄKRING

For SPP er det stresstest 1, som inkluderer et rentefall, som gir størst utslag. Samlet markedsrisiko er 3,5 milliarder svenske kroner, som tilsvarer 3,8 prosent av investeringsporteføljen.

Buffersituasjonen for den enkelte kontrakt vil avgjøre om hele eller deler av verdifallet vil påvirke finansielt resultatet. Resultatet belastes bare for den delen av verdifallet som ikke kan avregnes mot kundefuffer. I tillegg kan finansielt resultat påvirkes negativt av redusert overskuddsdeling og bortfall av indekseringsavgift.

ØVRIGE VIRKSOMHETER

Øvrige selskaper i Storebrand Livsforsikring konsern er ikke inkludert i sensitivitetsanalysen da markedsrisikoen i disse er liten. Egenkapitalen til disse selskapene er investert med lav eller ingen allokering til risikable eiendeler, og produktene gir ikke opphav til direkte risiko for selskapet som følge av endringer av priser i finansmarkedet.

Note 8 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

For forsikringsselskapene, spesielt livselskapene, er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Også for øvrige datterselskapene er det i tråd med lovkrav utarbeidet egne likviditetsstrategier. Disse strategiene spesifiserer rammer og tiltak for å sikre god likviditet og det spesifiseres en minste allokering til aktiva som kan omsettes på kort varsel. Strategiene definerer rammer for allokering til ulike typer aktiva, og medfører at selskapene har pengemarkedsplasseringer, obligasjoner, aksjer og andre likvide investeringer som kan omsettes ved behov.

I tillegg til klare strategier og risikostyring av likviditetsbeholdningen i hvert enkelt datterselskap har morselskapet i konsernet etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser. En særlig risiko er at finansmarkedene i perioder kan være lukket for nye låneopptak. Tiltak for å minimere likviditetsrisiko er å holde en jevn forfallstruktur på lånene, lave kostnader, en tilstrekkelig likviditetsbuffer og kredittavtaler med banker som selskapet kan trekke på dersom det skulle være nødvendig.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSE

(NOK mill.)	0 - 6 mnd	7 - 12 mnd	2 - 3 år	4 - 5 år	Over 5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital	1 156	70	2 303	5 349	850	9 728	8 649
Annen kortsiktig gjeld	7 510					7 510	7 510
Ikke innkalt restforpliktelse limited partnership	7 297					7 297	
Sum finansielle forpliktelser 2019	15 962	70	2 303	5 349	850	24 535	16 158
Derivater knyttet til innlån 2019	-113	90	-47	-114		-184	
Sum finansielle forpliktelser 2018	11 952	74	2 360	4 477	2 049	20 912	13 805

Avtalt restløpetid gir begrenset informasjon om selskapets likviditetsrisiko, da de aller fleste investeringsaktiva kan realiseres raskere i annenhåndsmarkedet enn den avtalte restløpetiden.

På ansvarlige lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

SPESIFIKASJON ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

(NOK mill.)	Nominell verdi	Valuta	Rente	Forfall/Call	Balanseført verdi
Utsteder					
Evigvarende ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	872	NOK	Flytende	2020	874
Storebrand Livsforsikring AS	1 100	NOK	Flytende	2024	1 100
Tidsbegrenset ansvarlig lån					
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	SEK	Flytende	2022	939
Storebrand Livsforsikring AS	1 000	SEK	Flytende	2024	940
Storebrand Livsforsikring AS	300	EUR	Fast	2023	3 243
Storebrand Livsforsikring AS	750	SEK	Flytende	2021	709
Storebrand Livsforsikring AS	900	SEK	Flytende	2025	844
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2019					8 649
Sum ansvarlige lån og fondsobligasjoner 2018					7 948

FINANSIERINGSAKTIVITETER - BEVEGELSER I LØPET AV ÅRET

(NOK mill.)	Ansvarlig lån	
	2019	2018
Balanse 1.1	7 948	8 591
Opptak av nye lån/gjeld	927	845
Innfrielse av lån/gjeld	-128	-1 501
Endring i påløpte renter	1	-4
Valuta	-101	15
Verdiendring/amortisering	1	2
Balanse 31.12	8 649	7 948

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

UDISKONTERTE KONTANTSTRØMMER FINANSIELLE FORPLIKTELSE

(NOK mill.)	0 - 6 mnd	7 - 12 mnd	2 - 3 år	4 - 5 år	Over 5 år	Total verdi	Balanseført verdi
Ansvarlig lånekapital	1 156	70	2 303	5 349	850	9 728	8 649
Annen kortsiktig gjeld	4 770					4 770	4 770
Ikke innkalt restforpliktelse limited partnership	6 433					6 433	
Sum finansielle forpliktelser 2019	12 358	70	2 303	5 349	850	20 930	13 419
Derivater knyttet til innlån 2019	-113	90	-47	-114		-184	
Sum finansielle forpliktelser 2018	10 002	74	2 360	4 477	2 049	18 962	12 761

Avtalt restløpetid gir begrenset informasjon om selskapets likviditetsrisiko, da de aller fleste investeringsaktiva kan realiseres raskere i annenhåndsmarkedet enn den avtalte restløpetiden.

På ansvarlige lån er kontantstrømmen beregnet frem til første call.

Note 9 Kredittrisiko

Storebrand har risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter også tap på utlån og tap knyttet til manglende kontraktsoppfyllelse fra motparter i finansielle derivater.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor ratingkategorier besluttet av styrene i de enkelte selskapene i konsernet. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i debitors kredittvurdering overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrateringer supplert med egne vurderinger.

Underliggende investeringer i fond forvaltet av Storebrand er inkludert i tabellene.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

KREDITTRISIKO FORDELT PÅ MOTPART

Rentebærende verdipapirer vurdert til virkelig verdi							Not rated	Sum
Debitorkategori etter garantist								
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Virkelig verdi	Virkelig verdi	
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	22 109	13 531	39				35 679	
Selskapsobligasjoner	20 553	7 040	28 703	31 341	795	9 218	97 650	
Strukturerte papirer				36			36	
Verdipapiriserte obligasjoner	1 177	554					1 731	
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	43 839	21 125	28 742	31 377	795	9 218	135 095	
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand							16 666	
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand							3 016	
Sum 2019	43 839	21 125	28 742	31 377	795	9 218	154 777	
Sum 2018	40 266	27 680	33 013	26 147	3 630	7 141	156 629	

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost							
Debitorkategori etter garantist							
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Not rated Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	10 379	13 972	2 976				27 327
Selskapsobligasjoner	25 843	10 385	41 435	12 905		19 327	109 895
Strukturerte papirer		290				1 220	1 510
Verdipapiriserte obligasjoner							0
Sum 2019	36 222	24 647	44 411	12 905		20 547	138 732
Sum 2018	39 589	25 788	25 220	10 168	11 810	25 253	137 828

Motparter							
(NOK mill.)	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Not rated Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
Derivater		3 216	1 734		596		5 546
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		167	109		18		294
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2019	0	3 049	1 625	0	578	0	5 252
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2018	0	2 470	1 450	26	596	0	4 542
Bankinnskudd		3 403	7 620	494		108	11 625
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		-110	1 370	494			1 754
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2019	0	3 513	6 250	0	0	108	9 871
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2018	0	5 952	2 030	15	159	19	8 175

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's

NIG = Non-investment grade.

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

(NOK mill.)	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	
Investeringer underlagt netting agreements	5 252	932	4 320	2 586	-172	1 907
Investeringer ikke underlagt netting agreements						
Sum motparter 2019	5 252	932	4 320	2586	-172	1 907
Sum motparter 2018	4 822	4 535	286	0	-1 598	1 889

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (FVO) - eksklusive rentefond

(NOK mill.)	2019	2018
Balanseført verdi maksimal eksponering for kredittrisiko	154 778	156 630
Netto kredittrisiko	154 778	156 630
Årets endring i virkelig verdi som skyldes endringer i kredittrisiko	-282	-720

Storebrand har ingen tilknyttede kredittderivater eller sikkerhetsstillelser.

UTLÅN

Bedriftsmarkedsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og lite mislighold som i det vesentlige er sikret med pant i næringseiendom.

I personmarkedet er det hovedsakelig lån med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsvne sjekkes kundene mot policyregler, og kredittklassifiseres.

Gjennomsnittlig veid belåningsgrad for engasjementer med pant i boligeiendom er om lag 55 prosent. Om lag 87 prosent av engasjementene er innenfor 70 prosent belåningsgrad og knapt 98 prosent er innenfor 80 prosent belåningsgrad. Om lag 58 prosent av boligengasjementene er innenfor 60 prosent. Porteføljen anses å inneha lav kredittrisiko.

Utlån til amortisert kost og utlån til virkelig verdi Engasjementer fordelt på kundegrupper

(NOK mill.)	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Omsetning og drift av fast eiendom	10 575		10 575		
Lønnstakere og andre	17 471	83	17 554		
Andre	2 434		2 434	-8	8
Sum	30 480	83	30 564	-8	8
- Individuelle nedskrivninger	-8		-8		
Sum utlån til og fordringer på kunder 2019	30 472	83	30 555	-8	8
Sum utlån til og fordringer på kunder 2018	30 980	83	31 062	-50	50

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

Samlet engasjementsbeløp fordelt etter gjestående løpetid

(NOK mill.)	2019			2018		
	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditrammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditrammer	Sum engasjementer
Inntil 1 mnd				200		200
2 - 3 måneder	140		140	166		166
4 måneder - 1 år	472	5	477	1 383	1	1 384
2 - 5 år	8 866	31	8 897	7 607	29	7 636
over 5 år	21 002	48	21 050	21 673	53	21 726
Sum brutto engasjement	30 480	83	30 564	31 029	83	31 112

Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 2 000 kroner.

Kredittrisiko oppdelt etter kundegrupper

(NOK mill.)	Individuelle nedskrivninger	Sum resultatførte verdiendringer i perioden
Andre	-8	-8
Sum 2019	-8	-8
Sum 2018	-50	-50

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

KREDITRISIKO FORDELT PÅ MOTPART

Rentebærende verdipapirer vurdert til virkelig verdi Debitorkategori etter garantist	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Not rated Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
(NOK mill.)							
Stat og statsgaranterte obligasjoner	7 207	1 868					9 075
Finans- og foretaksobligasjoner	4 170	4 237	19 960	23 889	153	1 044	53 452
Verdipapiriserte obligasjoner				36			36
Obligasjoner utstedt av overnasjonale organisasjoner	645	295					940
Sum rentebærende verdipapirer vurdert fordelt etter rating	12 023	6 400	19 960	23 924	153	1 044	63 503
Obligasjonsfond ikke forvaltet av Storebrand							5 519
Ikke rentebærende papirer i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand							2 307
Sum 2019	12 023	6 400	19 960	23 924	153	1 044	71 329
Sum 2018	6 220	12 663	23 764	19 931		1 591	71 289

Rentebærende verdipapirer til amortisert kost Debitorkategori etter garantist	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Not rated Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
(NOK mill.)							
Stat og statsgaranterte obligasjoner	10 379	13 972	2 976				27 327
Finans- og foretaksobligasjoner	25 843	10 385	41 435	12 905		19 327	109 895
Verdipapiriserte obligasjoner		290				1 220	1 510
Sum 2019	36 222	24 647	44 411	12 905		20 547	138 732
Sum 2018	39 589	25 788	25 220	10 168	11 810	25 253	137 828

Motparter	AAA Virkelig verdi	AA Virkelig verdi	A Virkelig verdi	BBB Virkelig verdi	NIG Virkelig verdi	Not rated Virkelig verdi	Sum Virkelig verdi
(NOK mill.)							
Derivater		2 614	291		596		3 501
Herav derivater i obligasjonsfond, forvaltet av Storebrand		165	107		18		290
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2019		2 449	184		578		3 211
Sum derivater eksklusive derivater i obligasjonsfond 2018		1 564	128	19		508	2 220
Bankinnskudd		3 295	4 662	494		108	8 559
Herav bankinnskudd i obligasjonsfond forvaltet av Storebrand		-118	1 343	494			1 719
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2019		3 413	3 319			108	6 841
Sum bankinnskudd eksklusive bankinnskudd i obligasjonsfond 2018		3 893			159		4 051

Ratingklasser er basert på Standard & Poors's

NIG = Non-investment grade.

Investeringer underlagt netting agreements/CSA

(NOK mill.)	Balanseførte eiendeler	Balanseførte forpliktelser	Netto eiendeler	Sikkerhetsstillelser		Netto eksponering
				Kontanter (+/-)	Verdipapirer (+/-)	
Sum motparter 2019	3 211	421	2 789	852	24	1 913
Sum motparter 2018	1 712	3 398	-1 686	0	-1 598	-88

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet (FVO) - eksklusive rentefond

(NOK mill.)	2019	2018
Balanseført verdi maksimal eksponering for kredittrisiko	71 329	71 288
Netto kredittrisiko	71 329	71 288
Årets endring i virkelig verdi som skyldes endringer i kredittrisiko	-17	-603

Storebrand har ingen tilknyttede kredittderivater eller sikkerhetsstillelser

UTLÅN

Bedriftsmarkedsporteføljen består av inntektsgenererende eiendom og utviklingseiendom med få kunder og lite mislighold som i det vesentlige er sikret med pant i næringseiendom. I personmarkedet er det hovedsakelig lån med pant i boligeiendom. Kunder vurderes etter evne og vilje til å betale lånet. I tillegg til betjeningsevne sjekkes kundene mot policyregler, og kredittklassifiseres. Gjennomsnittlig veid belåningsgrad for engasjementer med pant i boligeiendom er om lag 55 prosent. Om lag 87 prosent av engasjementene er innenfor 70 prosent belåningsgrad og knapt 98 prosent er innenfor 80 prosent belåningsgrad. Om lag 58 prosent av boligengasjementene er innenfor 60 prosent. Porteføljen anses å inneha lav kredittrisiko.

Engasjementer fordelt på kundegrupper

(NOK mill.)	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Individuelle nedskrivninger	Netto misligholdte engasjementer
Omsetning og drift av fast eiendom	5 461		5 461		
Lønnstakere og andre	17 471	83	17 554		
Andre	1 147		1 147	-1	1
Sum	24 079	83	24 163	-1	1
- Individuelle nedskrivninger	-1		-1		0
Sum utlån til og fordringer på kunder 2019	24 078	83	24 161	-1	1
Sum utlån til og fordringer på kunder 2018	25 635	83	25 717	-17	17

Inndelingen i kundegrupper er basert på Statistisk Sentralbyrås standard for sektor- og næringsgruppering. Den enkelte kundes innplassering er bestemt av kundens hovedvirksomhet.

Samlet engasjementsbeløp fordelt etter gjenstående løpetid

(NOK mill.)	2019			2018		
	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer	Utlån til og fordringer på kunder	Ubenyttede kreditt-rammer	Sum engasjementer
2 - 3 måneder	140		140	3 885		3 885
4 måneder - 1 år	7	5	12			
2 - 5 år	4 786	31	4 816	18 187	81	18 267
over 5 år	19 147	48	19 195	3 580	2	3 582
Sum brutto engasjement	24 079	83	24 163	25 651	83	25 734

Engasjementer vurderes som misligholdt når en kreditt er overtrukket mer enn 90 dager og når et nedbetalingslån har restanse mer enn 90 dager og beløpet er minst 2 000 kroner.

Kredittrisiko oppdelt etter kundegrupper

(NOK mill.)	Individuelle nedskrivninger	Sum resultatførte verdiendringer i perioden
Andre	-1	-1
Sum 2019	-1	-1
Sum 2018	-17	-17

Note 10 Risikokonsentrasjoner

Det meste av risikoen for Storebrand konsern er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene i livselskapene. Disse risikoene er konsolidert i Storebrand Livsforsikring konsern som omfatter både Storebrand Livsforsikring AS, SPP Pension & Försäkring AB og virksomheten i Irland (BenCo).

For livsforsikringsvirksomheten er de store risikoene ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Finansmarkedsrisikoen vil i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Forsikringsvirksomheten har i hovedsak kredittrisiko knyttet til obligasjoner med stor geografisk og bransjemessig spredning. Finansmarkeds- og investeringsrisiko er i hovedsak knyttet til kundeporteføljene i livsforsikringsvirksomheten. Risiko knyttet til negative utfall i finansmarkedet er beskrevet og kvantifisert i note 7, finansiell markedsrisiko.

En renteoppgang vil på kort sikt ramme avkastningen i livselskapene negativt.

Note 11 Verdsettelse av finansielle instrumenter og eiendommer

Konsernet gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Børsnoterte finansielle instrumenter verdsettes basert på offisielle sluttkurser fra børs innhentet gjennom Reuters og Bloomberg. Fondsandeler er generelt verdsett til oppdaterte offisielle NAV-kurser der slike finnes. Obligasjoner verdsettes som hovedregel basert på innhentede kurser fra Nordic bond pricing og Bloomberg. Obligasjoner som ikke kvoterer regelmessig vil normalt verdsettes basert på anerkjente teoretiske modeller. Dette gjelder primært obligasjoner denominert i norske kroner. Som grunnlag for slik verdsettelse benyttes diskonteringsrenter bestående av swaprenter tillagt en kredittpremie. Kredittpremien vil oftest være utstederspesifikk.

Unoterte derivater som valuta forwards, rente- og valutaswapper, verdsettes også teoretisk. Pengemarkedsrenter, swaprenter og valutakurser som danner grunnlag for verdsettelse hentes fra Reuters og Bloomberg. Verdsettelsen av valutaopsjoner og Swaptions leveres av Markit.

Konsernet gjennomfører løpende kontroll for å sikre kvaliteten på innhentede markedsdata fra eksterne kilder. Dette innebærer kontroll og rimelighetsvurdering av unormale endringer.

Konsernet kategoriserer finansielle instrumenter som verdsettes til virkelig verdi på tre forskjellige nivåer som er nærmere beskrevet nedenfor. Nivåene gir uttrykk for ulik grad av likviditet og ulike målemetoder. Selskapet har etablert verdsettelsesmodeller for å fange opp informasjon fra et bredt utvalg med godt informerte kilder med henblikk på å minimere usikkerhet knyttet til verdsettelsen.

NIVÅ 1: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ KVOTERTE PRISER I AKTIVE MARKEDER FOR IDENTISKE EIENDELER

Denne kategorien inkluderer børsnoterte aksjer som over den foregående 3 måneders perioden har hatt en daglig gjennomsnittlig omsetning tilsvarende ca. 20 millioner kroner eller mer. Aksjene anses på dette grunnlag å være tilstrekkelig likvide til å inngå i dette nivået. Obligasjoner, sertifikater eller tilsvarende instrumenter utstedt av nasjonal stat er generelt klassifisert på nivå 1. Når det gjelder derivater vil standardiserte aksjeindeks- og rentefutures omfattes på dette nivå.

NIVÅ 2: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ OBSERVERBAR MARKEDSINFORMASJON IKKE OMFATTET AV NIVÅ 1

Denne kategorien omfatter finansielle instrumenter som verdsettes basert på markedsinformasjon som kan være direkte observerbar eller indirekte observerbar. Markedsinformasjon som er indirekte observerbar innebærer at prisene kan være avledet fra observerbare relaterte markeder. Nivå 2 omfatter aksjer eller tilsvarende egenkapitalinstrumenter der markedskurser er tilgjengelig, men der omsetningsvolum er for begrenset til å oppfylle kriteriet for nivå 1. Normalt vil aksjene på dette nivå være omsatt i løpet av siste måned. Obligasjoner og tilsvarende instrumenter er generelt klassifisert på dette nivå. Videre er rente- og valutaswapper og ikke-standardiserte rente- og valutaderivater klassifisert på nivå 2. Fondsinvesteringer, med unntak av Private equity fond, er generelt klassifisert på nivå 2, og omfatter aksje-, rente- og hedgefond.

NIVÅ 3: FINANSIELLE INSTRUMENTER DER VERDSETTELSE ER BASERT PÅ INFORMASJON SOM IKKE ER OBSERVERBAR I HENHOLD TIL NIVÅ 2

Aksjer klassifisert på nivå 3 er primært investeringer i unoterte/private selskaper samt fond bestående av slike. Dette omfatter blant annet investeringer i skog, mikrofinans, infrastruktur og eiendom. Private equity er generelt, gjennom direkte investeringer eller investeringer i fond, klassifisert på dette nivået. Private kundeutlån samt fond bestående av slike er også på nivå 3.

De typer verdipapirer som er klassifisert på nivå 3 er nærmere omtalt nedenfor med henvisning til verdipapirtype og verdsettelsesmetode. Storebrand er av den oppfatning at den verdsettelse som er lagt til grunn representerer beste estimat på verdipapirenes markedsverdi.

AKSJER

Av aksjer på nivå 3 utgjør skog det meste av verdien. Det er gjennomført ekstern verdivurdering per 31.12 som danner grunnlag for verdsettelsen av selskapets investering. Verdivurderingen er basert på modeller som inkluderer ikke observerbare forutsetninger.

For alternative investeringer organisert som aksjeselskap (som mikrofinans, eiendom og infrastruktur) er aksjeinvesteringene verdsatt basert på verdijustert egenkapital rapportert fra eksterne kilder der det er tilgjengelig.

For direkte private equity-investeringer baseres verdsettelsen normalt enten på siste foretatte transaksjon eller en modell hvor selskap som har løpende virksomhet vurderes ved å sammenlikne nøkkeltall med grupper av tilsvarende børsnoterte selskap.

ANDELER

Av fondsandeler er det private equity-investeringer og eiendomsfond som utgjør majoriteten på nivå 3. Forøvrig finnes det også noen andre typer fond som infrastrukturfond og mikrofinansfond, lånefond og eiendomsfond her. Hoveddelen av Storebrands private equity-investeringer er i form av private equity-fond. Disse fondsinvesteringene verdsettes basert på de verdier som rapporteres fra fondene. De fleste fondene rapporterer kvartalsvis, mens noen rapporterer sjeldnere. Rapporteringen foregår typisk med et par måneders forsinkelse. Siste mottatte verdivurdering legges til grunn, justert for kontantstrømmer og markedseffekt i perioden fra siste verdivurdering fram til rapporteringstidspunktet. For private equity beregnes markedseffekten basert på verdiutviklingen i relevant indeks multiplisert med estimert beta mot denne indeksen.

Indirekte eiendomsinvesteringer er i hovedsak investeringer i fond med underliggende eiendomsinvesteringer hvor Storebrand har som intensjon å eie investeringene gjennom fondenes levetid. Verdivurderingen av eiendomsfondene gjøres på bakgrunn av opplysninger mottatt fra den enkelte fondsforvalter justert for kontantstrømmer i perioden fra siste verdivurdering fram til rapporteringstidspunktet. Estimerte verdier utarbeidet av fondsselskapene vil benyttes dersom det er tilgjengelig.

UTLÅN TIL KUNDER

Verdien av fastrenteutlåne fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer neddiskonteres over gjenværendeløpetid med gjeldende diskonteringsfaktor justert for markedsspread.

Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente (mid swap) med en løpetid som tilsvarer gjenværende bindingstid på underliggende. Markedsspread som benyttes på balansedag fastsettes ved vurdering av markedsforholdene, markedspris og tilhørende swaprente. Virkelig verdi på utlån til bedriftskunder med marginlån er imidlertid svakt lavere enn amortisert kost da enkelte lån løper med lavere margin enn de ville gjort dersom de var tatt opp per utgangen av 2019. Mindreverdien er beregnet ved å neddiskontere differansen mellom avtalt margin og dagens markedspris over gjenværende løpetid.

SELSKAPSOBLIGASJONER

Blant obligasjoner på nivå 3 finnes misligholdte lån som ligger til antatt forventet utbetaling.

INVESTERINGSEIENDOMMER

Investeringseiendommene består hovedsakelig av kontoreiendom med lokalisering i Oslo og Stockholm og kjøpesentre i Sør-Norge.

Kontoreiendommer og kjøpesentre i Norge:

Ved beregning av virkelig verdi benyttes det i Storebrand en intern kontantstrømsmodell. Avkastningskravet har størst betydning ved beregning av virkelig verdi for investeringseiendommer. Netto kontantstrømmer for den enkelte eiendom diskonteres med et individuelt avkastningskrav. For kontoreiendommene er det estimert et fremtidig inntekts- og kostnadsbilde for de første 10 år, og beregnet en sluttverdi ved utløpet av det 10. året på basis av markedsleie og normal driftskostnad for eiendommen. I netto inntektsstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidig innteksttap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av fremtidig utvikling i markedsleien. De fleste nye kontrakter som inngås har en løpetid på fem eller ti år. Kontantstrømmene fra disse leieavtalene (kontraktsleie) inngår i verdiberegningene. For å estimere de langsiktige fremtidige ikke-kontraktsfastsatte leieinntektene er det utviklet en prognosemodell. Modellen legger til grunn historiske observasjoner i Dagens Næringslivs eiendomsindeks (justert med KPI) samt markedsestimater. Det beregnes et langsiktig, tidsvektet gjennomsnitt av de årlige observasjonene hvor de eldste observasjonene vektas med lavest vekt. For ikke-kontraktsfastsatt leie i det korte perspektiv sees det hen til dagens leiepriser og markedsforhold.

Det fastsettes et individuelt avkastningskrav for den enkelte eiendom. Avkastningskravet sees i sammenheng med den tilhørende kontantstrømmen for eiendommen. Den kunnskap som foreligger om markedets avkastningskrav herunder transaksjoner og takster, benyttes ved fastsettelsen av kontantstrømmen.

Avkastningskravet er oppdelt i følgende elementer:

- Risikofri rente
- Risikopåslag, justert for:
 - Type eiendom
 - Beliggenhet
 - Bygningsmessig standard
 - Miljøstandard
 - Kontraktsvarighet
 - Leietakers kvalitet
 - Andre forhold som transaksjoner og oppfatning i markedet, ledighet samt generell kunnskap om markedet og den enkelte eiendom

Ekstern verdsettelse

For eiendommer i norsk virksomhet foretas det en metodisk tilnærming til utvalg av eiendommer som verdsettes eksternt hvert kvartal, slik at alle eiendommer vil ha en ekstern verdsettelse minimum hvert tredje år. I 2019 er det innhentet ekstern verdsettelse for eiendom til en verdi på 16,4 milliarder kroner (77 prosent av porteføljens verdi per 31.12.19).

For eiendommer i svensk virksomhet innhentes det eksterne verdsettelse. Kjøpesentre og handelslokale verdsettes årlig, mens andre heleide eiendomsinvesteringer verdsettes kvartalsvis.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observebare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum vir- kelig verdi 2019	Sum vir- kelig verdi 2018	Balanseført verdi 2019	Balanseført verdi 2018
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner							
Utlån til kunder - bedrift			6 169	6 169	6 981	6 194	6 999
Utlån til kunder - person			17 542	17 542	18 272	17 542	18 272
Obligasjoner holdt til forfall		14 433		14 433	15 679	13 377	14 403
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring		99 051	1 537	100 588	97 790	96 909	94 029
Sum 2019		113 483	25 248	138 732		134 023	
Sum 2018		113 469	25 253		138 722		133 703
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital		8 729		8 729	7 940	8 649	7 948
Sum 2019		8 729		8 729		8 649	
Sum 2018		7 940			7 940		7 948

VIRKELIG VERDI KLASSIFISERT ETTER NIVÅ

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum vir- kelig verdi 2019	Sum vir- kelig verdi 2018
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	28 007	197	469	28 673	23 974
- Andeler		156 356	9 016	165 372	133 108
Sum aksjer og andeler	28 007	156 553	9 485	194 045	
Sum aksjer og andeler 31.12.2018	23 166	125 465	8 451		157 082
Utlån til kunder					
- Utlån til kunder - bedrift			6 736	6 736	5 708
Sum utlån til kunder			6 736	6 736	
Sum utlån til kunder 31.12.18			5 708		5 708
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	10 638	20 778		31 416	32 872
- Selskapsobligasjoner		60 040	15	60 055	49 096
- Strukturerte papirer					79
- Verdipapiriserte obligasjoner		1 219		1 219	19 703
- Obligasjonsfond		49 861	5 490	55 350	49 172
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning	10 638	131 898	5 505	148 040	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 31.12.2018	13 530	134 015	3 377		150 922
Derivater:					
- Aksjederivater		1		1	
- Rentederivater		2 539		2 539	2 788
- Valutaderivater		1 780		1 780	-2 781
Sum derivater		4 319		4 319	7
- herav derivater med positiv markedsverdi		5 253		5 253	4 542
- herav derivater med negativ markedsverdi		-932		-932	-4 535
Sum derivater 31.12.2018		7			7
Eiendommer:					
- Investerings eiendommer			29 415	29 415	28 266
- Eierbenyttet eiendom			1 375	1 375	1 420
Sum eiendommer			30 790	30 790	
Sum eiendommer 31.12.2018			29 686		29 686

Bevegelser mellom kvoterte priser og observerbare forutsetninger

(NOK mill.)	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	48	37

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode.

Bevegelser nivå 3

(NOK mill.)	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskaps- obligasjoner	Obligasjons- fond	Investerings- eiendommer	Eierbenyttet eiendom
Balanse per 1.1.19	602	7 849	5 708	56	3 321	28 266	1 420
Netto gevinster/tap	24	1 300	90	2	-49	716	-34
Tilgang/kjøp	2	1 076	2 100		2 681	551	43
Salg/forfalt/oppgjør	-9	-1 112	-790	-42	-356		-2
Omregningsdifferanse utenlandsk valuta	-6	-98	-208	-1	-107	-360	-92
Annet	-145		-165			242	40
Balanse per 31.12.19	469	9 016	6 736	15	5 490	29 415	1 375

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.19 investert 4 044 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo. Investeringene er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet. Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26 investerer utelukkende i eiendommer som vurderes til virkelig verdi.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum vir- kelig verdi 2019	Sum vir- kelig verdi 2018	Balanseført verdi 2019	Balanseført verdi 2018
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner							
Utlån til kunder - bedrift			6 169	6 169	6 981	6 194	6 999
Utlån til kunder - person			17 542	17 542	18 272	17 542	18 272
Obligasjoner holdt til forfall		14 433		14 433	15 679	13 377	14 403
Obligasjoner klassifisert som utlån og fordring		99 051	1 537	100 588	97 790	96 909	94 029
Sum 2019		113 483	25 248	138 732		134 023	
Sum 2018		113 469	25 253		138 722		133 703
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lånekapital		8 729		8 729	7 940	8 649	7 948
Sum 2019		8 729		8 729		8 649	
Sum 2018		7 940			7 940		7 948

VERDSETTELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOMMER TIL VIRKELIG VERDI

(NOK mill.)	Kvoterte priser (Nivå 1)	Observerbare forutsetninger (Nivå 2)	Ikke observerbare forutsetninger (Nivå 3)	Sum virkelig verdi 2019	Sum virkelig verdi 2018
Eiendeler:					
Aksjer og andeler:					
- Aksjer	1 685	173	469	2 327	1 839
- Andeler		53 709	6 837	60 547	47 591
Sum aksjer og andeler 2019	1 685	53 883	7 306	62 874	
Sum aksjer og andeler 2018	1 685	107 592	14 144		49 430
Utlån til kunder:					
- Utlån til kunder - bedrift			343	343	
Sum utlån til kunder 31.12.19			343	343	
Sum utlån til kunder 31.12.18					
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning					
- Stat- og statsgaranterte obligasjoner	4 899	93		4 992	4 139
- Selskapsobligasjoner		25 787	8	25 794	25 857
- Verdipapiriserte obligasjoner		732		732	5 703
- Obligasjonsfond		38 704	763	39 467	35 225
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2019	4 899	65 316	771	70 986	
Sum obligasjoner og verdipapirer med fast avkastning 2018	4 139	66 193	592		70 924
Derivater:					
- Aksjederivater		1		1	
- Rentederivater		1 238		1 238	1 365
- Valutaderivater		1 550		1 550	-3 056
Sum derivater 2019		2 789		2 789	
- herav derivater med positiv markedsverdi		3 211		3 211	
- herav derivater med negativ markedsverdi		-421		-421	
Sum derivater 2018		-1 691			-1 691

Bevegelser mellom kvoterte priser og observerbare forutsetninger

(NOK mill.)	Fra kvoterte priser til observerbare forutsetninger	Fra observerbare forutsetninger til kvoterte priser
Aksjer og andeler	43	22

Bevegelser fra nivå 1 til nivå 2 gjenspeiler redusert omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode. I motsatt tilfelle indikerer bevegelser fra nivå 2 til nivå 1 økt omsetningsverdi i aktuelle aksjer i siste måleperiode.

Bevegelser nivå 3

(NOK mill.)	Aksjer	Andeler	Utlån til kunder	Selskaps- obligasjoner	Obligasjons- fond
Balanse per 1.1.19	451	5 340	364	25	567
Netto gevinster/tap på finansielle instrumenter	24	1 424	-15		-20
Tilgang/kjøp	2	900			318
Salg/forfalt/oppgjør	-9	-827	-6	-17	-102
Balanse per 31.12.19	469	6 837	343	8	763

SENSITIVITET FINANSIELLE INSTRUMENTER OG EIENDOM TIL VIRKELIG VERDI

AKSJER

Det er primært investeringer i skog som er klassifisert som aksjer på nivå 3. Skoginvesteringer kjennetegnes blant annet ved svært lange kontantstrømsperioder. Det vil være usikkerhet knyttet til fremtidig kontantstrøm som følge av fremtidig inntekts- og kostnadsvekst, selv om disse forutsetninger er basert på anerkjente kilder. Verdsettelse av skoginvesteringer vil likevel være særlig sensitivt overfor diskonteringsrente som legges til grunn i kalkylen. Selskapet baserer sin verdsettelse på eksterne verdivurderinger. Disse benytter et antatt markedsmessig avkastningskrav.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Verdiendring ved endret diskonteringsrente		Verdiendring ved endret diskonteringsrente	
	Økning + 25 bp	Reduksjon - 25 bp	Økning + 25 bp	Reduksjon - 25 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.19	-19	21	-19	21
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-56	57	-18	19

ANDELER

Hoveddelen av disse investeringene er private equity fond som er investert i selskaper som prises mot sammenlignbare børsnoterte selskaper. Verdsettelsen vil derfor være sensitiv for svingninger i de globale aksjemarkedene. Private equity-porteføljen har en estimert beta mot MSCI World (Net – valutasikret til NOK) på omtrent 0,46

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring MSCI World		Endring MSCI World	
	Økning +10%	Reduksjon - 10%	Økning +10%	Reduksjon - 10%
Endring i virkelig verdi per 31.12.19	413	-413	320	-320
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	455	-455	251	-251

Verdivurderingen for indirekte eiendomsinvesteringer vil være sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. Gjenværende indirekte eiendomsinvesteringene er ikke lenger belånt.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Verdiendring underliggende eiendommer		Verdiendring underliggende eiendommer	
	Økning +10%	Reduksjon - 10%	Økning +10%	Reduksjon - 10%
Endring i virkelig verdi per 31.12.19	1	-1	1	-1
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	1	-1	1	-1

UTLÅN

Utlån vurderes til virkelig verdi. Verdien av disse fastsettes ved at fremtidige kontantstrømmer diskonteres med tilhørende swapkurve justert for en kundespesifikk kredittspread.

Utlån fra SPP Pension & Försäkring AB vurderes til virkelig verdi. Verdien av disse fastsettes ved at fremtidige kontantstrømmer diskonteres med tilhørende swapkurve justert for en kundespesifikk kredittspread.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring markedsspread		Endring markedsspread	
	+ 10 bp	- 10 bp	+ 10 bp	- 10 bp
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-27	27	-9	9
Endring i virkelig verdi per 31.12.17	-33	33	-10	10

SELSKAPSOBLIGASJONER

Verdipapirer registret som obligasjoner på nivå 3 er typisk misligholdte lån eller konvertible obligasjoner. Disse prises ikke med diskonteringsrente slik obligasjoner vanligvis gjør, og derfor inngår disse investeringene i samme sensitivitetstest som private equity.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring MSCI World		Endring MSCI World	
	Økning +10%	Reduksjon - 10%	Økning +10%	Reduksjon - 10%
Endring i virkelig verdi per 31.12.19	0	0	0	0
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	3	-3	1	-1

EIENDOMMER

Sensitivitetsvurderingen av eiendom gjelder både investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom.

Verdivurderingen av eiendom er særlig sensitiv for endring i avkastningskravet og forutsetning om fremtidig kontantstrøm. En endring på 0,25 prosent i avkastningskravet hvor alt annet holdes likt, vil medføre en endring av verdien på eiendomsporteføljen i Storebrand på om lag 4,5 prosent. I størrelsesorden 25 prosent av eiendommens kontantstrøm er knyttet til inngåtte leiekontrakter. Dette innebærer at endringene i de usikre delene av kontantstrømmen med 1 prosent medfører endring i verdi på 0,75 prosent.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	Endring i avkastningskrav		Endring i avkastningskrav	
	0,25%	-0,25%	0,25%	-0,25%
Endring i virkelig verdi per 31.12.19	-1 560	1 699	-1 065	1 129
Endring i virkelig verdi per 31.12.18	-1 373	1 522	-907	997

Note 12 - Bransjenote resultatregnskap

(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppelivs forsikring	Individuell kapital-forsikring	Individuell rente/pensjons-forsikring	Skade-forsikring
Premieinntekter for egen regning	16 380	243	662	1 927	522	302
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	9 160	177	73	189	470	29
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalg-porteføljen	12 477			807	613	
Andre forsikringsrelaterte inntekter	719		-1	62	44	
Erstatninger for egen regning	-12 345	-130	-715	-1 953	-1 353	-227
- herav gjenkjøp	-146	-29		-45	-13	
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-4 032	-96	-1	42	603	-17
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	-19 723			-660	-751	
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-385	-9		-30	-13	
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-963	-36	-68	-208	-165	-70
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-242	-131	10	-4		-1
Resultat av teknisk regnskap 2019	1 046	18	-41	172	-30	15
Resultat av teknisk regnskap 2018	1 167	16	114	184	1	92

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS	BenCo	SPP	Storebrand Livsforsikring konsern
Premieinntekter for egen regning	20 036	30	11 151	31 216
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	10 097	827	5 472	16 367
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	13 897		18 500	32 394
Andre forsikringsrelaterte inntekter	824	1	520	1 344
Erstatninger for egen regning	-16 723	-409	-8 806	-25 938
- herav gjenkjøp	-233		-95	-267
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-3 501	-407	-2 525	-6 433
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	-21 134		-22 628	-43 761
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-438			-438
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-1 509	-17	-966	-2 492
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-368		-20	-388
Resultat av teknisk regnskap 2019	1 180	24	699	1 871
Resultat av teknisk regnskap 2018	1 576	37	654	2 228

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskudds- deling	Uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	2019	2018
Premieinntekter for egen regning	218	463	1 246	1 927	2 093
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	111	78		189	100
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			807	807	-258
Andre forsikringsrelaterte inntekter			61	62	57
Erstatninger for egen regning	-356	-210	-1 388	-1 953	-1 326
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	125	-79	-3	42	124
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			-660	-660	-363
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-30			-30	-55
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-48	-89	-70	-208	-184
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-3	-1		-4	-4
Resultat av teknisk regnskap	16	162	-7	172	184

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskuddsdeling	Investeringsvalg	2019	2018
Premieinntekter for egen regning	17	505	522	564
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	470		470	267
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		613	613	-230
Andre forsikringsrelaterte inntekter	1	44	44	41
Erstatninger for egen regning	-1 013	-340	-1 353	-1 394
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser -				
kontraktsfastsatte forpliktelser	604		603	846
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser -				-
særskilt investeringsportefølje		-751	-751	53
Midler tilordnet forsikringskontraktene -				
kontraktsfastsatte forpliktelser	-13		-13	-4
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-60	-105	-165	-140
Andre forsikringsrelaterte kostnader			0	-1
Resultat av teknisk regnskap	5	-35	-30	1

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Foretaks- pensjon uten investerings- valg	Fripoliser uten investerings- valg	Fripoliser med investerings- valg	Foretaks- pensjon uten andel overskudd	Tjeneste- pensjon uten investerings- valg	Tjeneste- pensjon med investerings- valg	Pensjons- bevis uten investerings- valg	Tjeneste- pensjons- ordninger uten rett til overskudd
Premieinntekter for egen regning	2 724	-6	127	1	141	144		957
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 658	7 239			114	-	4	131
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			1 997			73		
Andre forsikringsrelaterte inntekter	19	82	132			3		14
Erstatninger for egen regning	-735	-6 131	-253		-329	-1		-45
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser -								
kontraktsfastsatte forpliktelser	-3 171	-116		-1	167		-1	-863
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser -								
særskilt investeringsportefølje			-1 899			-216		
Midler tilordnet forsikringskontraktene -								
kontraktsfastsatte forpliktelser	-63	-293	28		-31		-2	-25
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-160	-264	-60		-12	-11		-110
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-52	-106			-1	-1		
Resultat av teknisk regnskap	220	405	72	0	51	-9	0	59

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Innskudds- pensjon med investerings- valg	Pensjons- kapitalbevis uten investerings- valg	Pensjons- kapitalbevis med investerings- valg	2019	2018
Premieinntekter for egen regning	11 111	110	1 071	16 380	14 911
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		13		9 160	4 333
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	6 447		3 961	12 477	-3 347
Andre forsikringsrelaterte inntekter	244		227	719	588
Erstatninger for egen regning	-3 650	-74	-1 126	-12 345	-10 421
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-46		-4 032	757
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje	-13 857		-3 751	-19 723	-4 220
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser				-385	-353
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-186		-160	-963	-962
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-82			-242	-120
Resultat av teknisk regnskap	26	2	220	1 046	1 167

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

(NOK mill.)	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	2019	2018
Premieinntekter for egen regning	243	243	235
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	177	177	32
Andre forsikringsrelaterte inntekter		0	0
Erstatninger for egen regning	-130	-130	-125
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-96	-96	-83
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-9	-9	-4
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-36	-36	-39
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-131	-131	
Resultat av teknisk regnskap	18	18	16

Note 13 - Resultatanalyse fordelt per bransje

							Storebrand Livsforsikring AS		BenCo	SPP	Storebrand Livsforsikring konsern	
(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppe- livs- forsikring	Individuell kapital- forsikring	Individuell rente/ pensjons- forsikring	Skade- forsikring	2019	2018	2019	2019	2019	2018
Finansinntekter ¹⁾	18 434	101	46	951	974	19	20 524	2 277	828	5 389	26 709	3 975
Garantert rente	-17 424	-66	-28	-935	-961	-12	-19 425	-1 954	-838	-5 222	-25 485	-3 356
- herav tilført premiefond	-3						-2	-5			-35	-45
Avkastnings- resultat	1 010	35	18	16	13	7	1 099	323	-10	167	1 223	618
Risikopremie	122	-9	693	603	-99	274	1 585	1 586		155	1 739	1 887
Risikotilskudd ¹⁾	358	9	-749	-374	122	-250	-884	-603		-98	-983	-1 028
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾	22		-4	-1		7	24	98		-3	20	95
Risikoresultat	503	0	-60	228	23	30	724	1 081		53	777	955
Administrasjonspremie ¹⁾	1 422	31	68	165	118	48	1 852	1 726	51	1 421	3 323	3 155
Driftskostnader	-963	-36	-68	-208	-165	-70	-1 509	-1 456	-17	-942	-2 468	-2 404
Administrasjons- resultat	459	-5	0	-43	-47	-22	342	270	34	479	855	751
Øvrig ²⁾								141				143
Pris på rentegaranti	247	18					265	269			265	269
Fortjenesteelement risiko	35	6					41	46			41	46
Bransjeresultat brutto	2 254	54	-41	201	-11	15	2 471	2 130	24	699	3 162	2 782
Netto til/fra tilleggsav- setninger	-823	-26		1	-5		-853	-139			-853	-139
Avkastningsresultat tilført kunder	-189	-9		-1			-199	-162			-199	-162
Risikoresultat tilført kunder	-196						-196	-194			-196	-194
Annen tilordning av overskudd til kunder				-29	-13		-43	-58			-43	-58
Resultat av teknisk regnskap (til eier)	1 046	18	-41	172	-30	15	1 180	1 576	24	699	1 871	2 228
- herav avsatt til risikoutjevsnings- fond	232						232	220			232	220

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 18) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 24) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevsningsfond

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskuddsdeling	Uten rett til andel overskudd	Investeringsvalg	Storebrand Livsforsikring AS	
				2019	2018
Finansinntekter ¹⁾	85	59	807	951	-137
Garantert rente	-77	-51	-807	-935	127
Avkastningsresultat	7	8		16	-10
Risikopremie	190	409	4	603	592
Risikotilskudd ¹⁾	-153	-218	-4	-374	-318
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾				-1	
Risikoresultat	37	191	0	228	274
Administrasjonspremie ¹⁾	49	53	63	165	164
Driftskostnader	-48	-89	-70	-208	-184
Administrasjonsresultat	1	-37	-7	-43	-19
Øvrig ²⁾				0	-6
Bransjeresultat brutto	45	162	-7	201	238
Netto til/fra tilleggsavsetninger	1			1	1
Avkastningsresultat tilført kunder	-1			-1	0
Risikoresultat tilført kunder				0	0
Annen tilordning av overskudd	-29			-29	-55
Resultat av teknisk regnskap	16	162	-7	172	184

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 18) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 24) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningfond

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

(NOK mill.)	Med overskudds- deling	Uten rett til andel over- skudd	Storebrand Livsforsikring AS	
			2019	2018
Finansinntekter ¹⁾	361	613	974	94
Garantert rente	-348	-613	-961	-144
Avkastningsresultat	13	0	13	-51
Risikopremie	-97	-1	-99	-96
Risikotilskudd ¹⁾	121	0	122	123
Risikoresultat	24	-1	23	27
Administrasjonspremie ¹⁾	46	71	118	117
Driftskostnader	-60	-105	-165	-140
Administrasjonsresultat	-13	-34	-47	-23
Øvrig ²⁾			0	-2
Bransjeresultat brutto	23	-35	-11	-48
Netto til/fra tilleggsavsetninger	-5		-5	54
Annen tilordning av overskudd	-13		-13	-4
Resultat av teknisk regnskap	5	-35	-30	1

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 18) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 24) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningfond

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Foretakspensjon uten investeringsvalg	Fripoliser uten investeringsvalg	Fripoliser med investeringsvalg	Tjenestepensjon uten investeringsvalg	Tjenestepensjon med investeringsvalg	Pensjonsbevis uten investeringsvalg
Finansinntekter ¹⁾	828	4 974	1 997	65	73	2
Garantert rente	-618	-4 230	-1 997	-36	-73	
- herav tilført premiefond	-2					
Avkastningsresultat	210	744	0	29		2
Risikopremie	-43	-448	-69	-167		
Risikotilskudd ¹⁾	1	877	41	218		
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾	12	-1				
Risikoresultat	-30	428	-28	51	0	0
Administrasjonspremie ¹⁾	160	435	132	12	2	
Driftskostnader	-160	-264	-60	-12	-11	
Administrasjonsresultat	0	171	72	0	-9	0
Øvrig ²⁾						
Pris på rentegaranti	237			10		
Fortjenesteelement risiko	34					
Bransjerresultat brutto	450	1 343	44	90	-9	2
Netto til/fra tilleggsavsetninger	-167	-646		-8		
Avkastningsresultat tilført kunder	-63	-79		-21		-2
Risikoresultat tilført kunder		-214	28	-10		
Resultat av teknisk regnskap	220	405	72	51	-9	0
-herav avsatt til risikoutjevningfond	2	220		10		

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 18) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 24) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevningfond

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

						Storebrand Livsforsikring AS	
(NOK mill.)	Tjeneste- pensjonsordnin- ger uten rett til overskudd	Innskudds- pensjon med investeringsvalg	Pensjons- kapitalbevis uten investeringsvalg	Pensjons- kapitalbevis med investeringsvalg		2019	2018
Finansinntekter ¹⁾	82	6 446	7	3 961		18 434	2 184
Garantert rente	-57	-6 447	-5	-3 961		-17 424	-1 826
- herav tilført premiefond	-1					-3	-5
Avkastningsresultat	25	-2	2	0		1 010	359
Risikopremie	849					122	141
Risikotilskudd ¹⁾	-777					359	392
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾	11					22	43
Risikoresultat	83	0				503	576
Administrasjonspremie ¹⁾	84	214	2	381		1 422	1 297
Driftskostnader	-110	-186		-160		-963	-962
Administrasjonsresultat	-26	28	2	220		459	336
Øvrig ²⁾						0	149
Pris på rentegaranti						247	252
Fortjenesteelement risiko	2					35	40
Bransjeresultat brutto	83	26	5	220		2 254	1 713
Netto til/fra tilleggsavsetninger			-2			-823	-193
Avkastningsresultat tilført kunder	-25					-189	-158
Risikoresultat tilført kunder						-196	-194
Resultat av teknisk regnskap	59	26	2	220		1 046	1 167
-herav avsatt til risikoutjevsningsfond						232	219

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 18) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 24) er fordelt etter art.

2) Posten består av bidrag fra egenkapital/risikoutjevsningsfond

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

(NOK mill.)	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	Storebrand Livsforsikring AS	
		2019	2018
Finansinntekter ¹⁾	101	101	78
Garantert rente	-66	-66	-73
Avkastningsresultat	35	35	5
Risikopremie	-9	-9	-5
Risikotilskudd ¹⁾	9	9	6
Netto gjenforsikring med videre ¹⁾			
Risikoresultat	0	0	1
Administrasjonspremie ¹⁾	31	31	33
Driftskostnader	-36	-36	-39
Administrasjonsresultat	-5	-5	-6
Pris på rentegaranti	18	18	17
Fortjenesteelement risiko	6	6	6
Bransjeresultat brutto	54	54	22
Netto til/fra tilleggsavsetninger	-26	-26	-1
Avkastningsresultat tilført kunder	-9	-9	-3
Resultat av teknisk regnskap	18	18	16

1) Postene andre forsikringsrelaterte inntekter (i note 18) og andre forsikringsrelaterte kostnader (i note 24) er fordelt etter art.

Note 14 - Salg av forsikringer (nytegning)

(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Gruppelivs-forsikring	Individuell kapital forsikring	Individuell rente/pensjonsforsikring	Skadeforsikring	Storebrand Livsforsikring AS
2019	130	3	602	121	8	865
2018	96	3	817	148	9	1 073

Salg består av nysalg og forbedringssalg med fradrag for forsikringer der første premie ikke blir betalt. Tilflyttede reserver (note 15) er ikke med i tallene.

Note 15 - Flytting av forsikringsforpliktelse

(NOK mill.)	Kollektiv pensjons- forsikring privat	Kollektiv pensjons- forsikring offentlig	Individuell kapital- forsikring	Individuell rente og pensjons- forsikring	Storebrand Livsforsikring AS	
					2019	2018
Mottatte midler						
Premiereserve	3 029		12	97	3 138	2 131
Tilleggsavsetning	-11				-11	-16
Flytting av premiereserver med videre	3 018		12	97	3 127	2 115
Premiefond						
Antall kontrakter/kunder	9 554		77	341	9 972	9 810
Fraflyttede midler						
Premiereserve	-4 413		-52	-23	-4 488	-2 918
Tilleggsavsetning	-10				-10	-6
Kursreserver	-8				-8	-6
Flytting av premiereserver med videre	-4 431		-52	-23	-4 506	-2 930
Premiefond	-70				-70	-120
Antall kontrakter/kunder	10 674		232	494	11 400	-9 252

Note 16 - Netto finansinntekter

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Renter utlån	657	708	646	568
Renter bank	35	24	27	17
Renter obligasjoner og andre rentebærende papirer til virkelig verdi	2 266	2 268	1 360	1 557
Renter obligasjoner til amortisert kost	4 097	4 042	4 097	4 042
Renter derivater	900	1 159	196	266
Renteinntekt for øvrig	-692	-637	-504	-449
Utbytte	1 355	719	80	463
Sum renteinntekt og utbytte med videre på finansielle eiendeler	8 618	8 283	5 901	6 465
Verdiendring eiendom	713	457		
Verdiendring aksjer	32 129	-8 791	8 562	-3 155
Verdiendring obligasjoner og sertifikater	2 192	-1 456	1 816	-1 046
Verdiendring derivater	19	-215	-44	177
Verdiendring utlån	3	-27	3	-2
Sum verdiendringer på investeringer	35 056	-10 032	10 337	-4 026
Realisert gevinst aksjer	3 090	1 895	2 434	1 674
Realisert gevinst obligasjoner og sertifikater	-197	-354	44	-288
Realisert gevinst derivater	-3 819	-1 594	-5 591	-751
Realisert gevinst obligasjoner til amortisert kost	-1	301	-1	301
Realisert gevinst andre investeringer	-103	163	-103	43
Agio aksjer	763	924	-151	-89
Agio obligasjoner og sertifikater	329	635	161	551
Agio derivater	4 329	-1 569	4 606	-2 265
Agio obligasjoner til amortisert kost	41	33	41	33
Agio diverse	-172	179	-186	220
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	4 260	614	1 253	-570
Rentekostnader ansvarlig lån	-364	-366	-364	-366
Sum rentekostnader	-364	-366	-364	-366

Note 17 - Netto inntekter fra eiendommer

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern	
	2019	2018
Leieinntekter fra eiendommer ¹⁾	1 552	1 357
Driftskostnader (inkludert vedlikehold og reparasjoner) som gjelder eiendommer som har gitt leieinntekter i perioden ²⁾	-346	-327
Resultat minoritet definert som gjeld	-55	
Netto driftsinntekter eiendom	1 155	1 030
Endring i virkelig verdi investeringseiendommer	713	457
Sum inntekter eiendom	1 864	1 487
1) Herav eiendommer til eget bruk	82	74
2) Herav eiendommer til eget bruk	-29	-29

Note 18 - Andre forsikringsrelaterte inntekter

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Renteinntekter forsikring	1	5	1	5
Forvaltningsgebyrer	114	143		
Øvrige forsikringsrelaterte gebyrer	89		89	
Pooling	22	51	22	51
Returprovisjoner	1 117	971	712	614
Andre inntekter	2	165		22
Sum andre forsikringsrelaterte inntekter	1 344	1 335	824	693

Note 19 - Andre inntekter

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Renter på driftsbankkonti	13	15	12	14
Driftsinntekter i selskaper utenom forsikring	117	145		
Kickback investeringsvalg	9	10	9	10
Kompensasjon overtagelse pensjonskasse		37		37
Amortisering av merkenavn		38		38
Andre inntekter	34	25	1	6
Sum andre inntekter	173	270	22	105

Note 20 - Salgskostnader

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Lønn og personalkostnader egne salgsressurser	-268	-315	-163	-190
Andre salgskostnader egne salgsressurser	-295	-230	-88	-77
Provisjoner til eksterne distributører	-226	-194	-19	-15
Sum salgskostnader	-788	-738	-269	-282
Endring i aktiverte salgskostnader	51	27		

Note 21 - Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

Sparingen starter fra første lønnskroner

Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 99.858 pr 31.12.19)

I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G

Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år, med siste utbetaling i 2019.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2019 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb.

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

Pensjonen for ansatte i SPP i Sverige følger de Bankanställdas Tjänstepensionsplan (BTP).

SPP har en innskuddsbasert tjenstepensjon som kalles BTP1. Alla nyansatte fra og med 01.01.2014 meldes inn i denne pensjonsavtalen. I BTP1 betaler arbeidsgiveren en premie til pensjonssparing beregnet ut fra pensjongivende lønn opp til 30 "inkomstbasbelopp". I forsikringen inngår alderspensjon med eller uten dødlighetsarv, uførepensjon og barnepensjon. Premien beregnes uavhengig av alder og beregnes primært ut fra månedslønnen. Premien betales månedlig i to deler, en fast del som er 2,5 prosent av pensjongivende lønn opp til og med 7,5 "inkomstbasbelopp". Premiens valgfrie del er 2 prosent av lønn opp til og med 7,5 "inkomstbasbelopp" samt 30 prosent av lønn mellom 7,5 og 30 "inkomstbasbelopp".

Pensjonen i avtalen BTP2 (ytelsesbestemt tjenstepensjon som er en lukket ordning) utgjør 10 prosent av årslønnen opp til 7,5 "inkomstbasbelopp" ("inkomstbasbeloppet" utgjorde i 2019 SEK 64 400 og blir i 2020 SEK 66 800), 65 prosent av lønn i intervallet i 7,5 til 20 og 32,5 prosent i intervallet 20 til 30. På lønn som overstiger 30 "inkomstbasbelopp" beregnes ingen alderspensjon. Full opptjeningstid oppnås etter 30 års medlemskap i pensjonsordningen. Utover den ytelsesbaserte delen finnes også en mindre innskuddsdel innen BTP-planen. For denne del får den ansatte selv velge plasseringsform (tradisjonell forsikring eller fondsforsikring). Den innskuddsbaserte delen er 2 prosent av årslønnen.

Ordinær fratredelsesalder er 65 år i samsvar med pensjonsavtalen mellom Bankinstituttens Arbetsgivarorganisation (BAO) og de arbeidsorganisasjoner som omfattes av BTP. Fratredelsesalder vil bli endret til 68 år fra 2020.

I SPP har administrerende direktør en pensjonsalder på 65 år. Administrerende direktør omfattes av BTP1. I tillegg har administrerende direktør en innskuddsbasert tilleggspensjon tegnet i SPP. Premien på denne forsikringen utgjør 20 prosent av lønn som overstiger 30 "inkomstbasbelopp".

Pensjon til de ansatte i Euroben Life and Pension LTD er dekket av en innskuddsordning.

BALANSEFØRTE PENSJONSFORPLIKTELSER ER FASTSATT SOM FØLGER

(NOK mill.)	2019	2018
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	1 024	982
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-951	-871
Netto pensjonsforpliktelse/-midler forsikret ordning	72	110
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	28	35
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	100	146

Pensjonseiendel på 3 millioner kroner ligger klassifisert som andre eiendeler.

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse som inngår i bruttoforpliktelsen..

BOKFØRT I BALANSEN:

(NOK mill.)	2019	2018
Pensjonseiendel		3
Pensjonsforpliktelser	100	148

ENDRINGENE I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

(NOK mill.)	2019	2018
Pensjonsforpliktelse 1.1	1 017	1 019
Periodens pensjonsopptjening	12	14
Rentekostnader på forpliktelsen	19	11
Estimatavik	73	33
Gevinst/tap ved avkortning	3	-1
Utbetalt pensjon	-32	-39
Planendringer	-4	
Pensjonsforpliktelse tilgang/avgang og omregningsdifferanser	-37	-21
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler		
Pensjonsforpliktelse 31.12.	1 051	1 017

ENDRINGENE I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

(NOK mill.)	2019	2018
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	871	879
Forventet avkastning	17	20
Estimatavik	89	-5
Gevinst/tap ved avkortning		
Innbetalte premier	31	25
Utbetalte pensjoner	-21	-27
Planendringer	-4	
Pensjonsmidler tilgang/avgang og omregningsdifferanser	-32	-20
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler		
Pensjonsmidler 31.12.	951	871

Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2020	20
Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2020	160
Forventede innbetalinger til AFP i 2020	11
Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2020	32

PENSJONSMIDLER HAR FØLGENDE SAMMENSETNING PER 31.12:

	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2019	2018	2019	2018
Eiendommer til virkelig verdi	13 %	14 %	12 %	12 %
Obligasjoner til amortisert kost	36 %	36 %		
Utlån til amortisert kost	13 %	14 %	14 %	11 %
Aksjer og andeler til virkelig verdi	15 %	12 %	11 %	9 %
Obligasjoner til virkelig verdi	20 %	24 %	63 %	68 %
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	1 %	1 %		
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %
Bokført avkastning på eiendelene	3,6 %	2,2 %	8,8 %	3,7 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av Storebrand Livsforsikring og SPP Pension & Försäkring AB ved utgangen av året .
Finansielle instrumenter verdsettes på tre forskjellige nivåer. Fordeling av de enkelte klasser av finansielle instrumenter på nivåer fremgår av note 11.

NETTO PENSJONSKOSTNAD I RESULTATREGNSKAPET, SPESIFISERT SOM FØLGER:

(NOK mill.)	2019	2018
Periodens pensjonsopptjening	12	14
Netto rentekostnad/avkastning	2	3
Gevinst/tap ved avkortning	3	-1
Sum ytelsesbaserte ordninger	18	16
Periodens innbetaling til innskuddsordninger	115	110
Periodens kostnad til AFP (inkl. AGA)	12	9
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	145	135

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

(NOK mill.)	2019	2018
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	108	61
Tap (gevinst) - endring i andre økonomiske forutsetninger	-25	-14
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-10	-26
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler	-100	17
Investerings-/administrasjonskostnader	11	
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	-15	39

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREGNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE PER 31.12.

	Storebrand Livsforsikring AS		SPP Pension & Försäkring AB	
	2019	2018	2019	2018
Diskonteringsrente	2,2 %	2,8 %	1,5 %	2,3 %
Forventet lønnsvekst	2,0 %	2,5 %	3,5 %	3,5 %
Forventet årlig regulering folketrygd	2,0 %	2,5 %		
Forventet årlig regulering utbetaling av pensjoner			2,0 %	2,0 %
Uførhetstabell	KU	KU		
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE	DUS14	DUS14

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2019.

De aktuarielle forutsetningene i Sverige følger bransjens felles dødelighetstabell DUS06 justert for selskapsspesifikke forskjeller. Fratredelseshyppigheten er beregnet til i gjennomsnitt 4 prosent per år.

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske -og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

For de norske selskapene som har gått over til innskuddspensjon fra 1. januar 2015 er det ikke beregnet sensitivitet, og tallene nedenfor viser sensitiviteten for de svenske selskapene.

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2019, og beregnet for hver enkelt når alle andre forutsetninger holdes konstante.

Sverige	Diskonteringsrente		Forventet lønnsvekst		Dødelighet - endring i forventet levealder	
	1,0 %	-1,0 %	1,0 %	-1,0 %	+1 ÅR	-1 ÅR
Prosentvis endring i pensjon:						
Pensjonsforpliktelse	-10 %	12 %	-1 %	-4 %	2 %	-2 %
Periodens netto pensjonskostnader	-12 %	15 %	7 %	-6 %	1 %	-1 %

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

Storebrandkonsernet har landspesifikke pensjonsordninger.

De ansatte i Storebrand i Norge har en innskuddsbasert pensjonsordning. I en innskuddsordning setter foretaket av et avtalt tilskudd til en pensjonskonto. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastningen på pensjonskontoen. Når innskuddene er betalt har foretaket ingen ytterligere betalingsforpliktelser knyttet til innskuddspensjonen, og innbetalingen til pensjonskonto kostnadsføres fortløpende. Det er av regulatoriske årsaker ikke anledning til spare for lønn som overstiger 12G i innskuddspensjon. Storebrand har for ansatte med lønn over 12G en pensjonssparing i spareproduktet Ekstrapensjon.

Premiesatser og innhold for innskuddspensjonsordningen er følgende:

Sparingen starter fra første lønnskone

Sparesats på 7 prosent av lønn fra 0 til 12G (Grunnbeløp utgjør kr 99.858 pr 31.12.19)

I tillegg spares 13 prosent av lønn mellom 7,1 til 12G

Sparesats i Ekstrapensjon for lønn over 12G er 20 prosent

For ansatte og tidligere ansatte som har hatt lønn over 12G frem til 31.12.2014 ble det gitt et tilbud om kontantutløsning av de opptjente rettigheter, med utbetaling i starten av 2015. For ansatte i konsernledelsen blir denne utbetalingen fordelt over 5 år, med siste utbetaling i 2019.

De norske selskapene er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen og er en flerforetaksordning pensjonsordning, men det foreligger ikke tilgjengelig pålitelig informasjon for innregning av forpliktelsen i balansen. Ordningen blir finansiert gjennom årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G, og premiesatsen i 2019 var på 2,5 %. De ansatte i Storebrand i Norge som er født før 1. januar 1956 kan velge mellom å ta ut AFP eller gå av ved 65 års alder og motta en driftspensjon fra foretaket frem til fylte 67 år. De ansatte kan velge å ta ut fra AFP-ordningen fra og med fylte 62 år og fortsette å stå i jobb.

Ansatte som var sykmeldt og delvis uføre ved overgang til innskuddspensjon, inngår fortsatt i ytelsespensjonsordning. Det foreligger også pensjonsforpliktelser for ytelsesordning knyttet til driftspensjoner for enkelte tidligere ansatte og tidligere styremedlemmer.

BALANSEFØRTE PENSJONSFORPLIKTELSE ER FASTSATT SOM FØLGER

(NOK mill.)	2019	2018
Nåverdi av forsikret pensjonsforpliktelse	16	23
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-35	-45
Netto pensjonsforpliktelse/-midler forsikret ordning	-19	-22
Nåverdi av uforsikret pensjonsforpliktelse	26	33
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	7	12

Inkluderer arbeidsgiveravgift på netto underfinansiert forpliktelse. Arbeidsgiveravgift inngår i bruttoforpliktelsen.

BOKFØRT I BALANSEN:

(NOK mill.)	2019	2018
Pensjonseiendel	19	22
Pensjonsforpliktelser	26	33

ENDRINGENE I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSFORPLIKTELSEN I LØPET AV ÅRET

(NOK mill.)	2019	2018
Pensjonsforpliktelse 1.1	56	90
Periodens pensjonsopptjening		2
Rentekostnader på forpliktelsen	1	2
Estimatawik	-7	-26
Gevinst/tap ved avkortning		
Utbetalt pensjon	-9	-11
Planendringer		
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler	0	0
Pensjonsforpliktelse 31.12.	42	56

ENDRINGENE I PENSJONSMIDLENES VIRKELIGE VERDI

(NOK mill.)	2019	2018
Virkelig verdi av pensjonsmidler 1.1	45	48
Forventet avkastning	1	1
Estimatawik	-11	-5
Innbetalt premie	0	0
Utbetalte pensjoner	0	0
Planendringer		
Arbeidsgiveravgift pensjonsmidler	0	0
Pensjonsmidler 31.12.	35	45

Forventede innbetalinger av premie (ytelse) i 2020	0
Forventede innbetalinger av premie (innskudd) i 2020	62
Forventede innbetalinger til AFP i 2020	9
Forventede utbetalinger over drift (usikret ordning) i 2020	4

PENSJONSMIDLER HAR FØLGENDE SAMMENSETNING PER 31.12:

Storebrand Livsforsikring AS		
	2019	2018
Eiendommer til virkelig verdi	13 %	14 %
Obligasjoner til amortisert kost	36 %	36 %
Utlån til amortisert kost	13 %	14 %
Aksjer og andeler til virkelig verdi	15 %	12 %
Obligasjoner til virkelig verdi	20 %	24 %
Andre kortsiktige finansielle eiendeler	1 %	1 %
Sum	100 %	100 %
Bokført avkastning på eiendelene	3,6 %	2,2 %

Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av Storebrand Livsforsikring ved utgangen av året . Finansielle instrumenter verdsettes på tre forskjellige nivåer. Fordeling av de enkelte klasser av finansielle instrumenter på nivåer fremgår av note 11.

NETTO PENSJONSKOSTNAD I RESULTATREGNSKAPET, SPESIFISERT SOM FØLGER:

(NOK mill.)	2019	2018
Periodens pensjonsopptjening		2
Netto rentekostnad/avkastning		1
Sum ytelsesbaserte ordninger	0	2
Periodens kostnad til innskuddsordninger	75	69
Periodens kostnad til AFP (inkl. AGA)	10	8
Netto pensjonskostnad resultatført i perioden	86	79

ANALYSE AV AKTUARIELT TAP (GEVINST) I PERIODEN

(NOK mill.)	2019	2018
Tap (gevinst) - endring i diskonteringsrenten	3	-1
Tap (gevinst) - opplevd DBO	-10	-25
Tap (gevinst) - opplevd Pensjonsmidler		5
Investerings-/administrasjonskostnader	11	
Aktuarielt tap (gevinst) i perioden	4	-21

HOVEDFORUTSETNINGER BENYTTET I BEREGNINGENE AV NETTO PENSJONSFORPLIKTELSE PER 31.12.

	2019	2018
Diskonteringsrente	2,2 %	2,8 %
Forventet lønnsvekst	2,0 %	2,5 %
Forventet årlig regulering folketrygd	2,0 %	2,5 %
Uførhetstabell	KU	KU
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER:

Fastsettelse av økonomiske forutsetninger er basert på reglene i IAS 19. Det vil særlig være betydelig usikkerhet knyttet til langsiktige antagelser som fremtidig inflasjon, realrente, reallønnsvekst og G-regulering.

Det er i Norge benyttet en diskonteringsrente fastsatt med utgangspunkt i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Basert på observert markeds- og volumutvikling må det norske OMF-markedet etter Storebrands oppfatning defineres som et dypt marked.

Ved fastsettelse av økonomiske forutsetninger vurderes også bedriftsspesifikke forhold herunder forventet vekst i direkte lønn.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER:

I Norge er det standardiserte forutsetninger om døds-/uføreutvikling samt andre demografiske faktorer utarbeidet av Finansnæringens Fellesorganisasjon. Det ble med virkning fra 2014 innført et nytt dødelighetsgrunnlag K2013 for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Storebrand har benyttet dødelighetstabell K2013BE (beste estimat) i aktuarberegningene per 31.12.2019.

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Risikoen for Storebrand knyttet til pensjonsordningen er knyttet til de endringer i de økonomiske -og aktuarielle forutsetninger som må benyttes i beregningene, og den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen.

For de norske selskapene som har gått over til innskuddspensjon fra 1. januar 2015 er det ikke beregnet sensitivitet.

Note 22 - Godtgjørelse og forpliktelser for ledende ansatte og tillitsvalgte

Geir Holmgren er administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring AS. Han har en lønnsgaranti på 12 måneder etter ordinær oppsigelsestid. Alle arbeidsrelaterte inntekter inklusive konsulentoppdrag kommer til fradrag.

Selskapet har ingen forpliktelser overfor styrets leder ved opphør eller endring av vervet. Selskapet betaler styreansvarsforsikringer for sine styremedlemmer.

Storebrand har etablert en bonusordning for ansatte. Bonusordningen er knyttet til selskapets verdiskapning, samt individuelle prestasjoner.

Tusen kroner	Ordinær lønn ¹⁾	Andre ytelser ²⁾	Total godtgjørelse opptjent i året	Årets pensjons- opptjening	Lønnsgaranti (mnd)	Lån ³⁾	Eier antall aksjer ⁴⁾
Geir Holmgren	4 529	207	4 736	848	12	7 051	67 089
Lars Aa. Løddesøl	5 339	205	5 545	1 031	12	10 564	100 026
Heidi Skaaret	4 447	180	4 627	851	12	3 254	69 690
Karin Greve-Isdahl	2 590	41	2 631	468	12	31 143	12 861
Jostein Dalland til 8.8.2019	3 608	138	3 745	628	12		24 159
Wenche Annie Marti- nussen til 4.6.2019	2 845	131	2 976	514	12	9 519	16 625
Trygve Håkedal fra 8.8.2019 ⁵⁾	2 523	35	2 558	378	12	7 695	8 034
Tove Selnes fra 8.8.2019 ⁵⁾	2 858	172	3 031	421	12	7 264	14 964
Terje Løken fra 8.8.2019 ⁵⁾	2 542	151	2 693	342	12	3 199	8 921
Staffan Hansèn	5 547	32	5 579	1 200	12		66 689
Jan Erik Saugestad	5 893	157	6 050	1 144	12	1 200	58 411
Sum 2019	42 721	1 449	44 170	7 827		80 889	447 469
Sum 2018	30 740	1 101	31 841	5 796		29 007	322 798

1) En andel av konsernledelsens fastlønn vil være bundet til kjøp av fysisk STB-aksjer med 3 års bindingstid. Kjøp av aksjer vil foregå en gang per år.

2) Omfatter bilgodtgjørelse, telefon, forsikring, rentefordel, andre trekkpliktige ytelser.

3) Ansatte kan låne inntil 7,0 millioner kroner til subsidierte rente, satt til 42 bp under enhver tids beste markedsrente. Overskytende lånebeløp følger markedsvilkår.

4) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jmfør regnskapsloven §7-26.

5) Godtgjørelser gjelder for hele året

Tusen kroner	Godtgjørelse	Eier antall aksjer ¹⁾	Lån ²⁾
Styret			
Odd Arild Grefstad		162 269	6 780
Jan Otto Risebrobakken		7 922	5 586
Hans Henrik Klouman	223		
Vibeke Hammer Madsen	223		
Martin Skancke	223	22 000	
Kari Birkeland	157	2 789	2 902
Sigurd Nilsen Ribbu	67	500	6 134
Jørn Hilstad	91	920	4 340
Sum 2019	983	196 400	25 742
Sum 2018	1 546	168 139	25 139

1) Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person, samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har bestemmende innflytelse, jmfør regnskapsloven §7-26.

2) Ansatte kan låne inntil 7,0 millioner kroner til subsidierte rente, satt til 42 bp under enhver tids beste markedsrente. Overskytende lånebeløp følger markedsvilkår.

Lån til ansatte i Storebrand Livsforsikring konsern er 700 millioner kroner.

Note 23 - Revisjonshonorarer

Storebrandkonsernet byttet ekstern revisor i 2018 til PWC. Revisjonskostnadene for 2018 omfatter kostnader til både PWC og Deloitte.

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Lovpålagt revisjon	-5,0	-6,0	-1,4	-1,9
Andre attestasjonstjenester	-0,4		-0,2	
Skatterådgivning		-0,3		-0,1
Andre tjenester utenfor revisjonen	-0,2	-0,6	-0,1	-0,3
Sum	-5,5	-6,9	-1,7	-2,3

Beløpene ovenfor er eksklusive merverdiavgift.

Note 24 - Andre forsikringsrelaterte kostnader

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Pooling	-14	-15		
Rentekostnader forsikring	-101	-40	-101	-40
Avkastningsskatt	-3	-3		
Tap på krav forsikring	-267	-118	-267	-118
Andre kostnader	-2	-19		
Sum andre forsikringsrelaterte kostnader	-388	-195	-368	-157

Note 25 - Andre kostnader

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Kostnader ansvarlig lån	-364	-366	-364	-366
Amortisering immaterielle eiendeler	-341	-343	-28	-28
Andre kostnader	-32	-34	-16	-25
Driftskostnader andre selskaper enn forsikring	-113	-130		
Sum andre kostnader	-850	-873	-409	-419

Note 26 - Skatt

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Betalbar skatt		20		
Endring utsatt	-333	1 068	-322	1 088
Sum skattekostnad	-333	1 088	-322	1 088

AVSTEMMING AV FORVENTET SKATTEKOSTNAD TIL FAKTISK SKATTEKOSTNAD

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Ordinært resultat før skatt	1 855	2 010	2 168	2 594
Forventet inntektsskatt med nominell skattesats	-464	-503	-542	-649
Skatteeffekten av :				
realisert/urealisert aksjer	-70	-107	-70	-107
mottatt utbytte	17	42	195	254
tilknyttede selskaper	-3	3		
permanente forskjeller	77	28		-26
utsatt skatt verdøkning eiendom kundemidler ¹⁾	-451			
utsatt skatt verdøkning eiendom kundemidler dekket av kundeavkastning ¹⁾	451			
endring i skattesats		10		
Overgangsregler knyttet til nye skatteregler		1 615		1 615
Endring tidligere år	111		95	
Skattekostnad	-333	1 088	-322	1 088
Effektiv skattesats ²⁾	18 %	-54 %	15 %	-42 %

BEREGNING AV UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT AV MIDLERTIDIGE FORSKJELLER OG UNDERSKUDD TIL FREMFØRING

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Skatteøkende midlertidige forskjeller				
Verdipapirer	260			
Fast eiendom ¹⁾	2 126			
Driftsmidler	8	8		
Gevinst-/tapskonto	24	30		30
Annet	469	535	24	150
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	2 886	572	24	180
Skattereduserende midlertidige forskjeller				
Verdipapirer		-147		-147
Driftsmidler	-3	-14		-11
Avsetninger	-12	-17		-13
Påløpt pensjon	-2	-12		-12
Gevinst-/tapskonto	-4	-5		-4
Annet		-14		
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-21	-208		-187
Fremførbare underskudd	-6 685	-7 797		-7 263
Sum fremførbare underskudd og godtgjørelse	-6 685	-7 797		-7 263
Grunnlag for netto utsatt skatt eiendel/skatt forpliktelse	-3 821	-7 433	24	-7 269
Nedvurdering av grunnlag for utsatt skatt eiendel				
Netto grunnlag for utsatt skatt eiendel og utsatt skatt forpliktelse	-3 821	-7 433	24	-7 269
Netto utsatt eiendel/forpliktelse i balansen	-1 039	-1 858	-5 360	-1 817
Korrigeringer ført rett i balansen				
Netto utsatt eiendel/forpliktelse i balansen ³⁾	-1 039	-1 858	-5 360	-1 817
Bokført i balansen:				
Utsatt skatt eiendel	1 566	1 942		1 817
Utsatt skatt forpliktelse	527	84		

1) Det avsettes utsatt skatt på verdikjøp i eiertiden på fast eiendom i SPP Fastigheter AB i tråd med IAS12 og regler for konsolidering. Dette er investeringer som eies av kundemidler. Disse eiendommene er eid gjennom egne aksjeselskaper og et salg av eiendommer vil medføre at denne skatten vil påvirke avkastningen til kundene, og ikke påvirke eiers skattekostnad. Denne skatten er i konsernregnskapet blitt bokført som en fordring på kundemidlene og har derfor ingen effekt netto skattekostnad. I balansen blir ikke utsatt skatt knyttet til fast eiendom eiet av kundemidler nettet mot andre midlertidige forskjeller.

2) Den effektive skattesatsen er påvirket av at konsernet driver virksomhet i forskjellige land med ulik skattesats fra Norge. I tillegg vil skattekostnaden påvirkes av skatteeffekter knyttet til tidligere år. Selskapskattesatsen i Norge ble endret fra 23 til 22 prosent med virkning fra 1. januar 2019. Samtidig ble det vedtatt å opprettholde satsen på 25 prosent for selskaper omfattet av finansskatten. I Storebrand-konsernet inngår både selskaper som omfattes og som ikke omfattes av finansskatten. Ved balanseføring av utsatt skatt/skattefordel i konsernregnskapet benyttes derfor selskapskattesatsen gjeldende for det enkelt selskap (22 eller 25 prosent).

Skattesatsen for selskaper i Sverige er endret fra 22 prosent i 2018 til 21,4 prosent i 2019.

3) Usikre skatteposisjoner

Skattereglene for forsikringsbransjen har de siste årene gjennomgått endringer. Storebrand og Skatteetaten har i noen saker forskjellige tolkninger av skattereglene og tilhørende overgangsregler. Som et resultat av dette, oppstår det usikre skatteposisjoner tilknyttet de regnskapsførte skattekostnadene. Hvorvidt de usikre skatteposisjonene innregnes i regnskapet eller ikke, vurderes iht. IAS12 og IFRIC 23. Usikre skatteposisjoner vil kun innregnes i regnskapet dersom selskapet anser at det er sannsynlighetsovervekt for at Skatteetatens tolkning vinner frem. Under beskrives vesentlige usikre skatteposisjoner.

A. I 2015 avviklet Storebrand Livsforsikring AS et heleid norsk datterselskap, Storebrand Eiendom Holding AS, med et skattemessig tap på omtrent 6,5 milliarder kroner, og en tilsvarende økning i det fremførbare underskuddet. I januar 2018 mottok Storebrand Livsforsikring AS et varsel om endring av ligningen for 2015 med påstand om at tapet er beregnet for høyt, men uten ytterligere kvantifisering. Storebrand Livsforsikring AS er uenig i argumentene som er anvendt og ga 2. mars 2018 sitt tilsvaer til Skatteetaten. Varslet

var uklart, men på bakgrunn av varselet ble det i årsregnskapet for 2017 gjort en avsetning for en usikker skatteposisjon tilknyttet et tidligere ført skattemessig tap på omtrent 1,6 milliarder kroner (fremkommer som en reduksjon i det fremførbare underskuddet, og ga isolert sett en tilhørende økt skattekostnad for 2017 på omtrent 0,4 milliarder kroner). I mai 2019 mottok Storebrand Livsforsikring AS et utkast til vedtak om endring av ligning fra 2015 fra Skatteetaten. Storebrand er ikke enige i Skatteetatens varsel og ga i oktober 2019 sitt tilsvarende. Selskapet vurderer at det er en sannsynlighetsovervekt for at Storebrands syn vil vinne frem i en eventuell rettslig prosess, og det er derfor ikke innregnet en usikker skatteposisjon i regnskapet basert på det mottatte utkastet til vedtak. Dersom Skatteetaten vinner frem med sitt syn, vurderer Storebrand at det vil oppstå en skattekostnad for selskapet på omtrent 1,2 milliarder kroner. I tillegg vil det oppstå negative effekter for kundemidlenes avkastning etter skatt. Effektene er basert på beste estimat og etter gjennomgang med eksterne eksperter.

B. Det ble for inntektsåret 2018 innført nye skatteregler for livsforsikrings- og pensjonsforetak. Disse reglene inneholdt overgangsregler for hvordan selskapene skulle opp-/nedskrive de skattemessige verdiene per 31. desember 2018. Skattedirektoratet publiserte i desember 2018 en tolkningsuttalelse som Storebrand anser ikke er i samsvar med lovens ordlyd. Ved fremleggelse av statsbudsjettet for 2020 i oktober 2019, foreslo Finansdepartementet en presisering i overgangsreglene ordlyd i tråd med tolkningsuttalelsen fra Skattedirektoratet. Presiseringen ble i desember 2019 vedtatt av Stortinget. Storebrand anser at det hefter usikkerhet rundt rettskildeverdien fra et slikt etterarbeid av en lovregel, og som i dette tilfellet kun gjelder for et tidligere inntektsår. I skattemeldingen for 2018 har Storebrand Livsforsikring AS lagt til grunn ordlyden i den opprinnelige overgangsregelen, men mottok i oktober 2019 varsel om endring av ligning i tråd med tolkningsuttalelsen fra Skattedirektoratet og presiseringen fra Finansdepartementet. Storebrand Livsforsikring AS er ikke enige i Skatteetatens tolkning, men anser det som usikkert om selskapets tolkning vinner frem dersom saken avgjøres av domstolene. Den usikre skatteposisjonen er derfor innregnet i regnskapet. Forskjellen mellom Storebrands tolkning og Skatteetatens tolkning er, basert på vårt beste estimat, omtrent 4,2 milliarder kroner i en usikker skatteposisjon. Dersom Storebrands tolkning vinner frem, vil det fraregnes en avsatt skattekostnad på omtrent 1 milliard kroner i regnskapet.

C. Utfallet av tolkning av skatteregler for konsernbidrag nevnt under punkt A. vil få betydning ved beregning av effekt fra overgangsreglene for de nye skattereglene omtalt under punkt B. I regnskapet er det lagt til grunn en tilsvarende tolkning som beskrevet under punkt A. ved beregning av skattemessige inngangsverdier på eiendomsaksjer eid av kundemidlene for perioden 2016 og 2017. Det er derfor en usikker skatteposisjon tilknyttet effekt fra overgangsreglene utover punkt B. Denne effekten er avhengig av tolkning og utfall av punkt A. Dersom Storebrands syn vinner frem under punkt A. vil Storebrand regnskapsføre en skatteinntekt på omtrent 0,8 milliarder kroner. Dersom Skatteetaten vinner frem med sitt syn fullt ut under punkt A. vil Storebrand regnskapsføre en skattekostnad på omtrent 0,6 milliarder kroner.

Det er en uklar tidslinje for videre prosess med Skatteetaten, men Storebrand vil dersom nødvendig søke avklaring i domstolene for de omtalte usikre skatteposisjonene.

Note 27 - Immaterielle eiendeler, goodwill og merverdi kjøpte forsikringsforpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Immaterielle eiendeler				2019	2018
	IT- systemer	Value of business in force	Andre immaterielle eiendeler	Goodwill		
Anskaffelseskost 1.1	567	9 950	660	780	11 957	11 849
Tilgang i perioden:	119					
Utviklet internt	57				57	44
Kjøpt separat	62				62	56
Kjøpt ved fusjon, oppkjøp eller lignende						281
Avgang i perioden	-26				-26	-15
Effekt av sikringsbokføring						
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-7	-376	-26	-30	-438	-256
Andre endringer						
Anskaffelseskost 31.12	654	9 574	634	750	11 612	11 957
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1.1	-315	-6 745	-660		-7 720	-7 479
Nedskrivning i perioden						-7
Amortisering i perioden	-38	-341			-379	-397
Avgang i perioden	26				26	15
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet		258	25		284	148
Andre endringer						
Akk. av- og nedskrivninger 31.12	-327	-6 827	-634		-7 789	-7 720
Balanseført verdi 31.12	326	2 747	0	750	3 824	4 237

SPESIFIKASJON AV IMMATERIELLE EIENDELER

(NOK mill.)	Levetid	Avskrivnings- sats	Avskrivnings- metode	Balanseført verdi 2019
Silver	10 år	10 %	Lineær	225
IT systemer	5 år/10 år	20%/10%	Lineær	326
Value of business inforce SPP	20 år	5 %	Lineær	2 522
Andre immaterielle eiendeler (merkevarenavn, kundelister mv)	5 år	20 %	Lineær	0

GOODWILL FORDELT PÅ VIRKSOMHETSKJØP

(NOK mill.)	Anskaffelseskost 1.1	Verdi i balansen 1.1	Tilgang/Adgang	Valutadifferanser ved omregning av utenlands enhet	Verdi i balansen 31.12
Goodwill ved kjøp av SPP	780	780		-30	750
Sum	780	780		-30	750

Goodwill avskrives ikke, men testes årlig for nedskrivningsbehov.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	IT- systemer	Value of business in force	2019	2018
Anskaffelseskost 1.1	379	281	660	350
Tilgang i perioden:	57		57	324
Utviklet internt	57		57	44
Kjøpt separat				281
Avgang i perioden	-26		-26	-15
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet				
Anskaffelseskost 31.12	410	281	691	660
Akk. av- og nedskrivninger 1.1.	-294	-28	-322	-256
Nedskrivning i perioden				-7
Amortisering i perioden	-29	-28	-57	-45
Avgang i perioden	26		26	15
Reversering av nedskrivning i perioden				
Akk. av- og nedskrivninger 31.12.	-297	-56	-353	-322
Balanseført verdi 31.12.	113	225	338	338

(NOK mill.)	Levetid	Avskrivningssats	Avskrivnings- metode	Balanseført verdi 31.12
IT systemer	5 år	20 %	Lineær	113
VIF fra Silver ved oppkjøp	10 år	10 %	Lineær	225

IMMATERIELLE EIENDELER KNYTTET TIL OPPKJØP AV SPP

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2007 SPP Pension & Försäkring AB med datterselskaper. Hoveddelen av de immaterielle verdiene knyttet til SPP er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), hvor det er foretatt en egen tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om goodwill og øvrige immaterielle eiendeler knyttet til SPP har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbart beløp ved å beregne virksomhetens bruksverdi. SPP anses som én kontantstrømgenererende enhet.

I beregningen av bruksverdi har ledelsen benyttet styrehandlede budsjetter og prognoser for den kommende treårsperioden (2020-2022). For perioden 2023-2029 har administrasjonen gjort vurderinger og fastsatt en årlig vekst per element i resultatoppstillingen. I beregning av terminalverdien benyttes en vekstrate tilsvarende Sveriges Riksbanks inflasjonsmål på 2,0 prosent. Hoveddriverne for resultatvekst på lang sikt vil være avkastning på forvaltningskapitalen, den underliggende inflasjonen og lønnsutviklingen i markedet (som driver premieveksten). Bruksverdi er beregnet ved å benytte et avkastningskrav etter skatt på 5,2 prosent. Avkastningskravet er beregnet med utgangspunkt i risikofri rente og tillagt en premie som reflekterer risikoen i virksomheten.

Beregninger knyttet til fremtiden vil være usikre. Verdien vil påvirkes av ulike vekstparametere, forventet avkastning samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn mv. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvaret bokført verdi.

IMMATERIELLE EIENDELER KNYTTET TIL OPPKJØP AV SILVER

Storebrand Livsforsikring AS kjøpte i 2018 Silver Pensjonsforsikring AS, selskapet er i 2018 fusjonert med Storebrand Livsforsikring AS. Immaterielle verdier knyttet til kjøpet av Silver er verdien av eksisterende forretning (VIF -value of business in force), som inngår i Storebrand Livsforsikrings tilstrekkelighetstest etter kravene i IFRS 4. For å bestemme om immaterielle eiendeler knyttet til Silver har vært gjenstand for verdifall, er det estimert gjenvinnbare beløp for kontraktene i kjøpt virksomhet. Gjenvinnbare beløp fastsettes ved å beregne virksomhetens bruksverdi. Silver er integrert i Storebrand Livsforsikring sin virksomhet og inngår i hovedsak i sparesegmentet. I dette tilfellet ansees det som mest korrekt å estimere verdi på kontraktene som ble kjøpt til tross for at disse ikke er en egen kontantstrømgenererende enhet. Kontraktenes midler til forvaltning og inntektsmargin er prognostisert basert på utvikling siden oppkjøpet og en naturlig forventet negativ vekst i bestanden.

Det vil være usikkerhet knyttet til forutsetninger som er lagt til grunn i verddivurderingen. Verdien vil påvirkes av forutsetning om forventet avkastning i finansmarkedene, kostnader, fraflytting, inntektsutvikling, samt hvilket avkastningskrav som legges til grunn. Det presiseres at målsettingen med beregningen er å oppnå tilstrekkelig sikkerhet for at bruksverdi, jf. IAS 36, ikke er lavere enn innregnet verdi i regnskapet. Simulering med rimelige og også konservative forutsetninger tilsier en verdi på investeringen som forsvaret bokført verdi.

Note 28 - Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Forpliktelser amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	9 871					9 871
Aksjer og andeler				194 045		194 045
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	96 909	13 377		148 040		258 327
Utlån til kunder	23 736			6 736		30 473
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	4 365					4 365
Derivater			5 253			5 253
Sum finansielle eiendeler 2019	134 882	13 377	5 253	348 822		502 334
Sum finansielle eiendeler 2018	134 879	14 403	4 542	313 712		467 535
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital					8 649	8 649
Derivater			932			932
Annen kortsiktig gjeld					5 816	5 816
Sum finansielle forpliktelser 2019			932		14 465	15 397
Sum finansielle forpliktelser 2018			4 535		13 641	18 299

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Utlån og fordringer	Investeringer holdt til forfall	Virkelig verdi, holdt for omsetning	Virkelig verdi	Forpliktelses amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler						
Bankinnskudd	6 841					6 841
Aksjer og andeler				62 874		62 874
Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning	96 909	13 377		70 986		181 273
Utlån til kunder	23 735					23 735
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	1 465					1 465
Derivater			3 211			3 211
Sum finansielle eiendeler 2019	128 950	13 377	3 211	133 860		279 398
Sum finansielle eiendeler 2018	125 858	14 403	2 220	120 354		262 834
Finansielle forpliktelser						
Ansvarlig lånekapital					8 649	8 649
Derivater			421			421
Annen kortsiktig gjeld					4 770	4 770
Sum finansielle forpliktelser 2019			421		13 419	13 840
Sum finansielle forpliktelser 2018			3 910		12 761	16 672

Note 29 - Eiendommer

EIENDOMSTYPE

(NOK mill.)	2019	2018	2019		KVM
			Avkastningskrav % ¹⁾	Gjennomsnittlig varighet leie- kontrakt (år) ³⁾	
Kontorbygg (inklusive parkering og lager):					
Oslo-Vika/Filipstad Brygge	7 682	7 201	4,0 - 4,45	4,6	94 332
Stor-Oslo for øvrig	4 360	4 102	4,0 - 5,6	4,7	85 247
Kontor i Sverige	719	693	4,5	4,8	16 987
Kjøpesenter (inklusive parkering og lager)					
Norge for øvrig	5 955	6 101	4,75 - 6,69	3,4	157 113
Handel Sverige ^{e 2)}	2 137	2 131	5,7	3,8	86 316
Parkering					
Parkeringshus Oslo	898	924	4,3	2,0	27 393
Øvrige					
Kultur-/konferansesenter i Sverige	239	224	6,5	12,7	18 757
Boligeiendommer i Sverige ²⁾	2 143	1 775	4,3	0,2	60 306
Hotell Sverige ²⁾	2 563	2 508	4,4	10,3	35 872
Service eiendommer Sverige ²⁾	2 016	1 923	4,7	10,2	64 089
Eiendommer under utvikling Norge	653	635	7,6		38 820
Konferanse Norge	49	50			
Totalt investeringseiendommer	29 415	28 266			685 231
Eiendommer til eget bruk	1 375	1 420	3,8	4,3	19 528
Sum eiendommer	30 790	29 686			704 759

1) Eiendommene er vurdert med utgangspunkt i følgende effektive avkastningskrav (inklusive 2 prosent inflasjon)

2) Alle eiendommene i Sverige verddivurderes eksternt. Vurderingen skjer ut i fra hvilke avkastningskrav som finnes i markedet (inklusive 2 prosent inflasjon)

3) Gjennomsnittlig varighet på leiekontraktene er beregnet forholdsmessig ut ifra verdien på de enkelte eiendommene

Storebrand Livsforsikring har per 31.12.19 investert 4 044 millioner kroner i Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26, Oslo. Investeringene er klassifisert som Investering i tilknyttet selskap/felleskontrollert virksomhet i konsernregnskapet. Storebrand Eiendomsfond Norge KS og Ruseløkkveien 26 investerer utelukkende i eiendommer som vurderes til virkelig verdi.

LEDIGHET

Norge

Ledigheten for utleibare arealer er 6,3 prosent (6,1 prosent) ved utgangen av 2019.

Ledigheten tilknyttet arealer med pågående utviklingsprosjekter er 57,2 prosent (76,9 prosent)

Ved utgangen av 2019 er totalt 12,1 prosent (12,7 prosent) av arealene for investeringseiendommer ledige.

Sverige

Ved utgangen av 2019 er det tilnærmet ingen ledighet for investeringseiendommer.

TRANSAKSJONER:

Kjøp: Det er avtalt ytterligere SEK 193 millioner i eiendomskjøp i SPP i 4. kvartal 2019 utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2019

Salg: Det er ikke avtalt ytterligere salg i Storebrand/SPP utover det som er slutført og tatt inn i regnskapet per 31.12.2019.

EIENDOMMER TIL EGET BRUK

(NOK mill.)	2019	2018
Balanse 1.1	1 420	1 408
Tilgang	6	6
Verdiregulering ført over balansen	-34	39
Avskrivning	-13	-13
Oppskrivning på grunn av avskrivning	11	12
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-55	-31
Andre endringer	40	
Balanse 31.12	1 375	1 420
Anskaffelseskost IB	545	538
Anskaffelseskost UB	551	545
Akkumulert av- og nedskrivning IB	-664	-651
Akkumulert av- og nedskrivning UB	-677	-664
Fordeling på selskap og kunder:		
Eiendommer til eget bruk - selskap		
Eiendommer til eget bruk - kunder	1 375	1 420
Sum	1 375	1 420

Avskrivningsmetode:	Lineær
Avskrivningsplan og økonomisk levetid norske eiendommer:	50 år
Avskrivningsplan og økonomisk levetid svenske eiendommer:	100 år

Note 30 - Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

SPESIFIKASJON FOR DATTERSELSKAPER MED VESENTLIG MINORITET INNREGNET I EGENKAPITALEN (TALL FOR 100%)

(NOK mill.)	2019		2018	
	BenCo	Værdals- bruket	BenCo	Værdals- bruket
Eiendeler	10 712	248	16 376	233
Gjeld	10 200	2	15 877	4
Egenkapital majoritet	512	168	449	172
Egenkapital minoritet	51	62	50	58
Eierandel minoritet	10	25	10	25
Stemmerett i prosent av totale aksjer	10	25	10	25
Driftsinntekter	882	29	486	20
Resultat etter skatt	32	16	30	11
Totalresultat	32	16	30	11
Utbytte betalt til minoritet			2	

TILKNYTTETE OG FELLESKONTROLLERTE SELSKAPER STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Forretningssted	Eierandel	Resultat	Verdi i balansen 31.12
Norsk Pensjon AS	Oslo	25,0 %		
Inntre Holding AS	Steinkjer	34,3 %	14	109
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	Oslo	20,2 %	177	2 426
Ruseløkkveien 26 AS ¹⁾	Oslo	50,0 %	164	1 619
Handelsbodarna i Sverige Fastighets AB ²⁾	Stockholm		1	
Försäkringsgirot AB	Stockholm	25,0 %	1	4
Visit Karlstad	Karlstad	16,0 %		0
Tilknyttede selskaper				
Storebrand Livsforsikring konsern			356	4 158

1) Felleskontrollert virksomhet

2) Handelsbodarna i Sverige Fastighets AB er solgt i løpet av 2019

FORDRING PÅ SELSKAPER I SAMME KONSERN

(NOK mill.)	2019	2018
Storebrand Finansiell Rådgivning AS		11
Storebrand Eiendom Trygg AS		656
Sum		668

FORPLIKTELSE TIL SELSKAPER I SAMME KONSERN

(NOK mill.)	2019	2018
Storebrand Eiendom Utvikling AS		21
Sum		21

AKSJER I DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Eierandel i %	Stemme- andel i %	Bokført verdi 31.12		Resultatandel 2019
			2019	2018	
Selskap					
Storebrand Pensjonstjenester AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	18	18	
AS Værdalsbruket, 7660 Vuku	74,9	74,9	54	54	
Storebrand Holding AB, Stockholm	100,0	100,0	12 166	12 487	565
Storebrand Finansiell Rådgivning AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	97	97	
Storebrand Eiendom Trygg AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	13 933	12 760	809
Storebrand Eiendom Vekst AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	5 317	5 005	441
Storebrand Eiendom Utvikling AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	814	710	1
Storebrand Eiendomsfond Invest AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	2 426	3 200	177
Benco Insurance Holding BV, Nederland	90,0	90,0	478	478	
Storebrand Globale Aksjer AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	9 413	7 168	2 204
Storebrand Global ESG AS, Professor Kohts vei 9, 1327 Lysaker	100,0	100,0	15 218	11 722	3 536
Datterselskaper			59 934	53 701	7 732
Norsk Pensjon AS, Hansteensgate 2, 0253 Oslo	25,0	25,0	1	1	
Ruseløkkveien 26, Oslo	50,0	50,0	1 619	1 209	164
Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter			1 620	1 210	164
Sum investering i datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet			61 553	54 910	7 896

Alle transaksjoner med tilknyttede selskaper er inngått på markedsmessige vilkår.

Note 31 - Obligasjoner til amortisert kost

UTLÅN OG FORDRING

(NOK mill.)	2019		2018	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	25 613	27 327	26 601	28 551
Selskapsobligasjoner	69 772	71 750	65 944	67 757
Strukturerte papirer	1 525	1 510	1 484	1 482
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	96 909	100 588	94 029	97 790
Modifisert durasjon		6,2		6,4
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,7 %	3,3 %	2,7 %	3,4 %

OBLIGASJONER HOLDT TIL FORFALL

(NOK mill.)	2019		2018	
	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Selskapsobligasjoner	13 377	14 433	13 880	15 109
Verdipapiriserte obligasjoner			523	570
Sum obligasjoner holdt til forfall	13 377	14 433	14 403	15 679
Modifisert durasjon		3,8		4,3
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,4 %	4,4 %	2,7 %	4,5 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert både på papirets balanseførte verdi og papirets observerte markedskurs (virkelig verdi). For rentepapirer uten observerte markedskurs er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir med hensyn til likviditet og kreditrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vektor.

Note 32 - Aksjer og andeler

		Storebrand Livsforsikring AS	Storebrand Livsforsikring konsern
(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Aksjer i norske selskaper			
Aksjer i finans- og forsikringsselskaper			
Aker	886581432	24	24
B2Holding AS	992249986	7	7
Buskerud Telemark Vestfold Investeringsfond AS	978661459	0	
DnB	981276957	195	228
Gjensidige Forsikring ASA	995568217	45	45
NMI Frontier Fund KS	993147044	34	34
NMI Fund III KS	993147044	27	27
NMI Global Fund KS	993147044	20	20
Norwegian Microfinance Initiative AS	993147044	13	13
SpareBank 1 SMN	937901003	9	9
Sparebank 1 SR-Bank G	937895321	11	11
Sparebanken 1 østlandet	920426530	2	2
Sparebanken Møre	937899319	3	3
Storebrand Infrastruktur ASA	991853545	3	3
Treasure ASA	916803222	0	0
Troux Holding AS	981956001	0	0
Sum aksjer i finans- og forsikringsselskaper norske		394	427
Andre aksjer			
Mowi ASA	964118191	124	124
Telenor	982463718	159	170
Equinor ASA	923609016	251	283
Andre norske aksjer		715	743
Sum andre aksjer norske		1 248	1 321
Aksjer i utenlandske selskaper			
Aksjer i finans- og forsikringsselskaper			
3I Group			1
Aegon NV			13
AEON Financial Service Co Ltd			0
Aflac Inc.			31
AIA Group Ltd			64
Allianz SE			56
Allstate Corp			30
Ally Financial Inc			1
American Express			38
American Financial Group Inc/OH			36
American International Group			8
Ameriprise Financial			2
Amp Ltd.		0	4
Aon Corp			24

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS	Storebrand Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Arthur J Gallagher & Co			8
Ascendas Real Estate Investment Trust (REIT)			6
Assicurazioni General			6
Athene Holding Ltd			12
Aust & Nz Bank Group			44
AvalonBay Communities Inc (REIT)			50
Aviva PLC			22
Axa		0	32
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria S.A.			5
Banco Santander			16
Bank of America Corp			240
Bank of Montreal			56
Bank of New York Mellon			51
Bank of Nova Scotia			45
Barclays Bank			19
Berkshire Hathaway B			111
Blackrock			23
BNP Paribas		0	56
BOC Hong Kong Holdings			8
Caixabank			10
Canadian Imperial Bank of Commerce			28
Capital One Financial			29
Capitaland			24
CapitaMall Trust (REIT)			1
CBOE Global Markets INC.			22
CBRE Group Inc			17
Charles Schwab Corp			5
Chubb Ltd			14
Cincinnati Finc. Corp			2
Citigroup			162
City Developments			43
CK Hutchison Holdings Ltd			6
CME Group Inc/IL			32
CNP Assurances		0	35
Comerica Inc			11
Commerzbank AG			6
Commonwealth Bank of Australia			91
Credit Agricole		0	32
Credit Suisse Group RG			6
Dai-ichi Life Holdings, INC			2
Daito Trust Const			1
Danske Bank A/S			10
DBS Group Holdings Limited			5
Deutsche Bank			10
Deutsche Boerse			15
Dexus Property Group (REIT)			21
Digital Realty Trust Inc (REIT)			18

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS	Storebrand Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Discover Financial Services			17
Duke Realty Corp (REIT)			2
E Trade Financial Corp			1
East West Bancorp Inc			6
Eaton Vance Corp			10
Erste Group Bank AG			12
Everest Re Group			1
Fabege AB			7
Fifth Third Bancorp			1
Genworth Financial A			1
Goldman Sachs			74
GPT Group (REIT)			14
Hang Seng Bank			12
HARGREAVES LANSDOWN PLC		0	2
Hartford Financial Services			17
Hong Kong Exchanges & Clearing			30
HSBC Holdings (GBP)			89
Hufvudstaden A			4
Hysan Development			4
iA Financial Corp Inc		0	1
Industrivaerden A			8
Industrivaerden C			1
Ing-Groep			40
Insurance Australia Group			3
Intact Financial Corp		0	1
Intercontinental Exchange Inc			15
Intesa SanPaolo			21
Invesco Ltd USA			2
Investec Plc			10
Investment AB Kinnevik (B)			9
Investment AB Latour - B			3
Investor AB-A			9
Investor AB-B			30
J.P Morgan Chase and Co			341
Japan Real Estate Investment Corp (REIT)			2
KBC GROEP NV			40
Keycorp			2
L E Lundbergforetagen AB - B			4
Land Securities Group PLC (REIT)			14
Legal & General Group			15
LendLease Group			15
Liberty Property Trust (REIT)			49
Lincoln National Corp			13
Lloyds Banking Group PLC			42
Loews Corp			1
London Stock Exchange			2

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS	Storebrand Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
M&G PLC			8
Macquarie GP LTD			1
Manulife Financial			4
Markel Corp			1
Marsh & McLennan Cos			14
Mebuki Financial Group Inc			5
Metlife			5
Mirvac Group (REIT)			38
Mitsubishi UFJ Holdings Group			31
Mizuho Financial Group			24
Moody's			14
Morgan Stanley			44
Muenchener Rueckversicherungs RG			51
National Australian Bank			55
National bank of Canada			1
Natixis			13
Navient Corp			1
New World Development			3
Nippon Building Fund Inc (REIT)			2
Nippon Prologis REIT Inc			4
NN Group NV			14
Nomura Holdings			30
Nordea Bank Abp		0	21
Northern Trust Corporation			35
Old Mutual Ltd			8
Orix			23
Overseas-Chinese Bank			1
PNC Financial Services			73
Principal Financial Grp		0	13
Progressive Corp			23
Prologis Inc (REIT)			68
Prudential			47
Prudential Financial Inc			36
Quilter PLC			4
Raiffeisen Intl Bank			5
Ratos B			1
Regency Centers Corp (REIT)			32
Regeneron Pharmaceuticals, Inc.			17
Regions Financial			1
Reinsurance Group of America Inc			33
Renaissancere Holdings			6
Renewables Infrastructure Group Ltd/The		4	4
Resona Holdings			3
Restaurant Brands International Inc			2
Royal Bank of Canada			99
Royal Bank of Scotland			1

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS Virkelig verdi	Storebrand Livsforsikring konsern Virkelig verdi
SBI Holding			1
Schroders			2
Singapore Exchange			15
Skandinaviska Enskilda Banken A		0	52
Societe Generale			16
Sompo Holdings Inc			7
Standard Chartered			11
State Street			31
Stockland (REIT)			3
Sumitomo Mitsui Financial Group			4
Sumitomo Mitsui Trust Holdings			50
Sun Life Financial Inc			10
Suncorp Group Holding		0	1
SVB Financial Group			13
Svenska Handelsbanken A		0	40
Swedbank AB (A shs)			29
Swire Pacific			8
Swire Properties Ltd			13
Swiss Re Ltd			24
Synchrony Financial			6
T Rowe Price Group Inc			22
T&D HOLDINGS			23
The Travelers Companies, Inc.			4
Tokio Marine Holdings, Inc.			26
Tokyo Century Corp			1
Toronto - Dominion Bank (CAD)			66
Toshiba			20
TRUIST FINANCIAL CORP			2
Tryg			1
UBS Group AG			50
UniCredit SPA			2
United Overseas Bank			1
United Urban Investment Corp (REIT)			1
US Bancorp			54
Voya Financial Inc		0	7
Wells Fargo			117
Welltower Inc			31
Westpac Banking Corp			33
Wharf			1
Wharf Real Estate Investment Co Ltd			8
Willis Towers Watson Plc			7
Zions Bancorporation			10
Zurich Financial Services AG		0	7
Sum aksjer i finans- og forsikringsselskaper utenlandske		8	4 536

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS Virkelig verdi	Storebrand Livsforsikring konsern Virkelig verdi
Andre aksjer			
Chevron Corp			112
Adobe Inc			119
Toyota Motor			124
American Water Works Co Inc		1	125
Oracle Corporation			127
Linde PLC			133
Medtronic PLC			135
Verizon Communications			137
Comcast Corp A			141
Roche Holding Genuss			144
Exxon Mobil			146
Pfizer			158
Cisco Systems		0	161
Visa Inc - Class A shares			168
Pepsico Inc			175
Home Depot			185
Mastercard Inc			186
AT&T Inc			186
Alphabet Inc Class A		0	190
Merck & Co			190
Intel			194
Walt Disney		0	196
Procter & Gamble			205
United Health Group			205
Nestle			258
Facebook Inc.			288
Alphabet Inc Class C			312
Hancock Timberland VIII Inc		0	343
Amazon Com			425
Microsoft			757
Apple Inc			812
Andre utenlandske aksjer		0	15 353
Sum andre aksjer utenlandske		677	22 390
Sum aksjer		2 327	28 675
Herav børsnotert		1 844	28 190
Fondsandeler			
BlackRock World Gold USD			111
Storebrand Emerging Private Equity Markets 2007 B3		111	111
Storebrand Int. Private Eq. 16 Ltd - Class B-3			113
Carnegie Total			116
Storebrand International Private Eq 19 Class B-7		126	126
Contrarian 65 - A			126
East Capital Rysslandsfonden			131
SKAGEN Select 30		131	131

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS Virkelig verdi	Storebrand Livsforsikring konsern Virkelig verdi
T.Rowe Price US Large Cap Value USD			132
Equinor Aksjer Pacific		134	134
Storebrand Vekst		135	135
East Capital Östeuropafonden			139
Handelsbanken Amerika Tema			139
SPP Sverige Plus			139
Handelsbanken Tillväxtmarknad Tema			143
Storebrand Int. Private Eq. 15 Ltd - Class B-2			146
Storebrand International Private Equity 13 - B-3			147
Storebrand International Private Equity XII - B-3			152
Contrarian 65 - B			153
Storebrand Verdi A		154	154
Espira Världen AC			154
First State China Growth Fund Class I USD			156
Carnegie Fastighetsfond Norden			157
Espira Balanserad AC			160
Storebrand International Private Equity 14 - B-2			164
SPP Aktiefond Stabil			166
Storebrand International Private Equity IX - B3		24	168
Espira Sverige-Världen AC			169
JPMorgan Emerging Markets Small USD			174
T.Rowe Price US Smaller Comp. USD			175
Storebrand International Private Equity VII Ltd-B3		171	178
Storebrand International Private Equity VI Ltd -B3		176	183
Storebrand Global Multifaktor Valutasikret A		184	184
Wellington Global Health Care Equity Portfolio		185	185
Placerum Balanserad			188
Storebrand International Private Equity V Ltd - B3		191	199
Handelsbanken Latinamerikafond		26	202
Placerum Dynamisk			203
Storebrand International Private Eq 18 Class B-6		208	208
Naventi Offensiv Flex			216
Storebrand Global Solutions LUX A		218	218
Delphi Nordic NOK			218
Franklin India USD			224
Equinor Aksjer Europa		228	228
Proaktiv 85 - B			240
Storebrand Indeks Nye Markeder A		247	247
Delphi Global A		255	255
Naventi Balanserad Flex			256
IKC 0-100			270
Cicero Hållbar Mix			291
SKAGEN Kon-Tiki NOK			299
Delphi Norge		309	309
T.Rowe Price Emerging Markets Equity			314
Storebrand Global Multifactor LUX A		322	322

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS Virkelig verdi	Storebrand Livsforsikring konsern Virkelig verdi
Storebrand Global Value		326	326
SKAGEN Kon-Tiki A		354	354
Delphi Nordic		363	363
Carnegie Sverigefond			380
Storebrand Global Multifactor NOK			389
Norron Target			392
SPP Global Plus			402
Storebrand International Private Equity X - B-3		280	421
JPMorgan Global Focus EUR			423
Storebrand International Private Equity VIII LtdB3		214	425
Lannebo Mixfond			442
SKAGEN Global A		449	449
Navigera Dynamica 90 Global			450
Öhman Sweden Micro Cap			450
Wellington Global Health Care USD			462
Proaktiv 90 - A			477
Storebrand International Private Equity 13 - B-4		450	490
Storebrand International Private Equity XII - B-4		548	548
Storebrand Global ESG Plus LUX A		553	553
SPP Global Solutions - class A			561
SPP Aktiefond Stabil - class A		579	579
SKAGEN Global NOK			597
SPP Mix 100			608
Janus Henderson Global Technology USD			614
Storebrand Int. Private Eq. 17 Ltd - Class B-6		614	614
Navigera Tillväxt 1			628
Fidelity Asian Special Sits. USD			662
Handelsbanken Nordiska Småbolag			666
Equinor Aksjer USA		670	670
Enter Sverige C			677
Storebrand Int. Private Eq. 15 Ltd - Class B-4		710	710
SPP Aktiefond Japan			720
Navigera Balans 1			728
SKAGEN Select 100		732	732
SPP Mix 50			783
SPP Global Solutions A			783
Storebrand International Private Equity 14 - B-4		801	801
Proaktiv 80 - B			881
SPP Sverige Plus - class A			893
Storebrand Int. Private Eq. 16 Ltd - Class B-6		912	912
Proaktiv 85 - A			987
Storebrand International Private Equity XI - B-3		781	1 005
SPP Generation 80-tal			1 040
Equinor Aksjer Norge		1 063	1 063
SPP Mix 20			1 092
Storebrand Norge Fossilfri		1 116	1 116

(NOK mill.)	Organisasjonsnummer	Storebrand Livsforsikring AS	Storebrand Livsforsikring konsern
		Virkelig verdi	Virkelig verdi
Navigera Aktie 1			1 138
Storebrand Global Indeks B		1 170	1 170
Proaktiv 75 - B			1 176
Lannebo Småbolag			1 204
SPP Global Plus - class A			1 517
Storebrand Indeks Alle Markeder A		1 554	1 554
SPP Generation 40-tal			1 755
Storebrand Global ESG A		2 054	2 054
Proaktiv 80 - A			2 449
SPP Aktiefond Europa			2 524
Storebrand Global Solutions A		2 741	2 741
SPP Emerging Markets SRI		1 863	3 082
Storebrand Global ESG Plus A		3 084	3 084
Proaktiv 75 - A			3 319
SPP Aktiefond USA			4 607
SPP Mix 80			5 040
SPP Emerging Markets Plus – class A		4 724	5 866
Storebrand Indeks - Norge		6 083	6 083
SPP Aktiefond Sverige			6 259
Storebrand Norge I		6 293	6 293
SPP Generation 70-tal			7 893
SPP Aktiefond Global			8 266
SPP Generation 50-tal			10 605
Storebrand Global Multifactor A		14 486	14 486
SPP Generation 60-tal			17 377
Andre fondsandeler		1 447	4 553
Sum fondsandeler		60 547	165 370
Sum aksjer og fondsandeler		62 874	194 045

Note 33 - Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	2019	2018
	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	31 416	32 872
Selskapsobligasjoner	60 055	49 096
Strukturerte papirer		79
Verdipapiriserte obligasjoner	1 219	19 703
Obligasjonsfond	55 350	49 172
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	148 040	150 922

	Storebrand Livsforsikring AS	SPP Pension & Försäkring AB	Euroben Life and Pension Ltd.
Modifisert durasjon	7,17	7,35	4,30
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,4 %	0,7 %	0,5 %

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets markedsverdi. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effekt for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vektor. Rentederivater er inkludert i beregning av modifisert durasjon og gjennomsnittlig effektiv rente.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

	2019	2018
(NOK mill.)	Virkelig verdi	Virkelig verdi
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	4 992	4 139
Selskapsobligasjoner	25 794	25 857
Verdipapiriserte obligasjoner	732	5 703
Obligasjonsfond	39 467	35 225
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	70 986	70 924

Note 34 - Derivater

Storebrand Livsforsikring gjør aktivt bruk av finansielle derivater. Finansielle derivater brukes generelt til å styre den totale investeringsrisikoen på en effektiv måte som sikrer potensialet for en langsiktig god risikojustert avkastning. Herunder brukes derivater til å fjerne uønsket risiko, samt å tilpasse investeringsporteføljen til selskapets forpliktelser på kort og lang sikt. Bruk av derivater tillater ofte en raskere, enklere og billigere måte å øke eller redusere risikoen på. I de enkelte aksje- og obligasjonsporteføljene benyttes finansielle derivater for å tilpasse den ønskede risikoeksponeringen innenfor gitte rammer for å implementere forvalters markedssyn. Definisjoner av ulike typer derivater er beskrevet under "Ord og uttrykk".

NOMINELT VOLUM

Finansielle derivater er knyttet til underliggende størrelser som ikke bokføres i balansen. For å kvantifisere omfanget av derivater refereres det til slike underliggende størrelser betegnet som underliggende hovedstol, nominelt volum og lignende. Nominelt volum beregnes ulikt for ulike typer finansielle derivater, og det gir et visst uttrykk for omfang og risiko av posisjonene av finansielle derivater.

Brutto nominelt volum gir først og fremst informasjon om omfanget, mens netto nominelt volum gir et visst uttrykk for risikoposisjoner. Nominelt volum for ulike instrumenter er imidlertid ikke nødvendigvis sammenlignbare med tanke på risikoeksponering. I motsetning til brutto nominelt volum tar beregningen av netto nominelt volum også hensyn til fortegnet til instrumentenes markedsrisikoeksponering, ved å skille mellom såkalte eiendelsposisjoner og gjeldsposisjoner.

En eiendelsposisjon i et aksjederivat innebærer en positiv verdiøkning ved økning i aksjekurser. For rentederivater medfører en eiendelsposisjon en positiv verdiøkning ved rentenedgang - tilsvarende som for obligasjoner. En eiendelsposisjon i et valutaderivat gir positiv verdiendring ved økning i den aktuelle valutakursen mot NOK. Gjennomsnittlig brutto nominelt volum er basert på daglige beregninger av brutto nominelt volum.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balan- seførte fin. eiendeler	Brutto balanseført gjeld	Nettoført fin. eiendeler gjeld i balansen	Nettobeløp hensyntatt nettingavtaler		Netto beløp
					Fin. eiendeler	Fin. gjeld	
Aksjederivater		1					1
Rentederivater	78 118	3 440	772				2 668
Valutaderivater	72 123	1 811	160				1 651
Sum derivater 2019	150 241	5 253	932				4 321
Sum derivater 2018	187 524	4 542	4 535		79		7

1) Verdier per 31. desember

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Brutto nom. volum ¹⁾	Brutto balan- seførte fin. eiendeler	Brutto balanse- ført gjeld	Nettoført fin. eiendeler gjeld i balan- sen	Nettobeløp hensyntatt nettingavtaler		Netto beløp
					Fin. eiendeler	Fin. gjeld	
Aksjederivater		1					1
Rentederivater	39 767	1 456	268				1 188
Valutaderivater	62 025	1 753	153				1 600
Sum derivater 2019	101 792	3 211	421				2 789
Sum derivater 2018	141 427	2 220	3 910				-1 691

1) Verdier per 31. desember

Note 35 - Varige driftsmidler og leieavtaler

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

(NOK mill.)	Maskiner	Biler	Inventar	2019	2018
Balanseført verdi pr. 1.1	3	0	8	12	504
Tilgang	10			10	2
Avgang			-1	-1	-487
Avskrivning	-2		-2	-4	-6
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet				0	0
Balanseført verdi pr. 31.12	11	0	6	17	12

AVSKRIVNINGSPLAN OG ØKONOMISK LEVETID:

Avskrivningsmetode:	Lineær
Maskiner/utstyr	3-4 år
Inventar	3-8 år

AVSTEMMING AV VARIGE DRIFTSMIDLER OG LEIEAVTALER I BALANSEN

(NOK mill.)	2019	2018
Varige driftsmidler	17	12
Rett til bruk eiendeler	308	
Balanse 31.12	325	12

LEIEAVTALER

Konsernets leide eiendeler inkluderer kontorer og annen fast eiendom, IT-utstyr og øvrig utstyr. Konsernets bruksretteeiendeler er kategorisert og presentert i tabellen under:

(NOK mill.)	Bygninger	IT-utstyr	Annet utstyr	Sum
Anskaffelseskost 1. januar	209	67	1	276
Tilgang	63		1	64
Avgang				0
Anskaffelseskost 31.12	272	67	2	340
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1. januar				
Avskrivning	-6	-15	0	-22
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-7	-3	0	-10
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31. desember	-14	-18	0	-32
Balanseført verdi 31.12	258	49	1	308

Anvendte praktiske løsninger

Konsernet leier også PC-er, IT-utstyr og maskiner med avtalevilkår fra 1 til 3 år. Konsernet har besluttet å ikke innregne leieavtaler der den underliggende eiendelen har lav verdi, og innregner dermed ikke leieforpliktelser og bruksretteeiendeler for noen av disse leieavtalene. I stedet kostnadsføres leiebetalingene når de inntreffer. Konsernet innregner heller ikke leieforpliktelser og bruksretteeiendeler for kortsiktige leieavtaler minder enn 12 måneder.

Leieforpliktelser	Beløp
Mindre enn 1 år	23
1-2 år	20
2-3 år	18
3-4 år	1
4-5 år	0
Mer enn 5 år	249
Totale udiskonterte leieforpliktelser 31. desember 2019	311

ENDRINGER I LEIEFORPLIKTELSE

(NOK mill.)	Beløp
Ved førstegangsanvendelse 01.01.2019	273
Nye/endrede leieforpliktelser innregnet i perioden	68
Betaling av hovedstol	-23
Betaling av renter	2
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-10
Totale leieforpliktelser 31. desember 2019	309

ANDRE LEIEKOSTNADER INNREGNET I RESULTATET

(NOK mill.)	Beløp
Leasingtilgang med lavere verdi	-10
Totale leiekostnader inkludert i driftskostnader	-10

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	Maskiner	Biler	Inventar	2019	2018
Balanseført verdi pr. 1.1	3	0	1	4	7
Tilgang	10			10	
Avskrivning	-2	0	0	-3	-3
Balanseført verdi pr. 31.12	11	0	0	11	4

AVSKRIVNINGSPLAN OG ØKONOMISK LEVETID:

Avskrivningsmetode:	Lineær
Maskiner/utstyr	3-4 år
Inventar	3-8 år

LEIEAVTALER

(NOK mill.)	Bygninger	IT-utstyr	Totalt
Anskaffelseskost 1. januar	6	4	10
Tilgang			0
Avgang			0
Anskaffelseskost 31.12	6	4	10
Akkumulerte av- og nedskrivninger 1. januar			0
Avskrivning	-2	0	-2
Nedskrivning i perioden			0
Akkumulerte av- og nedskrivninger 31. desember	-2	0	-2
Balanseført verdi 31.12	4	4	8

AVSTEMMING AV VARIGE DRIFTSMIDLER OG LEIEAVTALER I BALANSEN

(NOK mill.)	2019	2018
Varige driftsmidler	11	4
Rett til bruk eiendeler	8	
Balanse 31.12	19	4

(NOK mill.)	Beløp
Mindre enn 1 år	3
1-2 år	3
2-3 år	2
3-4 år	1
Totale udiskonterte leieforpliktelser 31. desember 2019	8

ENDRINGER I LEIEFORPLIKTELSE

(NOK mill.)	Beløp
Ved førstegangsansendelse 01.01.2019	6
Nye/endrede leieforpliktelser innregnet i perioden	4
Betaling av hovedstol	-2
Betaling av renter	0
Totale leieforpliktelser 31. desember 2019	8

ANDRE LEIEKOSTNADER INNREGNET I RESULTATET

(NOK mill.)	Beløp
Leasingtilganger med lavere verdi	-5
Totale leiekostnader inkludert i driftskostnader	-5

Note 36 - Andre fordringer

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Kundefordringer - ikke forsikringsrelaterte	23	16		
Fordringer på meglere	316	334	119	169
Mottatte sikkerhetsstillelser	1 086	1 614	183	1 538
Fordring avkastningsskatt	243	269		
Beholdning skattekonto	1 067	3 115		
Andre kortsiktige fordringer	472	688	55	45
Sum	3 206	6 036	356	1 752

Note 37 - Forsikringsforpliktelser fordelt på bransjer

(NOK mill.)	Kollektiv pensjon privat	Kollektiv pensjon offentlig	Gruppelivs-forsikring	Individuell kapital-forsikring	Individuell rente/pensjons-forsikring	Skade-forsikring	Storebrand Livsforsikring AS	
							2019	2018
Premiereserve	257 439	2 506	1 353	11 350	13 862		286 511	265 369
- herav IBNS	1 670	56	1 265	1 066	23		4 079	4 150
- herav ikke opptjent premieinntekt	1 502	15	20				1 537	1 651
Tilleggsavsetning	7 864	236		181	741		9 023	8 494
Kursreguleringsfond	5 118	150	36	51	131	14	5 500	2 245
Premiefond	1 368	137					1 505	1 645
Innskuddsfond	511						511	508
Pensjonistenes over-skuddsfond							0	4
Villkorad återbäring							0	0
Andre tekniske avsetninger						649	649	622
- herav IBNS						607	607	562
Sum forsikringsforpliktelser	272 301	3 030	1 389	11 583	14 734	662	303 699	278 887

	BenCo		SPP Pension & Försäkring		Storebrand Livsforsikring konsern	
(NOK mill.)	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Premiereserve	8 346	13 802	178 518	161 218	473 375	440 512
- herav IBNS		45	672	688	4 752	4 883
- herav ikke opptjent premieinntekt					1 537	1 651
Tilleggsavsetning					9 023	8 494
Kursreguleringsfond					5 500	2 245
Premiefond					1 505	1 645
Innskuddsfond					511	508
Pensjonistenes overskuddsfond					0	4
Villkorad återbäring	1 500	1 781	7 802	6 462	9 302	8 243
Andre tekniske avsetninger					649	622
- herav IBNS					607	562
Sum forsikringsforpliktelse	9 847	15 584	186 319	167 680	499 865	462 274

INDIVIDUELL KAPITALFORSIKRING

(NOK mill.)	Med rett til andel av overskudd	Uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	2019	2018
Premiereserve	2 149	1 692	7 510	11 350	10 712
Tilleggsavsetning	181			181	219
Kursreguleringsfond	31	20		51	8
Sum forsikringsforpliktelse	2 361	1 712	7 510	11 583	10 649

INDIVIDUELL RENTE/PENSJONSFORSIKRING

(NOK mill.)	Med rett til andel av overskudd	Investerings- valg	2019	2018
Premiereserve	8 951	4 911	13 862	13 742
Tilleggsavsetning	741		741	811
Kursreguleringsfond	131		131	20
Sum forsikringsforpliktelse	9 823	4 911	14 734	15 351

KOLLEKTIV PENSJON PRIVAT

(NOK mill.)	Foretaks- pensjon uten investeringsvalg	Fripoliser uten investeringsvalg	Fripoliser med investeringsvalg	Tjeneste- pensjon uten investeringsvalg	Tjeneste- pensjon med investeringsvalg	Pensjonsbevis uten investeringsvalg
Premiereserve	23 340	127 889	16 424	1 941	614	88
Tilleggsavsetning	1 696	6 074		92		
Kursreguleringsfond	1 513	3 427		85		2
Premiefond	596	10		47		
Innskuddsfond	511					
Pensjonistenes overskuddsfond						
Sum forsikringsforpliktelse	27 656	137 401	16 424	2 165	614	90

(NOK mill.)	Tjenestepensjon uten rett til overskudd	Innskudds- pensjon med investeringsvalg	Pensjons- kapitalbevis uten investeringsvalg	Pensjons- kapitalbevis med investeringsvalg	2019	2018
Premiereserve	1 809	53 670	245	31 419	257 439	237 025
Tilleggsavsetning			2		7 864	7 254
Kursreguleringsfond	82		9		5 118	2 123
Premiefond	714				1 368	1 495
Innskuddsfond					511	508
Pensjonistenes overskuddsfond					0	4
Sum forsikringsforpliktelser	2 604	53 670	257	31 419	272 301	248 409

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

(NOK mill.)	Ytelsesbasert uten investeringsvalg	2019	2018
Premiereserve	2 506	2 506	2 513
Tilleggsavsetning	236	236	210
Kursreguleringsfond	150	150	66
Premiefond	137	137	150
Sum forsikringsforpliktelser	3 030	3 030	2 940

Tabellen nedenfor viser forventede erstatningsutbetalinger (eksklusive gjenkjøp og uttak).

UTVIKLING ERSTATNINGSUTBETALINGER

(NOK mrd.)	Storebrand Livsforsikring AS	SSP	BenCo
0-1 år	16	6	0
2-3 år	40	13	1
Over 3 år	233	159	7
Sum	289	178	8

SKADEFORSIKRING

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring AS	2019	2018
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske avsetninger		67	48
Sum eiendeler		67	48
Premiereserve		41	59
IBNS		607	562
Sum		649	622
Kursreguleringsfond		14	7
Sum forsikringsforpliktelser		662	629

KURSREGULERINGSFOND

(NOK mill.)	2019	2018	Endring 2019
Aksjer	4 424	1 776	2 648
Rentebærende	1 076	469	607
Sum	5 500	2 246	3 255

Note 38 - Endring forsikringsforpliktelser

FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE

(NOK mill.)	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kurs- regule- ringsfond	Premie-, innskudds- pensjo- nistenes overskudds- fond	Andre tekniske avsetninger skade- forsikringer	Storebrand Livsforsikring AS	
						2019	2018
Inngående balanse	171 927	8 494	2 245	2 157	622	185 446	184 999
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser							
2.1 Netto resultatførte avsetninger	-543	768	3 255	2	8	3 490	-1 726
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet	82			117		199	162
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	186			10		196	194
2.4 Annen tilordning av overskudd	43					43	58
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-234	768	3 255	130	8	3 928	-1 311
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser							
3.1 Overføringer mellom fond	257	-238		20		39	25
3.2 Overføringer til/fra selskapet	36			-291	19	-236	1 742
Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	-14	-2				-16	-10
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	278	-240		-271	19	-213	1 758
Utgående balanse	171 972	9 023	5 500	2 016	649	189 160	185 446

FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - SÆRSKILT INVESTERINGSFORTEFØLJE

(NOK mill.)	Premiereserve	Storebrand Livsforsikring AS	
		2019	2018
Inngående balanse	93 441	93 441	80 372
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
2.1 Netto resultatførte avsetninger	21 134	21 134	4 530
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	21 134	21 134	4 530
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
3.1 Overføringer mellom fond	-39	-39	-25
3.2 Overføringer til/fra selskapet		0	8 563
2.6 Valutadifferanser ved omregning av utenlandsk enhet	2	2	1
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-37	-37	8 539
Utgående balanse	114 538	114 538	93 441

Note 39 - Andre forpliktelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Leverandørgjeld	141	205	59	69
Offentlige avgifter og skattetrekk	293	305	75	86
Mottatt sikkerhetsstillelser	2 929	1 680	1 149	5
Gjeld megler	248	258	137	110
Ekstern finansiering i eiendommer	1 140	891		
Leieforpliktelse rett til bruk eiendel	309		8	
Annen gjeld	501	536	22	97
Sum	5 560	3 876	1 450	367

Note 40 - Sikringsbokføring

STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO OG KONTANTSTRØMSSIKRING AV KREDITTMARGIN

Storebrand benytter virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet. Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

Storebrand benytter kontantstrømssikring av valutarisiko på hovedstol og valutarisiko av kredittmargin. Sikringsobjektene er forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring, innregnes i totalresultatet. Andelen reklassifiseres senere til resultatet i takt med resultateffektene på sikringsobjektet.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt

(NOK mill.)	2019					2018				
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultat- ført	Ført over total- resultat	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultat- ført	Ført over total- resultat
		Eiendeler	Gjeld				Eiendeler	Gjeld		
Renteswapper	2 273	1 062			-55	2 273	1 121			-12
Ansvarlig lånekapital	-2 238		3 243	-5	53	-2 238		3 255	-14	14

1) Balanseførte verdier per 31.12.

VALUTA SIKRING AV NETTOINVESTERING STOREBRAND HOLDING AB

Storebrand har i 2019 benyttet sikringbokføring på sin nettoinvestering i Storebrand Holding AB. Det er benyttet 3 mnd rullerende valutaderivater, hvor spotelementet i disse er benyttet som sikringsinstrument. Det er i 2019 tatt opp et tidsbegrenset ansvarlig lån på 1 000 MSEK. Lånet er benyttet som sikringsinstrument knyttet til sikringen av nettoinvesteringen i Storebrand Holding AB. Effektiv andel av sikringsinstrumentene er innregnet i totalresultatet. Det foretas en delvis sikring av nettoinvesteringen i Storebrand Holding AB og det forventes derfor at sikringseffektiviteten fremover vil være om lag 100 prosent.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt

(NOK mill.)	2019			2018		
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾	
		Eiendeler	Gjeld		Eiendeler	Gjeld
Valutaderivater	-4 700		27	-5 302		222
Innlån benyttet som sikringsinstrument	-3 650		3 426	-2 650		2 588
Underliggende objekter		9 045			9 242	

1) Balanseførte verdier per 31.12.

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

VIRKELIG VERDISIKRING AV RENTERISIKO OG KONTANTSTRØMSSIKRING AV KREDITTMARGIN

Storebrand benytter virkelig verdi sikring på renterisiko. Sikringsobjektene er finansielle forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Verdiendringer på sikringsobjektet som er henførbare til den sikrede risikoen, justerer sikringsobjektets balanseførte verdi og innregnes i resultatet.

Sikringseffektiviteten følges opp på papirnivå.

Storebrand benytter kontantstrømssikring av valutarisiko på hovedstol og valutarisiko av kredittmargin. Sikringsobjektene er forpliktelser som måles til amortisert kost. Derivater regnskapsføres til virkelig verdi. Den andelen av gevinst eller tap på sikringsinstrumentet som vurderes til å være en effektiv sikring, innregnes i totalresultatet. Andelen reklassifiseres senere til resultatet i takt med resultateffektene på sikringsobjektet.

Sikringsinstrument/sikringsobjekt

(NOK mill.)	2019					2018				
	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultat- ført	Ført over total- resultat	Kontrakt/ nominell verdi	Balanseført verdi ¹⁾		Resultat- ført	Ført over total- resultat
		Eiendeler	Gjeld				Eiendeler	Gjeld		
Renteswapper	2 273	1 062			-55	2 273	1 121			-12
Ansvarlig lånekapital	-2 238		3 243	-5	53	-2 238		3 255	-14	14

1) Balanseførte verdier per 31.12.

Storebrand sikrer en eksponering i referanserenten EURIBOR 3M.

Storebrand sikrer en eksponering på 300 millioner euro nominelt i EURIBOR 3M.

Storebrand følger markedsutviklingen relatert til bortfall av referanserenter. Nye referanserenter vil påvirke forvaltningen av kundeporteføljer, men omfang og effektene vil spesielt avhenge av fremtiden for NIBOR og STIBOR.

LIBOR for ulike valuta skal være tilgjengelig ut 2021, men overgangen til nye "overnight-renter" kan synes å gå raskere enn først antatt. Dette vil kunne medføre at enkelte av "Panel-bankene" ikke vil supportere med data for å opprettholde LIBOR-rentene ut 2021. Dette kan gjøre LIBOR-rentene mindre attraktive å benytte, og overgang til nye "overnight" referanserenter før utgangen av 2021, vil kunne være i alle parter interesse. Overgang til nye referanserenter og fastsettelse av "fallbacks", vil bli beregnet av ISDA, og vil bli publisert av Bloomberg. For å sikre ordlyden i avtalene mellom markedsaktørene vil ISDA legge ut en "Protocol" i slutten av Q1 2020, og det forventes at de fleste markedsaktører vil tiltre "Protocol". Storebrand Asset Management har som ambisjon å tiltre "Protocol" på vegne av livsselskapene i konsernet. NIBOR og STIBOR vil ikke påvirkes med det første, og administrator av disse referanserentene har ambisjon om videreføring også etter 2021. GBP LIBOR forventes erstattes av SONIA (Sterling Overnight Index Average). USD LIBOR forventes erstattet av SOFR (Secured Overnight Financing Rate), og EUR LIBOR vil erstattes av EUR ESTER. Overgangen til "overnight-renter" for de største valutaene, vil også kunne påvirke videreføring av NIBOR. NIBOR vil da kunne erstattes med NOWA (Norwegian Overnight Weighted Average).

Derivatet som sikrer EURIBOR 3M risikoen er en cross currency swap på 300 millioner euro nominelt.

Note 41 - Sikkerhetsstillelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Avgitte sikkerhetsstillelser for derivathandel	904	4 055	197	3 110
Mottatte sikkerhetsstillelser for derivathandel	-3 939	-1 669	-2 170	-5
Sum mottatte og avgitte sikkerhetsstillelser	-3 035	2 385	-1 973	3 104

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig med bakgrunn i daglig marginavregning på de enkelte kontrakter. Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

Note 42 - Betingede forpliktelser

(NOK mill.)	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Ikke innkalt restforpliktelser vedrørende limited partnership	7 297	5 818	6 433	4 912
Sum betingede forpliktelser	7 297	5 818	6 433	4 912

Storebrand Livsforsikring AS har ubenyttede kredittrammer i forbindelse med utlån til og fordringer på kunder, se note 9 kredittrisiko.

Selskapene i Storebrand driver en omfattende virksomhet i Norge og utlandet og er gjenstand for kundeklager og kan bli part i rettsvister.

Note 43 - Transaksjoner med nærstående parter

Storebrand Livsforsikring har transaksjoner med øvrige selskaper i Storebrand konsernet, ledende ansatte samt aksjonærer i Storebrand ASA. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapet til sine kunder. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser og omfatter tjenestepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing.

Storebrand Livsforsikring AS har i løpet av 2019 kjøpt boliglån utstedt fra søsterselskapet Storebrand Bank ASA. Transaksjonene er gjennomført til markedsmessige betingelser. Verdien av porteføljen som er overført i 2019 er 5,9 milliarder kroner. Total verdi av porteføljen pr 31.12.19 er 34,6 milliarder kroner. Storebrand Livsforsikring betaler honorar til Storebrand Bank i forbindelse med forvaltning av lånene, beløpet for 2019 er 16,6 millioner kroner.

Interne transaksjoner mellom konsernselskaper er eliminert i konsernregnskapet, med unntak av transaksjoner mellom kundeporteføljen i Storebrand Livsforsikring AS og andre enheter i konsernet. Se nærmere beskrivelse i note 1 Regnskapsprinsipper.

Se også note 22 Ledende ansatte og note 30 Konsernselskaper og tilknyttede selskaper.

(NOK mill.)	2019		2018	
	Kjøp/salg av tjenester	Fordringer/gjeld	Kjøp/salg av tjenester	Fordringer/gjeld
Konsernselskap:				
Storebrand ASA	44		18	
Storebrand Bank ASA	43	-2	48	-10
Storebrand Asset Management AS	2	36	-86	25
Storebrand Forsikring AS	125	46	131	41

Note 44 - Solvens II

Storebrand Livsforsikring er et forsikringsselskap regulert etter Solvens II.

Beregningene nedenfor er for Storebrand Livsforsikring AS. Det er ikke krav om å rapportere solvensmargin for Storebrand Livsforsikring Konsern. Storebrand ASA rapporterer solvensmargin for Storebrand Konsern (gruppe-beregning).

Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet beregnes i henhold til Solvens II-forskriften § 46 (1)-(3) etter standardmetoden og inkluderer effekten av overgangsordningen for aksjer i henhold til Solvens II-forskriften § 58.

SOLVENSKAPITAL

(NOK mill.)	Total	31.12.19		31.12.18	
		Gruppe 1 ubegrenset	"Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3
Aksjekapital	3 540	3 540			
Overkurs	9 711	9 711			
Avstemmingsreserve	21 146	21 146			
<i>Herav effekt av overgangsordning</i>	0				
Ansvarlige lån	7 651		1 114	6 536	
Utsatt skatt eiendel	0				
Risikoutjevningfond	466			466	
Forventet utbetalt utbytte/konsernbidrag	-1 690	-1 690			
Total solvenskapital	40 823	32 707	1 114	7 002	37 530
Total solvenskapital tilgjengelig til å dekke minstekapitalkravet	35 124	32 707	1 114	1 302	31 314

SOLVENSKAPITAL- OG MARGIN

(NOK mill.)	2019	2018
Marked	18 583	18 688
Motpart	702	493
Liv	7 055	6 292
Helse	564	522
Operasjonell	1 036	1 007
Diversifisering	-5 043	-4 526
Tapsabsorberende skatteeffekt	-4 740	-4 701
Totalt solvenskapitalkrav forsikringsselskap	18 156	17 775
Solvensmargin med overgangsregler	224,8 %	211,1 %
Minimumskapitalkrav	6 512	6 465
Minimumsmargin	539,3 %	484,4 %

Note 45 - Kapitalavkastning

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

	2019		2018		2017 ¹⁾		2016 ¹⁾		2015 ¹⁾	
	Bokført avkastning	Markeds- avkastning	Bokført avkastning	Markeds- avkastning	Bokført avkastning	Markeds- avkastning	Bokført avkastning	Markeds- avkastning	Bokført avkastning	Markeds- avkastning
Kollektivporteføljen totalt	3,8 %	5,5 %	3,2 %	2,4 %	4,5 %	5,1 %	5,7 %	4,5 %	5,1 %	4,2 %
Per portefølje:										
Kollektiv ytelse offentlig									3,4 %	2,5 %
Kollektiv ytelse privat	4,2 %	6,1 %	2,2 %	0,5 %	3,8 %	4,5 %	5,5 %	4,2 %	4,9 %	3,5 %
Sverige filial	4,5 %	6,1 %	4,4 %	1,1 %	6,1 %	5,7 %	4,2 %	3,3 %	5,5 %	4,5 %
Fripoliser samlet	3,9 %	5,5 %	3,5 %	2,9 %	4,7 %	5,4 %	5,7 %	4,7 %	5,4 %	4,8 %
Fripoliser profil 1	4,8 %	4,7 %	4,2 %	4,2 %	5,6 %	5,6 %	5,9 %	5,8 %	7,5 %	5,9 %
Fripoliser profil 2	4,6 %	4,9 %	3,9 %	3,7 %	4,9 %	4,9 %	5,8 %	5,1 %	5,5 %	4,9 %
Fripoliser profil 3	3,5 %	5,7 %	3,5 %	3,7 %	4,5 %	4,5 %	5,9 %	4,5 %	3,4 %	3,7 %
Fripoliser profil 4	3,1 %	6,0 %	2,9 %	1,6 %	4,5 %	4,9 %	5,4 %	4,0 %		
Fripoliser profil 5	3,7 %	5,7 %	3,2 %	2,1 %	4,3 %	5,3 %				
Fripoliser profil 6					4,3 %	6,4 %				
Individual	3,6 %	4,7 %	2,9 %	0,0 %	4,5 %	4,2 %	6,4 %	4,3 %	4,9 %	4,4 %

1) Endret sammenligningstall til å samsvare med tildeling i kontoføring for forsikringskunder.

	2014	
	Bokført avkastning	Markeds- avkastning
Kollektivporteføljen totalt	5,2 %	6,3 %
Per portefølje:		
Kollektiv ytelse offentlig	4,3 %	4,2 %
Kollektiv ytelse privat	5,4 %	6,6 %
Kollektiv ytelse lav		
Kollektiv ytelse standard		
Sverige filial	6,5 %	6,9 %
Fripoliser samlet	5,4 %	6,4 %
Individual	4,1 %	5,8 %

	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Kapitalavkastning selskapsporteføljen	2,8 %	2,5 %	4,6 %	4,7 %	3,0 %	5,0 %

Note 46 - Antall ansatte

	Storebrand Livsforsikring konsern		Storebrand Livsforsikring AS	
	2019	2018	2019	2018
Antall ansatte per 31.12	1 282	1 317	749	719
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 290	1 294	740	718
Antall årsverk per 31.12	1 265	1 300	740	712
Gjennomsnittlig antall årsverk	1 273	1 279	738	710

Note 47 - Solgt/avviklet virksomhet

I løpet av året er Nordben Life and Pension Insurance Co. Ltd og Interben Trustees Ltd solgt ut av konsernet.

Erklæring fra styrets medlemmer og administrerende direktør

STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS OG STOREBRAND LIVSFORSIKRING KONSERN

Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for Storebrand Livsforsikring AS og Storebrand Livsforsikring Konsern for 2019 (årsrapporten 2019).

Regnskapet er avlagt i overensstemmelse med kravene årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper for morselskapet og i overensstemmelse med kravene i IFRS som godkjent av EU for konsernet samt norske tilleggskrav i verdipapirhandelloven.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet for 2019 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2019. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir årsberetningen en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet. Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, en rettviseende oversikt.

Lysaker, 11. februar 2020
Styret i Storebrand Livsforsikring AS

Odd Arlid Grefstad (sign.)
styrets leder

Martin Skancke (sign.)

Vibeke Hammer Madsen (sign.)

Kari Birkeland (sign.)

Jørn Hilstad (sign.)

Hans Henrik Klouman (sign.)

Jan Otto Risebrobakken (sign.)

Geir Holmgren (sign.)
administrerende direktør

Til generalforsamlingen i Storebrand Livsforsikring AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Storebrand Livsforsikring AS sitt årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, totalresultat, oppstilling over endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, totalresultat, oppstilling over endring i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Storebrand Livsforsikring AS per 31. desember 2019 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Storebrand Livsforsikring AS per 31. desember 2019 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2019. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Virksomheten i konsernet har i hovedsak vært uendret sammenlignet med fjoråret. Det har ikke vært regulatoriske endringer, transaksjoner eller hendelser av vesentlig betydning for årsregnskapet 2019 som har avledet nye fokusområder. Vi har videreført våre fokusområder knyttet til «Verdsettelse av forsikringspolisene i livsforsikring», «Verdsettelse av investeringseiendom» og «Verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi». Blant annet på grunn av innføring av nye skatteregler har vi fokusert på «Nye skatteregler og usikre skatteposisjoner». Vårt fokus på konsernet IT-systemer relevante for revisjonen er også videreført, og beskrivelsen av vår revisjonsmessige angrepsvinkel er integrert i beskrivelsen av hvordan vi har håndtert de øvrige sentrale forholdene.

Sentrale forhold ved revisjonen**Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen***Verdsettelse av forsikringsforpliktelsene i livsforsikring*

Vi har fokusert på verdsettelsen av forsikringsforpliktelsene fordi det er vesentlige estimater i regnskapet. Estimatenes innebærer komplekse vurderinger av sannsynligheten for at forsikrede hendelser inntreffer, og usikkerhet knyttet til hvorvidt avsetningene er tilstrekkelig til å dekke de totale forpliktelsene overfor forsikringstakerne. Små justeringer av forutsetningene kan ha vesentlig betydning for størrelsen på estimatene.

Beregningen av forsikringsforpliktelsene vil i stor grad avhenge av god datakvalitet i forsikringssystemet og anvendelse av forutsetninger som er i tråd med regulatoriske bestemmelser og hensiktsmessige bransjestandarder.

Se note 1, 2, 6 og 37 til regnskapet hvor ledelsen gir en nærmere beskrivelse av forsikringsforpliktelsene, forutsetningene og estimatusikkerhet.

Ved vår revisjon har vi vurdert og testet utformingen og effektiviteten av etablerte kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder, herunder selskapets interne reberegninger av forsikringsforpliktelsene. Vi undersøkte også om ledelsen hadde etablerte effektive kontroller som sikret god datakvalitet ved beregningen av forsikringsforpliktelsene. Dette inkluderte kontroller rettet mot datainnhenting, databehandling, avstemming av forsikringssystemene samt generelle IT-kontroller relevante for finansiell rapportering. De kontrollene vi valgte å bygge på fungerte effektivt.

Vi har også utført uavhengige kontrollberegninger for et utvalg av forsikringsforpliktelsene ved hjelp av våre aktuarielle modeller og sammenlignet mot selskapets beregninger. Vi benyttet våre egne aktuarer i dette arbeidet. Kontrollberegningene viste ikke avvik av betydning.

Vi har vurdert og utfordret ledelsens anvendelse av sentrale forutsetninger som dødsrisiko, uførhetsrisiko, opplevelsrisiko, diskonteringsrente og andre aktuarielle forutsetninger som ligger til grunn for estimatet av forsikringsforpliktelsene. Det samme gjorde vi for den metoden og de modeller ledelsen benyttet. Vi benyttet våre egne aktuarer i deler av dette arbeidet. Våre funn er at forutsetninger, metoder og modeller var i tråd med bransjestandarder, regulatoriske bestemmelser og var anvendt konsistent.

Vi har også vurdert og kommet til at informasjonen om forsikringsforpliktelsene er tilstrekkelig og dekkende.

Verdsettelse av investeringseiendom

Konsernet har investeringseiendom som i hovedsak består av kontor og handelseiendom. Vi har fokusert på investeringseiendom fordi det er et estimat og utgjør en betydelig del av konsernets balanse.

Disse eiendommene verdsettes til virkelig verdi og er klassifisert i nivå 3 etter IFRS

Ved vår revisjon har vi vurdert og testet utformingen og effektiviteten av etablerte kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder, herunder selskapets interne verddivurdering av investeringseiendom. Vi undersøkte særlig om ledelsen hadde etablert kontroller som skal sikre vurdering av markedsleie og avkastningskrav. Vi fant at det var etablert rutiner som sikrer at disse elementene regelmessig kontrolleres mot både eksterne verdsettelses

13. Verdsettelse av eiendommene innebærer bruk av forutsetninger som er gjenstand for skjønnsanvendelse fra ledelsens side. Viktige forutsetninger for verdien av den enkelte eiendom er i første rekke forventede fremtidige kontantstrømmer og avkastningskrav.

Grunnlaget for ledelsens estimat er en intern verdsettelsesmodell og eksterne verdivurderinger. Ledelsen innhenter observasjoner av markedsdata fra ulike markedsaktører. Ledelsen vurderer rimeligheten av sine egne estimater gjennom innhentelse av verdsettelse fra eksterne verdsettere for et utvalg eiendommer på rullerende basis. Verdsetterne ble engasjert av selskapets ledelse.

For en nærmere beskrivelse av investeringseiendom, metoden som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen, se note 1, 2, 11 og note 29 til regnskapet.

og markedsdata. De kontrollene vi har valgt å bygge på fungerer etter vårt syn effektivt.

Vi har innhentet, lest og forstått den interne verdsettelsesmodellen. Vi kom til at modellen inneholder de elementer som regnskapsregelverket krever og derfor er hensiktsmessig for bruk til å fastsette virkelig verdi på konsernets investeringseiendom. Vi kontrollerte om- og fant at modellen foretok matematisk riktige beregninger.

I vår vurdering av verdsettelsene har vi utfordret benyttede forutsetninger for forventede fremtidige kontantstrømmer og avkastningskrav ved å sammenligne dem mot informasjon fra relevante eksterne kilder for et utvalg eiendommer. Bakgrunnen for vesentlige endringer i verdi fra tidligere perioder var gjenstand for diskusjoner med ledelsen. Vi fant at forutsetningene stemte godt overens med informasjon fra relevante kilder og at forklaringer på vesentlige endringer i verdi var basert på endringer i informasjonen fra relevante kilder. Vi vurderte også verdsetternes kvalifikasjoner, kompetanse og objektivitet. Vi har gjennomgått engasjementsbrevene for verdsettelsesoppdragene for å vurdere hvorvidt det var klausuler eller honorarbestemmelser som kunne påvirke deres objektivitet eller på noen annen måte ha begrenset deres oppdrag. Vi fant ingen indikasjoner på slike forhold. De interne verdifastsettelse sammenlignet vi mot de eksterne verdsetternes anslag på verdier for utvalgte eiendommer. Vi utfordret ledelsen på avvik av betydning og innhentet forklaringer til avvik. Vi vurderte forklaringene som rimelige.

Vi har også vurdert og kommet til at informasjonen om investeringseiendom var i henhold til kravene i regnskapsreglene og ga en dekkende beskrivelse av metoden som benyttes og forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen.

Verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi

Vi har fokusert på dette området både fordi finansielle eiendeler utgjør en betydelig del av eiendelene i balansen og fordi markedsverdien i enkelte tilfeller må estimeres ved hjelp av verdsettelsesmodeller som vil inneholde skjønn.

Mesteparten av de finansielle eiendelene som regnskapsføres til virkelig verdi over

Ved vår revisjon har vi vurdert utforming og testet effektivitet av Storebrands etablerte kontroller over verdsettelse av finansielle eiendeler til virkelig verdi. Dette omfattet særlig kontroller som sikret fullstendig og nøyaktig anvendelse av kvoterte markedspriser og andre observerbare stamdata, avkastningskontroller og generelle IT-kontroller relevante for finansiell rapportering. De kontrollene vi har valgt å bygge på

resultatet er basert på kvoterte priser i aktive markeder (nivå 1 investeringer) eller er avledet fra observerbar markedsinformasjon (nivå 2 investeringer). For disse eiendelene er det viktig med rutiner og prosesser som sikrer et nøyaktig grunnlag for verdsettelsen.

For finansielle eiendeler som er verdsatt basert på modeller og enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare (nivå 3 investeringer), har vi fokusert på både modellene og de forutsetningene som ligger til grunn for verdsettelsen.

Se note 2 og 11 for en beskrivelse av verdsettelse av finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over resultatet.

fungerer etter vårt syn effektivt.

For finansielle eiendeler som er verdsatt ved hjelp av modeller og bruk av enkelte forutsetninger som ikke er direkte observerbare, har vi vurdert verdsettelsesprinsipper, modellene og forutsetningene, som ble anvendt. Vi fant at modellene og forutsetningene var hensiktsmessige og anvendt konsistent.

verdi var i samsvar med eksterne verdsettelse. Der det er relevant har vi tatt stilling til påliteligheten av kildene som benyttes. Våre tester avdekket ikke vesentlige avvik.

Vi har også vurdert og funnet at noteinformasjonen om konsernets verdsettelsesprinsipper og virkelig verdi fastsettelse var tilstrekkelig og dekkende.

Nye skatteregler og usikre skatteposisjoner

Skattereglene for livsforsikringsforetak er komplekse, og har gjennomgått vesentlige endringer de siste årene. Som beskrevet i note 26 har det som en del av konsernets virksomhet oppstått usikre skatteposisjoner knyttet til avviklingen av et datterselskap i 2015 og innføringen av nye skatteregler for livsforsikringsforetak i 2018. Det knytter seg betydelig skjønn til ledelsens vurdering av hvorvidt de usikre skatteposisjonene skal innregnes i regnskapet. De usikre skatteposisjonene har derfor vært et fokusområde.

Vi har gjennomgått og utfordret ledelsens vurdering av de usikre skatteposisjonene. Som grunnlag for sine vurderinger har ledelsen blant annet innhentet eksterne juridiske vurderinger. Vi har vurdert de eksterne juristenes kompetanse, integritet og objektivitet. Vi har evaluert de eksterne vurderingene, om argumentene i advokatens vurderinger er rimelige og om avveiningene fremstår som nøytrale.

Vi har også vurdert informasjonen om de usikre skatteforpliktelsene i årsregnskapet, og fant at informasjonen dekker kravene i regnskapsreglene.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

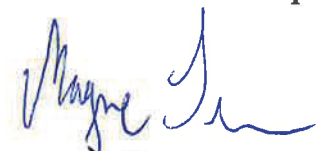
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 11. februar 2020

PricewaterhouseCoopers AS

Magne Sem

Statsautorisert revisor

Ord og uttrykk

GENERELT

Ansvarlig lånekapital

Ansvarlig lånekapital er lån som har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital er en del av kapitalen ved beregning av solvenskapital.

Durasjon

Gjennomsnittlig gjenværende løpetid på kontantstrømmen til rentebærende papirer. Modifisert durasjon er beregnet på grunnlag av durasjon og uttrykker verdifølsomhet i forhold til underliggende renteendringer.

Egenkapital

Egenkapitalen består av innskutt egenkapital, opptjent egenkapital og minoritetsinteresser. Innskutt egenkapital omfatter aksjekapital, overkurs og annen innskutt egenkapital. Opptjent egenkapital omfatter annen egenkapital og andre fond.

Solvens II

Solvens II er et felles europeisk regelverk for regulering av forsikringsbransjen. Under solvens II vil størrelsen på kapitalkravet bli bestemt av hvor mye risiko selskapet er utsatt for.

FORSIKRING

Gjenforsikring (Reassuranse)

Overføring av en del av risikoen til et annet forsikringsselskap.

IBNR-avsetninger (incurred but not reported)

Avsetninger for erstatninger for forsikringstilfeller som er inntruffet, men ennå ikke meldt til forsikringsselskapet.

RBNS-avsetninger (reported but not settled)

Avsetninger for erstatninger for meldte, men ikke oppgjorte erstatninger.

LIVSFORSIKRING

KAPITALAVKASTNING

Bokført kapitalavkastning viser netto realiserte inntekter av finansielle eiendeler inklusiv verdiregulering på fast eiendom og valutakursendringer på finansielle eiendeler uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året. Markedsavkastning viser realiserte inntekter av finansielle eiendeler, verdiregulering av fast eiendom og årets endring i kursreserver, uttrykt i prosent av selskapets gjennomsnittlige kapital i henholdsvis kundefond med garanti og i selskapsporteføljen i året målt etter markedsverdi.

KOLLEKTIVE KONTRAKTER

Kollektiv ytelsespensjon (defined benefit - DB)

Garanterte utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Produktet tilbys både innenfor privat og offentlig sektor. Dekninger er alders-, uføre- og etterlattepensjon.

Kollektiv innskuddspensjon (defined contribution – DC)

I kollektiv innskuddspensjon er premien gitt som prosent av lønn, mens utbetalingene er ukjente. Kunden bærer all finansiell risiko i oppsparingsperioden.

Kollektive ettårige risikodekninger

Disse produktene har garanterte utbetalinger ved død og uførhet, samt premiefritak ved uførhet.

Fripoliser (ytelse) og pensjonskapitalbevis (innskudd)

Dette er kontrakter med opptjente rettigheter som utstedes ved utmeldelse fra eller opphør av pensjonsavtaler.

Gruppelivsforsikring

Kollektiv livsforsikring der forsikringssummen utbetales som engangsbeløp ved død dersom avdøde var medlem av gruppen. Slik forsikring kan ha uførekapitalforsikring knyttet til seg.

Unit Linked

Livsforsikring med investeringsvalg hvor kunden selv kan påvirke risiko og avkastning gjennom valg av plassering i ulike fond. Gjelder både individuelle forsikringer og kollektiv innskuddspensjon.

INDIVIDUELLE KONTRAKTER

Individuell rente- eller pensjonsforsikring

Kontrakter med garanterte utbetalinger så lenge den forsikrede lever. Alternativt kan det avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder.

Individuell kapitalforsikring

Kontrakter med engangsutbetaling ved oppnådd alder, død og uførhet.

Individuell fondsforsikring

Kapitalforsikring eller renteforsikring hvor kunden bærer den finansielle risikoen.

Kontraktsfastsatte forpliktelser

Avsetninger til premiereserve for kontraktsfastsatte forpliktelser skal minst utgjøre forskjellen mellom kapitalverdien av selskapets fremtidige forpliktelser og kapitalverdien av de fremtidige nettopremier (prospektiv beregningsmetode). Tilleggsytelser som følge av tilført overskudd medregnes.

RESULTAT

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet er forskjellen mellom de premier som betales av kunder i henhold til tariff og selskapets faktiske driftskostnader. Inntektene består av gebyrer som er basert på størrelsen av kundemidler, premievolum eller

antall i form av stykkpris. Driftskostnadene består av blant annet av personalkostnader, markedsføring, provisjoner og IT-kostnader.

Finansresultat

Finansresultatet består av netto finansinntekter fra finansielle eiendeler for kollektivporteføljen (kollektive og individuelle produkter uten investeringsvalg) fratrasket garantert avkastning.

Risikoresultat

Risikoresultatet består av premier selskapet tar for å dekke forsikringsrisikoer med fradrag for faktiske kostnader i form av forsikringsavsetninger og utbetalinger for forsikringshendelser som død, pensjon, uførhet og ulykke.

ØVRIGE BEGREPER

Forsikringsmessige avsetninger livsforsikring

For nærmere beskrivelse av forsikringsmessige avsetninger og periodisering av premier og erstatninger se note 1- regnskapsprinsipper.

Soliditetskapital

I begrepet soliditetskapital inngår egenkapital, ansvarlig lånekapital, risikoutjevningsfond, kursreguleringsfond, tilleggsavsetning, villkorad återbäring, over-/underverdi på obligasjoner til amortisert kost og opptjent resultat. Soliditetskapitalen regnes også ut i prosent av samlede kundefond eksklusive tilleggsavsetninger og villkorad återbäring.

Bufferkapital

Består av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger og villkorad återbäring.

FINANSIELLE DERIVATER

Finansielle derivater omfatter et vidt spekter av instrumenter hvor verdier og verdiutvikling er avledet av aksjer, obligasjoner, valuta eller andre tradisjonelle finansielle instrumenter. I forhold til tradisjonelle instrumenter som aksjer og obligasjoner innebærer derivater mindre kapitalbinding og brukes som et fleksibelt og kostnadseffektivt supplement til tradisjonelle finansielle instrumenter i kapitalforvaltningen. Finansielle derivater kan brukes både til sikring av uønsket finansiell risiko og som et alternativ til tradisjonelle instrumenter for å ta ønsket risiko.

Aksjeopsjoner

Kjøp av aksjeopsjoner innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av aksjer til en fast kurs. Aksjeopsjoner kan også være knyttet til aksjeindekser i stedet for enkeltaksjer. Salg av aksjeopsjoner innebærer tilsvarende ensidige forpliktelser. I hovedsak benyttes børs-omsatte og clearede opsjoner.

Aksjefutures (aksjeindeks futures)

Aksjefutures kan være knyttet til enkeltaksjer, men er normalt knyttet til aksjeindekser. Aksjefutures er standardiserte terminavtaler som er børsnotert og gjenstand for clearing. Gevinster og tap beregnes daglig, og gjøres opp påfølgende dag.

Basisswapper

Basisswapper innebærer avtaler om bytte av hovedstol og rentebetingelser mellom ulike valuta. Ved avtalenes utløp byttes hovedstol tilbake til opprinnelig valuta. Basisswapper brukes blant annet for å sikre avkastning i en konkret valuta samt sikre valutaeksposering.

Fremtidige renteavtaler (FRA)

Fremtidige renteavtaler (FRA) innebærer avtaler om å betale eller motta forskjellen mellom en fast avtalt rente og en fremtidig rente på et fastsatt beløp for en bestemt periode frem i tid. Denne differansen gjøres opp i begynnelsen av den fremtidige perioden. FRA er spesielt velegnet til styring av kortsiktig renterisiko.

Kredittderivat

Med kredittderivat menes en finansiell kontrakt som overfører hele eller deler av kredittrisikoen knyttet til lån, obligasjoner eller lignende fra kjøperen av beskyttelsen (selgeren av risiko) til selgeren av beskyttelsen (kjøperen av risiko). Kredittderivater er omsettelige instrumenter som gjør det mulig å overføre kredittrisiko knyttet til bestemte aktiva til en tredje part uten å selge aktivaene.

Rentefutures

Rentefutures er knyttet til statsobligasjoner eller kortsiktige referanserenter. Rentefutures er standardiserte terminavtaler og er gjenstand for børsnotering og clearing. Gevinster og tap beregnes daglig og gjøres opp påfølgende dag.

Renteswapper/assetswapper

Renteswapper/assetswapper innebærer en tidsbegrenset avtale om bytte av rentebetingelser mellom to parter. Normalt er det tale om bytte av fast rente mot flytende rente. Instrumentet brukes for å styre eller endre renterisiko.

Renteopsjoner

Renteopsjoner kan være knyttet til pengemarkedsrenter eller obligasjoner. Kjøp av renteopsjoner knyttet til obligasjoner (også kalt for obligasjonsopsjoner) innebærer ensidige rettigheter til kjøp eller salg av obligasjoner til avtalte kurser. Renteopsjoner kan brukes som et fleksibelt instrument for styring av både kortsiktig og langsiktig renterisiko.

Valutaterminer/valutaswapper

Valutaterminer/valutaswapper innebærer avtaler om fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Instrumentene brukes i hovedsak til å valutasikre verdipapirbeholdninger, bankbeholdninger, ansvarlig lån og forsikringsmessige avsetninger i valuta. Spotforretninger inkluderes også i disse instrumentene.

Valutaopsjoner

Valutaopsjoner gir innehaveren rett, men ingen plikt til fremtidig kjøp og salg av valuta til forhåndsbestemte kurser. Valutaopsjoner brukes til å valutasikre ansvarlig lån i valuta.

Hovedkontor:
Professor Kohts vei 9
Postboks 474, 1327 Lysaker
Telefon 915 08 880
storebrand.no

